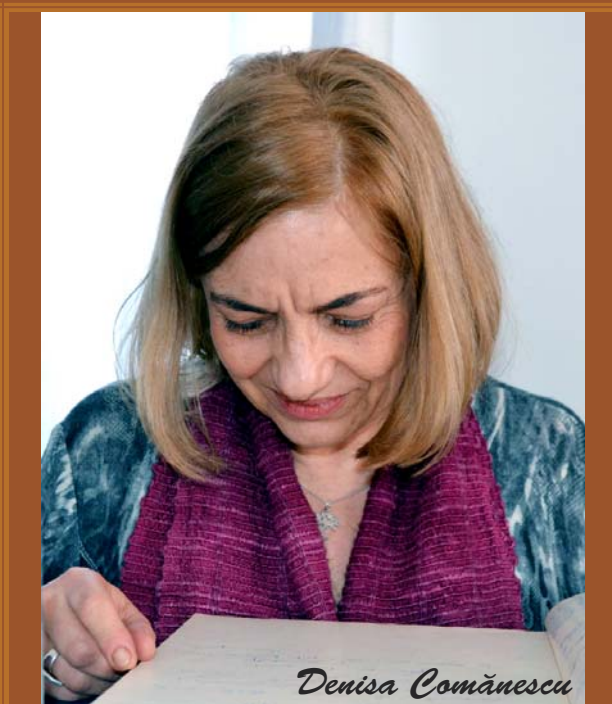

FEREASTRA

REVISTĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - MIZIL

ANUL XII - NR. 3 (91) - MARTIE 2015

Emil Proșcan

EDITORIAL

DESPRE IERTARE

Într-una din aceste zile am fost oprit de un bătrân care m-a întrebat: „*Domnule primar, este adevărat că o să se scoată lecțiile de religie din școli?*”. Am încercat să-i zâmbesc, dar nu mi-a ieșit. I-am spus, apoi, cum stau lucrurile cu această *inițiativă legislativă* a Parlamentului României. „*Nu i-ar mai ține Dumnezeu! Am ajuns să ne comande păgânii!*”, a mai spus bătrânul om cu părul albit de vremuri.

Eu nu am făcut religie în școală! Dacă s-ar fi întâmplat asta, nu cred că ar fi avut un impact nefavorabil asupra mea faptul că aș fi aflat mai multe despre Dumnezeu, Iisus, Maica Domnului și Sfinții Părinți care și-au închinat viața propovăduind credința! Religia mi-a fost, totuși, *predată* de bunicii mei care au avut grijă (și chiar au avut) să-mi vorbească despre tot ce ei știau în legătură cu ceea ce există dincolo de lumea noastră și care prin puterea simțurilor credem a fi în strânsă legătură cu noi. Toți copiii de-atunci primeam aceste învățături și nutresc convingerea că la fel s-ar fi întâmplat și în cazul în care am fi avut ca obiect de studiu religia. Eram duși la slujbe, la denii, învățam rugăciuni, ne închinam, posteam, ne împărțeam. În nopți de Înviere fugeam de la focurile de tabără organizate de școală și mergeam la biserică. Biserica era un sanctuar de smerenie, liniște, respect și chiar o reținută și plăcută teamă simțeam trecându-i pragul. Zilele din jurul Paștelui și Crăciunului deveneau speciale momente de sărbătoare. Casele erau mai frumoase, la fel și oamenii, chiar și aerul avea acel zâmbet deosebit ce peste tot era. Povestea vieții lui Iisus și a multor sfinți, îmi struneau tendințele de a face năzbâtii.

Acum se bate monedă pe „a fi sau a nu fi”

religie în școli. Cei ce lasă să se înțeleagă că se ocupă de problemele acestei țări încearcă depărtarea elevilor de acest univers de cunoaștere, făcând din asta o importantă „cestiune arzătoare” la ordinea zilei. Se motivează vândute implicații nefaste în viața tinerilor. Subiect ce se strecoară, cu succes, printre arestări, cătușe, mascați. S-au creat polemici, discuții, controverse în parlament, televiziuni, presă scrisă. Minoritățile etnice, sectele și celelalte confesiuni au mai primit un cadou!

Știu că există „fețe bisericești” a căror conduită poate fi discutabilă, dar să nu confundăm lumea dumnezeiască, de care se leagă existența noastră, și rostul armonic din firescul tuturor lucrurilor, cu preoții care, în fond, îndeplinesc ritualurile creștinești ale credinței. Și să nu generalizăm! Am întâlnit preoți cu personalitate, demnitate și nivel de cultură, în fața cărora oricine se închină la propriu și la figurat! Să nu uităm de călugări, aceste icoane vii care și-au pus întreaga viață în slujba binelui lumii noastre și care se roagă zi și noapte pentru ca noi cu întreaga omenire să fim în bună relație cu Dumnezeu!

Dincolo de toate acestea, nu pot înțelege ce rău poate să producă unui elev faptul că i se vorbește despre credință, adică despre o *instanță* supremă care împarte, până la urmă, adevărul, dreptatea, speranța. „Copiii nu trebuie să fie îndroctinați! Trebuie lăsați să cugete liber!”, strigă în gura mare cei ce susțin ca religia să devină opțională, în fapt exprimând-și voalat dorința ca aceasta să fie îndepărtată din școli.

Poate fi un rău „îndroctinarea” în a nu fura, a nu minți, a nu pizmui? Poate fi rău să fii învățat să nu urăști, să fii bun, să respecti adevărul și pe cel de lângă tine? Poate fi un rău să fii sfătuit să îl ajuți pe cel în suferință, să-i ierți pe cei ce te nedreptătesc și să-ți iubești aproapele? Pot atenta la libertatea de a cugeta toate acestea? Și unde mai pui că aceste propuneri *revizioniste* vin acum, în aceste timpuri, când educația și spiritul civic sunt într-o vădită suferință...

Și ar mai fi ceva! Dacă s-ar proceda după aceeași logică și cu celelalte materii, cum ar fi matematica, chimia, fizica, limba și literatura română etc., adică aceste materii să devină opționale, unde am ajunge? Suntem o țară în care majoritatea covârșitoare a locuitorilor este de confesiune creștină-ortodoxă și nu cred că aceștia sunt cei ce-și manifestă această nemulțumire.

Oricum vor hotărî cei ce hotărăsc, credința nu va dispărea, ci dimpotrivă. Dovada cea mai la îndemână fiind epoca comunistă în care strădaniile pe această temă s-au dovedit a avea efect de bumerang!

Chiar dacă elevilor nu li se va mai vorbi în școli despre Dumnezeu, vor afla despre El privind cu înțelegere cerul, copacii, munții, apele, zăpada, curcubeul, păsările și tot ce neîntâmplător în jurul nostru există!

Nu știu până la urmă ce a înțeles bătrânul de care v-am vorbit la început, dar sunt convins că în dreapta sa credință a exclamat: „*Iartă-i Doamne că nu știu ce fac!*”

*

Trec prin toate de parcă ele deja ar fi fost trăite în mine de către un altcineva pe care nu îl cunosc sau parcă, traversând aceste drumuri doar acum înțeleg fără rostul lumii în care începem să nu mai știm de unde venim și încotro ne ducem. Azi, ramul, în cumplita lui așteptare de a atinge cerul cu vârful fraged de mugur, azi miei păscând iarba de o culoare cu blana, un veșnic tablou, dar azi drumuri fără indicatoare, gara de nord plină de tine, aer împâslit cu amintiri, îngerul adormind pe o pernă cu mine, mă rog de el să mă facă mare și tare când îmi simt mâinile atât de plâpânde și mici legănându-ți starea de-a fi lângă mine, îmi trec trecerea cu înțelegere prin decupajul zilelor, toate așteptările sunt cumplite, pe personajul din mine cred că l-am cunoscut cândva,

prea multe semne, complicitatea e reciprocă, ignoranța și drama își dau mâna, neînțelegerile stau tot mai la vedere, împărțirile la doi se fac aleatoriu, fără fast, regulile jocului sunt în cer, oamenii se retrag, precum înserările în rugăciuni, fiecare fugar are pretenția că-l târăște pe celălalt, prin această trecere falsă totul e inerție, o naștere ternă și trebuie să o ajutăm să prolifereze, să-i facem loc, pârție, ADN-ul este obligat să se prostitueze la balul mascat al vânzătorilor ambulanți, urmele primei treceri pot fi călăuză, mamele noastre ne-au pus în buzunare instinctele de intuit punctele cardinale, instincte de intuit dimensiunea necunoscută ce ne călăuzește, suntem sortiți să alergăm, nu există câștigători, vecinul meu și-a cumpărat mașină de spălat și e fericit, ploaie acid, s-au inventat societăți de dezăpezire și orfelinate, ambele așteaptă să ningă, este primăvară pe pământ, sicriile sunt strălucitoare, ferestrele sunt din termopane, lemnul se stratifică în abatoarele unor mașinării complicate, inelele se pierd în tot mai multe degete goale, singurătatea joacă la casele de pariuri, iarna s-a prăbușit în cimitire printre frunze și flori împietrind tăcerea, eu mă zbat în mine cu grija de a nu-mi speria amintirile, undeva ești tu necunoscută și dragă și pe Pământ este acum Primăvară!

Daniel Lăcătuș

Bunica

În ciuda faptului
că picioarele ei
sunt obosite
și tot trupul i-a îmbătrânit
aleargă dintr-o parte în alta
cât e ziua de lungă
la fiecare pas își cascade ochii goi
peste pământul pe care îl
pășește în tălpile goale
ca într-un ritual străvechi
și sacru
în jur totul miroase a flori ofilite
a tămâie și a uitare
doar foșnetul frunzelor mai
ascut ușor aripile visului
și câinele care parcă
păzește veșnicia

dacă floarea s-ar numi ca ea
ar fi primăvară pe fiecare petală.

Cred

Eu cred în aceste locuri
în care visele

își fac cuiburi,
unde viața se naște
ca o primăvară,
mai cred încă
în paradisuri ascunse.

Vă vorbesc despre mama mea

Vă vorbesc despre mama mea
care cuprinde trecutul
prezentul și viitorul
într-o singură bătaie de inimă.

Mama mea
care e talismanul meu
și-n trupul căreia stă
toată grația alchimiei.

Vă vorbesc despre mama mea
care a inventat paradisul
pentru a-și ascunde durerea

Ochii tăi

Două universuri
care se deschid
ca niște ferestre
pe care intră lumina...
Fără ea

poezia mea
nu ar fi nimic

Sunt răni

Sunt răni ce nu se cicatrizează
niciodată;
nu cunosc altă biruință decât
căderea.

Oracolul a poruncit sorții mele
să fiu robul imposibilului.

Timpul trece și trăiește
în locul meu;

sunt memorie
sub rafale de uitare.

George VULTURESCU

O LUCRARE ASUPRA MEA

Interviu cu poetul George Vulturescu

*Puneți urechea
pe șirurile de versuri
precum copiii pe șinele
de cale ferată.*

*Auși sunetul
de locomotivă,
uruitul prelung?*

*Prin cele mai bune versuri
vine moarlea
a ta, a cititorului*

Lucian Mănăilescu: *Stimate domnule George Vulturescu, vă propun să începem acest interviu cu o secvență în care ați fost ispitit de imensitatea mării. Cum s-a simțit „ultimul costoboc”, coborât de pe pietrele memoriei ancestrale, la granița dintre nesfârșirea cerului și cea a apei?*

George Vulturescu: Să-mi amintesc, sau să nu-mi amintesc?... „Secvența” mării în viața mea a început la Cluj în fața unui panou unde era afișat tabelul cu cei admiși la Facultatea de filologie a anului 1970: nu eram printre ei, (dar îmi jurasem să nu mă mai întorc în sat. M-am urcat pe tren și dus am fost - cu opriri la mina de la Bălan, în București (taxator pe autobuse), și, în final, la Constanța. Aflasem că erau locuri de muncă în port bine remunerate. Am lucrat la Navrom, descărcat-încărcat vapoare și eram cazat la căminul de nefamiliști din port: o „spumă” din zgura societății, haimanale și neadaptați din toate colțurile țării. A fost o experiență teribilă, românească, o coborâre în *maelstrom*-ul comunist. Era cât pe ce să fiu selectat „operator chimist” la Uzinele din Năvodari - denumite de localnici „uzinele morții”, din cauza deselor accidente cu acid sulfuric. Am cunoscut satele de pescari din zona Năvodari (de lângă Lacul Tașaul, Palazu Mic...), am rătăcit prin cartierele cu dughene obscure din Constanța, pe esplanade: eram fascinat de întinderea mării, zile întregi stăteam singur pe pietrele de lângă Cazinou și priveam valurile, vapoarele. Copilul dintr-un sat de codreni cioplitori în lemn își descoperea peștele din zodie (sunt născut pe 1 martie). Tot atunci, undeva, pe linia orizontului, mi se părea că *marea este la fel ca unduirea neliniștită a ierbii sub vântul de pustă nesfârșită din Nord...* Această „viziune” am purtat-o până într-o temă de doctorat despre „poetica orizontalității” la Șt. Aug. Doinaș susținut în 2009...

L.M.: Povesteați că întoarcerea **fiului risipitor** se datorează unui bărbat care v-a spus: „Dragă băiatule, acum că nu mai ai decât hainele de pe tine, du-te acasă, ai un grăunte de aur în tine, nu ai

ce să cauți aici!”. Totuși, viața v-a obligat la un popas de suflet, la Cluj, acolo unde ați absolvit Facultatea de Litere a Universității „Babes-Bolyai”. Ce a însemnat și ce înseamnă Clujul pentru dumneavoastră, din punct de vedere spiritual?

G.V.: „Bărbatul” era un fost pușcăriaș (director de școală, profesor de istorie, care a eliberat o diplomă contrafăcută. După executarea pedepsei și-a găsit soția recăsătorită și nu și-a mai putut relua rostul în satul său) care mi-a vândut obiectele mele din camera de la căminul din port silindu-mă să plec de acolo... Îi sunt recunoscător și azi pentru grija cu care m-a protejat...

Pentru un ardelean Clujul e... **Roma, în mic.** N-am vrut să-l **cuceresc** (cum a încercat Ion Vădan - poet sătmărean, decedat prematur, 1949-2012 - care a cumpărat editura „Dacia” și, din păcate, a dat faliment...) și nici **să mă las cucerit** de oraș. Partea lui de „templu” (umbra protectoare a lui Lucian Blaga, universitatea - cu „efectul” Ioana Em. Petrescu asupra formării mele) este pentru mine, în jurul sediului Filialei U.S. și a sălilor Bibliotecii „L. Blaga”. Aici e inima „Clujului meu”, printre **cafenele-ateliere**, dulgherii în care „lemnul” trupului dă în frunze fremătătoare...

L.M.: În ianuarie 1973, ați debutat în revista **Familia**, fiind prezentat de Ștefan Augustin Doinaș drept „**Un voluptos al imaginii**”. Cât de exact vă cuprinde acest generic și care, dintre criticiile literare, v-a descifrat cel mai bine ființa poetică?

G.V.: Desigur că Șt. Aug. Doinaș a intuit clar harta energetică a „voluptăților imaginarului” unui **ochi orb***. Sunt **purtător** de *ochi smintit*, cum sunt **purtător de cuțit** din copilărie, în satul meu codrean. Sunt *neo-expresionist*, nu mă străduiesc să îmi tocmesc un critic care să mă legitimize. Criticii care m-au „legitimat” au murit: N. Steinhardt, Romul Munteanu, Marin Mincu, C. Ciopraga... Criticii de azi **nu te citesc** decât dacă apar la editura de unde sunt plătiți, sau dacă ești în „cercul” revistei pe care o patronează, dacă ești în programele I.C.R.-ului/ proiectelor a căror gestionare de fonduri o coordonează...

Cât e de rar (și de gratuit) un gest al unui critic, precum Ioan Holban, care pe la ora 9 dimineața te sună (pe tine, cel din provincie): „Mă, Vulturescu, tu ești un «smintit» de pe Pietrele Nordului, știu, dar de ce dracu m-am «smintit» și eu azi noapte și am scris despre «Negurile» tale...?” Am mai spus-o: în

provincie nici un premiu nu valorează mai mult decât o simplă vorbă de „binețe...”

L.M.: Poezia v-a ajutat, într-un fel, să vă împliniți visul de a fi **cioplitor în piatră sau fântânar**, la fel ca tatăl dumneavoastră. Spuneți, în acest sens: „Toată mitopoetica «Nordului» din poemele mele (**Nord, și dincolo de Nord, Stânci nupțiale, Monograme pe Pietrele Nordului, Alte poeme din Nord**), leitmotivele lor (Pietrele Nordului, apele, vraja stihilor vegetale, cuțitul costobocilor din care mă trag, lupii din sihle) au fost «hotărâte» de această sarcină energetică a locului natal - cătunul Tireac, rămășiță a vechilor codri ai Chioarului și Sălajului”. Așadar, ați refăcut satul-sanctuar din lepezile cuvintelor, asemănător, într-un fel, cu cel al marelui pontif Ion Gheorghe (care în august împlinește 80 de ani). Când ați înțeles că ați fost ursit, precum bradul fulgerat din amintirile copilăriei, să ardeți în munții înalți ai poeziei?

G.V.: Ce a „cîtit” Ion Gheorghe în pietrele cercetate de el - este blestemul lui. **Dacă nu citești corect runele ești blestemat.** În cazul meu lucrurile erau decise: când ai un ochi orb poți citi corect... Abia când am înțeles că sunt purtătorul unui ochi orb am știut că pot „vedea”/descifra **secretul literelor**...

L.M.: De aici, această imagine definitorie pentru lirica dumneavoastră; cea a ochiului care vede homeric, coborând în sine până la limpezimea de lacrimă a izvoarelor din adâncuri. Sunteți, așadar, așa cum remarcă poetul belgiano-francez M. Moreau, în timpul unei vizite la Satu Mare, nu un văzător al lucrurilor din jur, ci unul care vede în hăurile ființei. Această metafizică nu este, cumva, un infern personal, o ispășire fără speranță?

G.V.: Cui îi este frică de „infernul” său nu dorește să se cunoască pe sine, nu s-a privit niciodată într-o oglindă, mai ales în cele care **nu deformează realitatea – ochii celorlalți de lângă noi**...

Bunicul meu, Dumitru, „stăvar”, (cel care avea grijă de caii satului), mă ducea, în vreme de furtună, pe un deal stâncos **să vedem cum cad fulgerele pe pietre**. Veneam leoarcă acasă și bunica bodogănea: „Toată lumea merge la biserică și voi pe coclaurii Nicoreților...”. Bunicul îmi trăgea cu ochiul și râdea în hohote: „Voi l-ați văzut pe popa Nicoară cadelnițând, dar noi l-am văzut pe Dumnezeu cum se cobora pe stânci și aprindea brazii ca pe niște lumânări...”

L.M.: Editorial ați debutat în 1998, la editura „Litera”, cu volumul **Frontiera dintre cuvinte**. Asta dacă nu luăm în calcul **Caietele debutanților** editate la Albatros în 1979 și 1981. Au urmat volumele de poezie: **Poeme din Ev-Mediul odăii** - 1991; **Orașul de sub varul pereților** - 1994; **Tratat**

despre Ochiul Orb - 1996; **antologia Femeia din Ev-Mediul odăii** - 1996; **Gheara literei** - 1998; **antologia Scrisul agonie** - 1999; **Nord. Și dincolo de Nord** - 2001; **Stânci nupțiale** - 2003; **Monograme pe Pietrele Nordului** - 2005; **Alte poeme din Nord** - 2007; **Grota și literele** - 2013; **Negură și caligrafie** - 2014. O biografie auctorială interesantă și densă, definind evoluția dumneavoastră poetică. Cu toate acestea aveți viziunea unui punct fix, fără de care nu credeți posibilă devenirea, scriind în *Poesis* (2014): „**Așadar în acea dimineată postmodernă eu voi fi fiind tot în același loc: pe Pietrele Nordului așteptând fulgerele**”. În ce măsură credeți că așteptarea dumneavoastră va fi înțeleasă de generația tânără și... neliniștită sau de promotorii diferitelor curente înnoilate cu particula post...?

G.V.: Să fim înțeleși: cred că **nu generațiile ne citesc** (sau nu), ci vremelnicii „observatori culturali” care se cred îndreptățiți să se considere **reprezentanții** lor... Nu-mi fac iluzii: cărțile mele sunt, în primul rand, **o lucrare asupra mea**... Vă amintiți că sunt săbii pe care numai o mână anume le poate smulge din piatră? Astfel și cărțile: sunt săbii care își așteaptă mâna aleasă, predestinată să le poată ridica paginile...

L.M.: Ați fost și sunteți un om de carte, în multiplele ipostaze de scriitor, animator de proiecte culturale, editor etc. Cum vedeți, așadar, de pe poziția unui om aflat pe toate aceste baricade, disputele legate de timbrul literar?

G.V.: Din păcate și viața literară este infestată de murdăria politicianilor corupți până la „putrejun”, cum zicea Mihai Eminescu. Discuția despre timbrul literar a ieșit „din context” și a fost înșfăcată de editori, de angrenajul economic. Este, în acest caz, bun exemplul meu: am predat revista **Poesis** la tipografie și m-am trezit că proprietarul tipografiei se credea și **proprietarul revistei** pentru care primise comandă s-o editeze... Nu m-a apărut nimeni - nici oficialitățile instituționale, nici **scriitorii**. Fiecare e ocupat cu propria efigie de plastilină. Deși fuseseră de 25 de ani - unii an de an - la mine la Satu Mare și au văzut cine i-a primit la gară, cine face paginile revistei... Dar - atenție! - precum a apărut o **lipitură** (jenant pentru inspirația pe care se presupune, o au și poezii) pe lângă numele **POESIS** - „**POESIS Internațional**” - așa poate apărea mâine: România literară Internațional, Viața Românească Internațional, Vatra Internațional... Toți acești **maritori care tac**, mâine pot fi în locul meu...

L.M.: În 1990 ați fondat, la Satu Mare, revista **Poesis**, care s-a impus, în scurt timp drept cea mai bună publicație de poezie de la noi, dobândind și un binemeritat prestigiu european. În ce măsură

ăți fost sprijinit, de-a lungul timpului de oficialitățile culturale. Pentru că, să o recunoaștem, sărăcia în care se află cultura nu este, totuși, chiar atât de... săracă, dacă ne gândim la tonele de maculatură subvenționate pe meleagurile mioritice, sau la serbările câmpenești ce îmbogățesc „copiii minune” ai manelelor **de succes?**

G.V.: Dacă vă așteptați la instituții oficiale (Ministerul Culturii, Consiliul Județean Satu Mare...) răspunsul e clar: nu m-au sprijinit. M-au sprijinit doar pentru „evenimente culturale”... Lucrez din 1995 într-un sector al Ministerului Culturii - Direcția Județeană pentru Cultură Satu Mare, dar nu am avut finanțat nici un număr de la acest minister în cei 25 de ani... Am primit sprijin al unor firme private, primari din județ, colegi ai mei și prietenii lor... În **Satu Mare**, în oraș, nu s-a născut nici un poet român, au venit doar - din alte locuri - să-și aducă partea de aur a muncii lor și **să moară aici, sau să plece repede să moară în altă parte**... Vedeți poemul meu *Poeți prin mazăgă: fiecare spre moartea lui* (din vol.

Negură și Caligrafie), care i-a supărat pe oficialii din Turnul Palatului administrativ...

L.M.: De revistă au fost legate și Colocviile de Poezie de la Satu Mare, decernarea premiilor anuale „Poesis” (pentru Opera omnia, cartea de poezie a anului, debut-poezie, critică, traduceri-poezie, reviste literare care promovează poezia), Salonul Editurilor de Poezie În ce măsură supraviețuiesc toate aceste superbe deschideri spre lume și ce șanse de însănătoșire spirituală are România?

G.V. Nu supraviețuiesc... Nu văd nici o „șansă” pentru viitorul revistelor de cultură în România. În instituțiile care ar putea rezolva această problemă (Guvern, Ministerul Culturii, Consiliul Județean) sunt oameni „nevolnici”, cum zice cronicarul, „subt vremi” - sunt așezați fără har cultural doar la plăcinta politică. Iar scriitorii, egoiști și desperați (doar după premii și burse), se sfășie între ei **cum n-am văzut că fac, niciodată, lupii din codrii mei de Nord....**

L.M.: Urându-vă **La mulți ani!** pentru evenimentul aniversar de la începutul lui martie, dați-ne voie, cu modestele noastre puteri, să iubim nisipul urmelor pe care le invocați în superbe versuri: „**La vârsta de șase ani, în curtea părintească/ un par de lemn mi-a străpuns ochiul stâng/ nu plâng cu el/ nu râd cu el// Acum știu:/ Ochiul meu e scobit cât lemnul/ unui căuc din Muzeul Țării Oașului// Cui vrei să-i duc apă cu el, Doamne?/ Pot să-l cufund în neant și să-l/ ridic plin de nisipul urmelor tale?...// Cine le vede să vină după mine...**” (Căuc pentru nisipul urmelor).

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE „AUREL DUMITRAȘCU” - (DEBUT ÎN VOLUM), EDIȚIA A XI-A, SERIE NOUĂ -

♦ Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, în colaborare cu Consiliul Județean Neamț și Asociația Culturală „Conta”, organizează seria nouă a **Concursului Național de Poezie (debut în volum) „Aurel Dumitrașcu”**. (Inițierea noii serii a concursului este prilejuită de comemorarea a 25 de ani de la moartea poetului Aurel Dumitrașcu și de împlinirea a 60 de ani de la naștere).

♦ Manuscrisele (cu diacritice), vor fi trimise/ depuse într-un exemplar printat dar și în format electronic (CD, DVD, altele) până la data de 1 iunie 2015, pe adresa: **Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Piatra Neamț, strada Republicii, Nr. 15, județul Neamț** (cu mențiunea *Pentru concursul național de poezie „Aurel Dumitrașcu”*). Manuscrisele pot fi semnate cu numele autorilor în concurs, cu datele de contact (telefon, adresă mail) acest lucru nu poate influența decizia juriului care premiază manuscrise și nu liste de nume.

♦ Manuscrisul trebuie să aibă minimum 60 de pagini, maximum 100 de pagini și va fi însoțit de o fișă personală a concurentului: nume, prenume, data nașterii, adresă, telefon, e-mail, studii, activitate literară.

♦ Concursul este deschis autorilor români nedebutați în volum, din țară și din diaspora, a căror vîrstă nu depășește 35 de ani pînă la data de 21 noiembrie 2015.

♦ Manuscrisul cîștigător va fi publicat de organizatori la o editură prestigioasă din România (trei sute de exemplare) și va fi lansat la Piatra Neamț, la manifestarea prilejuită de aniversarea poetului Aurel Dumitrașcu. Autorul va primi minimum o sută de exemplare din tirajul cărții.

♦ Alte informații pe adresa de mail adrianvlad@ambra.ro sau la telefon 0233/210379.

Inițiator și coordonator al manifestării:

Adrian Alui Gheorghe, director al Bibliotecii Județene „G. T. Kirileanu” Neamț.

Corneliu Leu

Bugetul personal al scriitorului și foamea pe care vor aleșii să i-o timbreze

Mă sună confrății agitați, indignați, ndumăriți de ceea ce vor aleșii lor din Uniuni, precum și aleșii aleșilor lor din Parlament cu acest timbru și mă acuză că stau insensibil, privind cu prea mult calm.

Mă sună, dintre cunoscuți, telespectatorii mai obiectivi și mă-ntreabă ce părere am despre ce se tot spune la televizor, că timbrul ar schimba soarta famelică a scriitorului.

Mă sună profesioniști buni care mă-ntreabă dacă avem ceva de câștigat din asta și mă sună grafomani care speră că, ieșind scandal, să-i primească și pe ei în Uniunea Scriitorilor.

Mă sună, mă sună, mă sună!...

Înainte vreme aș fi spus că telefonul meu sună într-una ca la Gara de Nord; dar cu foamea asta în care nu mai sunt bani pentru biletul de tren, singura comparație e cu urgențele de la unu, unu, doi!... Mă sună, iar eu nu pot să răspund fiindcă râd și râd și râd...

Nu, nu râd de moftul lor, al celor care spun populist că fac toată această teatură pentru mine și pentru nivelul meu de trai; nici de rafinamentul celor care vorbes elevat despre „condiția creatorului”!... Nu. Fiindcă asta nu e de răs. Logica simplă îmi spune că, pentru mine, ca scriitor care trăiesc după modul în care mi se vând cărțile, orice scumpire mă îndepărtează de cumpărător, deci mă lasă mai flămând. Eu știu clar că doar relația mea intermediată de editor, cu cititorul care mă cumpără, îmi face masa mai bogată sau mai săracă. În vreme ce relația încasărilor mele intermediată de o organizație ce le timbrează, acoperă cel mult salariile celor care o timbrează. Așa că nu mă bag în această poveste și sunt mulțumit cu orice stare care nu-mi alungă sau nu îmi împuținează cititorii.

Și atunci, vă veți întreba, desigur: Ce naiba găsesc de răs?! Găsesc de răs toate argumentele caduce pe care le-au rostit aseară la un post TV niște staroști de breaslă artistică - președinți care, au și recunoscut că „Încasând timbrul, își pot plăti încălzirea pentru biroul lor”, adică un lucru care, pe mine, nu mă încălzește cu nimic... Dar găsesc de răs mai ales faptul că nu i-au făcut să se jeneze pe parlamentarii care au luat în serios această Lege. A cărei expunere de motive, chiar dacă este semnată de doi deputați și un senator, are stilul inconfundabil al unui confrate de al nostru pe care de curând l-am văzut lăcrimând. Dar nu din grija pentru noi, ci pentru

gazele furnizate la preț ieftin unui industriaș.

Da, lucrurile nu stau așa cum mă acuză unii: m-a interesat și pe mine scandalul și am vrut să mă documentez. Astfel am ajuns la elementele însoțitoare ale **Legii privind instituirea timbrului cultural** inițiată de domnii parlamentari Traian Dobrinescu, Varujan Vosganian și Gigel Sorinel Știrbu care scriu - în documentul de susținere care trebuie să fie cel mai serios și mai sobru la o lege - Expunerea de motive: „...*Prezentul act normativ... va înlocui Legea nr 35/1994... întrucât s-a dovedit greu aplicabilă și, în consecință, inefficientă...*” - text onest și la locul lui, dar, căruia, imediat, îi urmează ca o mare lovitură de teatru, următoarea frază argumentativă: „...*Cultura românească, deși este copilul inteligent și talentat al familiei, a fost trimisă la colțul străzii să se descurce. Și nu se descurcă la colțul străzii! Timbrul cultural poate, însă rezolva problema existenței ei...*”etc, etc...

Vai de mine, Domnule Deputat Dobrinescu, vai de mine Domnule Deputat Știrbu, mă emoționează sensibilitatea Dumneavoastră artistică, dar nu pot crede că gogomănia cu copilul de la coțul străzii vă aparține!... De ce nu se descurcă, oare, acolo, la colțul străzii, acest **copil inteligent și talentat** ?!

Păi cum o să se descurce dacă nici un ministru nu trece pe acolo ca să-i dea și lui niște gaze mai ieftine?!... Cum o să se descurce dacă nici un președinte sau prim-vicepreședinte de Uniune nu-i dă și lui un premiu pentru opera-omnia?!... Cum o să se descurce dacă, oricât s-ar încasa acest timbru, el se cheltuiește tot pentru propunerea unora la „Nobel”; chiar și în șoapte mai puțin auzite de membrii de rând, pe care nu-i încălzește cu nimic timbrul!...

În vreme ce, nouă, ni se alungă bruma de cititori, prin tentativa acestor accize umflate, ca și cum cartea se vinde ca benzina și poate suporta oscilația prețurilor artificial globalizate.

Există o singură soluție legislativă pentru aceasta: Să acordăm imunitate parlamentară membrilor Uniunii Scriitorilor și să dăm premii literare unor parlamentari!...

Vă rog frumos, luați-mă în serios și nu râdeți de acest paradox. Eu cred că lucrul, de fapt, s-a și întâmplat. Și tocmai de asta, copilul inteligent și talentat își consumă genialitatea stând cu mâna întinsă la coțul străzii.

Teribilă metaforă! Tare aș vrea s-o văd analizată și comentată sub toate aspectele valențelor ei etice și estetice, într-un studiu pe care, la despărțirea de prim-vicepreședintele său, îl va semna Nicolae Manolescu.

Pe care îl salut netimbrat, dar cu întregul meu respect colegial.

Mihai Lovin – Gașoca

NICHITA STĂNESCU - UN OM ÎN TIMPUL VIEȚII SALE

Pe 31 martie a.c. se împlinesc 82 de ani de la nașterea lui Nichita Stănescu. În ziua aceea de vineri, cum scrie poetul undeva: „Era un soare de pe vremea/ covrigilor de susan/ Cu puțin înainte de-a se însera/ fiecare rază a lui/ mirosea aromitor ca șorțul mamei” (*Evocare*)

Tatăl poetului, **Nicolae Stănescu**, era urmașul unor țărani prahoveni, veniți în oraș la începutul anilor 1800, care au devenit ulterior, precum bunicul său, Hristea Stănescu, meșteșugari și comercianți. Mama sa, **Tatiana Cereaciuchin**, era fiica fizicianului și generalului rus Nikita Cereaciuchin, care, în urma Revoluției din octombrie 1917, s-a refugiat discret, împreună cu familia (soția și două fete) în România, inițial în Constanța și ulterior la Ploiești. Întâiul lor născut va purta, emblematic, prenumele ambilor bunici, al generalului-fizician și al comerciantului român, **Nichita (și) Hristea**.

Despre nașterea sa poetul a depus următoarea mărturie metafizică: „Nici chiar mama mea care m-a născut pe mine în chinuri, urlând de durere și umilită fiind de privirea brutală și indiscretă a moașei, care m-a moșit pe mine când apăream din trupul ei cum apare un soare violent și neliniștit dintr-o mare sărată și fără viețuitoarele numite pești, întrânsa, - nici chiar propria mea mamă, înamorată nebun de straniul, muncitorul de tată al meu, cel cu ochi verzi ca aerul sub păsările violete, - nici chiar ei, mama care m-a născut pe mine, nu i-a dat prin gând și prin inimă și prin creierul ei de femeie, să mă întrebe dacă aș vrea să mă nasc, de-aș fi în stare să fiu, de-mi este drag de aceasta...”

Primul vis cu ochii deschiși al poetului, *trebuie* să fi fost **Eminescu Tânăr**: „Tăcerea se izbește de trunchiuri, se-ncrucise,/ se face depărtare, se face nisip./ Mi-am întors către soare unicul chip,/ umerii mei smulg din goană frunzișe./ Câmpul tăindu-l, pe două potcoave/ calul meu saltă din lut, fumegând./ Ave, mă-ntorc către tine, eu. Ave!/ Soarele a izbucnit peste lume strigând./ Tobe de piatră bat, soarele crește,/ tăria cu acvile din fața lui/ se prăbușește în trepte de aer, sticlește./ Tăcerea se face vânt albăstrui,/ pintenul umbrei mi-l crește/ în coastele câmpului./ Soarele rupe orizontul în două./ Tăria își năruie sfârșitele-i carcere./ Sulițe-albastre, fără întoarcere,/ privirile mi le-azvârl, pe-amându-ă, / să-l întâmpine fericite și grave./ Calul meu saltă pe două potcoave./ Ave, maree-a luminilor, ave!// Soarele saltă din lucruri, strigând/ clatină muchiile surde și grave./ Sufletul meu îl întâmpină, ave!/ Ca-

lul meu saltă pe două potcoave./ Coama mea blondă arde în vânt. (**O călărire în zori**).

Dintre amintirile din copilărie va fi consemnată și aceasta: „Locomotive vechi, terasamente, greieri străbăteau/ copilăria mea de Ah, și Au/ cu reci gutui în curtea de bazalt/ cu câini lătrând în lanțuri și în salt// Cerul avea o gaură în el,/ în care-aș fi putut să cad mișel./ Dar mă țineam de câini și de gutui/ și încă de ceva, ce nu-î” (**Locomotive vechi, terasamente, greieri**)

În 1957, an în care termină cursurile Facultății de Filologie a Universității din București, debutează simultan în revistele **Tribuna Cluj** (nr. 6/17 martie) și în **Gazeta literară** (Nr. 12, 21 martie) cu trei poezii. Dintre acestea o va considera reprezentativă pe cea intitulată, cam aiurea, pentru a răspunde comandamentelor epocii, **1907**: „Ce vis ciudat mă străbătu azi-noapte./ ... Ardea spitalul cu bolnavi cu tot/ și flăcările sfârâiau în cârnuri/ răs alb, cutremurat, de savaot./ Ce răs, ce răs mă străbătu azi-noapte.../ ce răs de ziduri prăbușite/ strivind sub ele urlete, clipite/ și razele căzute ale lunii...// și luna... cum mai fulguia azi-noapte/ pe străzile pierdute-adânc în vis.../ și cum mai fulguia pe cârnuri arse/ desfrâu de flăcări și de vis ucis./ Ce flăcări prăvăleau azi-noapte/ răs fremătat și alb și savaot.../ Ardeau, ardeau puroaiele azi-noapte,/ ardea spitalul, cu bolnavi cu tot.”

Viața poetului va fi un rug luminos, care l-a mistuie făcându-l zburător. „Nichita Stănescu - scria Ștefan Augustin Doinaș - este cel mai important poet român de după cel de-al doilea război mondial. Odată cu el, prin el, logosul limbii române ia revan-

șa asupra poezilor ei.” Iar Eugen Barbu comenta: „În acest bâlci al deșertăciunilor care este poezia, peisajul nostru liric ar fi lipsit de unitate fără poezia lui Nichita Stănescu. Lângă răzvrătitul Ion Gheorghe, gânditorul melancolic Ioan Alexandru și jongleri ai cuvintelor ca Sorescu și Dimov, iată un paranimf blond din Vizant, poet limbut, plin de amenințări, gelos pe orice laudă ce-i scapă, încărcat de diplomatie ca o Triplă Alianță, adolescent firav, îmbătrânit în imaginea purității, de un talent remarcabil și de un meșteșug și mai și.”

Atunci, mult prea devreme, când poetul a plecat, Fănuș Neagu aproape l-a înjurat, dumnezeiește: „Plecând, Nichita mă lasă fără un umăr, fără un drum care duce în odaia lui, cu un loc pustiu în vie, și mai sărac cu o mie de cântece. Academia nu-i datorează nimic, iar el ei nici atât, sunt două instituții complet separate. Bunule, Nichita... Tu care-i auzeai în somn pe nenăscuții câini, pe nenăscuții oameni cum îi latră, prefă-te că nu știi că ai murit și întoarce-te la masă. Ne e dor să te-auzim plesnind cuvântul în moalele capului, tu cel mai dat în paște dintre noi.”

În 1982, când fruntea lui Nichita Stănescu a fost încununată de **Cununa de Aur a Festivalului internațional de poezie de la Struga**, în Catedrala Sfânta Sofia din Macedonia, cuvintele lui au fost un strigăt șoptit: „De aici din catedrala Sfânta Sofia din Macedonia sufletului meu se naște strigătul nostru către umanitate, un strigăt profund care înalță premiul macedonean ca cel mai de seamă premiu care poate fi acordat, cum ar spune marele poet român Mihail Eminescu, «Lumii ce gândea în versuri și scria în poezie», sau care ar putea fi acordat lui Eminescu totuși.”

Printre prietenii lui din Puposlavia, va fi, din nou, *acel rege-al poeziei*, după o perioadă de oboseală de sine. Și tot acolo avea să-i apară ultimul volum antum, cu titlul premonitoriu **Oase plângând** (Colecția revistei Lumina din Panciova).

Un volum în care forța lirică izbucnește vulcanic, din străfundurile ființei: „Neîntrebat,/ de-odată m-am născut./ Neîntrebat/ de-odată voi muri. / Eu sunt/ ce țin minte despre mine/ că sunt.// La Belgrad/ «pe aiașă piatră/ șezum și plânsem»/ cum zice cronicarul/ Tot neîntrebat la început/ Tot neîntrebat la sfârșit.” (**Belgradul de piatră**); „Mă leagă ca un elefant/ spre cimitirul elefanților!// Nu gând,/ ci fildeş! (VI); „Tu ce crezi: s-a născut vreodată cineva/ dintr-o pricină rotitoare?/ Tu ce crezi: s-a născut vreodată cineva/ dintr-o pricină stătătoare?/ Din ce cauză, a șobolanilor; șobolanii/ vor să se nască șobolani?/ De ce libelulele se înmulțesc în libelule?/ Și porcul, cu ignatul lui cu tot,/ numai în

porc?// Numai eu și cu tine,/ proștii, idioții, lipsiții de ideal,/ unul se-nmulțește prin cuvinte/ și altul prin semne.// Și, totuși, te întreb: de ce/ șoarecele de câmp/ vrea să nască și naște șoareci de câmp?// A dracului și putoarea asta de viață!” (**Ultima** – poezie dedicată sculptorului Bogdan Bogdanovic)

El era frumos ca umbra unei idei... Nu privea în adâncuri cu spaimă, doar contempla limpeziimea, căutându-i starea de a fi: „Dacă este un păcat faptul că suntem oameni, nu este o ispășire în faptul că murim. Adevărul, care oricum ne este refuzat, e mai puțin important decât dragostea, pe care urmează abia să o pierdem. Globul pământesc este mult prea mic și mult prea neîncăpător ca să ai dreptul singuratic la eroare. Fii perfect aici, ca să poți greși între două stele, unde e loc liber și imens, și înțelegere pe măsură! Lumina soarelui este orbitoare, dar atât. Adevărata lumină nu este nici măcar cea a stelelor care e cu mult mai orbitoare pentru ochiul apropiat lor, ci lumina care nu-și mai aduce aminte de sursa ei. N-ai cum să te ferești de ea. Trupul în care locuiești e cu mult mai departe decât ți-ai închipui depărtarea. Faptul că el te doare sau faptul că el îți dă plăcere, nu are nici o rubedenie cu tine. Află că mai aproape este trupul pietrei de piatră, deși distanța dintre el și ea e infinită, decât clipa pe care o străbați de străbaterea ta în clipă. Fiule, sufletul meu este bucuros că știi să citești. Dacă și înțelsul celor citite te va dori, te va fii, fiindu-te. Dacă nu, nu! Adio!”

Spălarea cu piatră
lui Erwin Wisner

Creier vopsit cu os,
timp vopsit cu stele,
moarte vopsită cu viață
dupot vopsit cu verbe
ni te, ou încredințat
Plouă cu piatră de piramida,
plouă cu piatră
ni ne spală, ni ne spală
ni rămânem singuri,
singuri,
numai creier,
numai timp

Nichita Stănescu

Liviu Ofileanu

myrabel

o să mă schimb, ai răbdare,
mă voi schimba,
lasă-mi puțină vreme,
câteva zile
să-mi treacă ridurile de pe frunte,
să strălucească verigheta pe deget
și să afle ce-au pierdut gagicile din liceu.

pe umerii cui îți lași capul dacă pleci?
cine te mai pupă pe urechiușe?
doar știi că sunt gelos pe orice mecanism,
pe clanța ușii, că o atingi aluziv,
pe oglinda din poșetă cu imaginile aburind
ca o supă.

atât de diferit ne rod pantofii ăștia
și căutăm un nod în papură pentru orice impas
cum e-atrasă fabrica de becuri de un papion.
chiar și aerul dureros al camerei scâncește
ca un pechinez închis de stăpâna dusă la coafor.
am sperat ca un prost că te fac fericită
dacă te scot la filme cu richard gere
dacă fumam dintr-o țigară cu unghii îngălbenite,
știind că nu voi trăi 89 de ani
cum scria pe biletul din ciocul papagalului.

măcar pentru atâta lucru să facem dragoste
de parcă niciunul n-ar vrea să scape cu viață!
și asta nu-i nimic dar ciocolata amară te va îngrășa,
vei face pungi sub ochi și negi pe nas,
ai să-ți crești nepoții cu nuiua.
vei rămâne doar *a woman in love* și-atât,
perdeaua asta neagră, șifonată pisică mută.

pe dinafara vieții, pe dinafara morții

parcă am gura plină de râme și un gol în stomac
ca și cum aș fi părăsit de-o tută
sau am jucat inima la cazino.

cerul e un ou spart, fiecare noapte o altă dimineață.
simt că mă deșir, mai am un dinte-n față.
nu mă mai cred un hart crane dispărut în atlantic,
vreun călugăr erudit și foarte bărbos
cu trupul greu de-nghesuit într-un dosar cu șină.
*once I was lost, but now I am found,
I was blind and now I see.*

habar n-am să scot o rădăcină pătrată
din ceva rotund,

abia îmi fac de mâncare
și ca-n armată continui să calc pantalonii sub mine,

viața mea în picioare.
am rămas singur în vagonul-de-dormit
și nu știu când s-a preschimbat în biserică
la slujba de seară sau de dimineață.

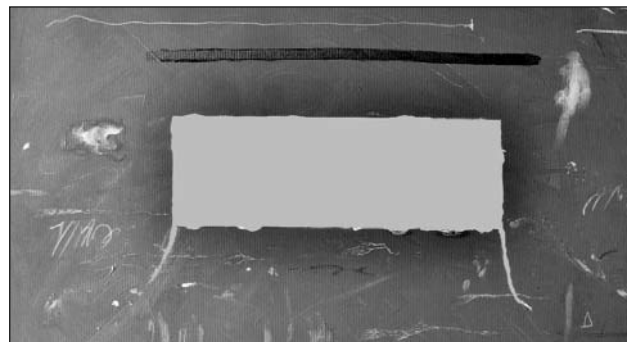
abia dezdoit de genunchi
pe un pătuț moale mirosind a rumeguș de brad,
stau cu capul rezemat în muzica de orgă
ce-mi toarnă plumb în tălpi.
plâng fără lacrimi și-mi vine să râd

c-am ajuns de plâns,
că mi se-ntoarce spatele și-n somn
și viața-mi dă lecție după lecție: nici în visu' ăsta
n-am noroc
și e-ngrozitor că adevăru' înseamnă capăt.

allegria (prietenilor mei)

Dumnezeu e un copil nebun
care se joacă într-o cutie de vopsea roșie.
spoește pereții, luna bătrână
și buzele femeilor singure.
umbra Lui albă e prietenul de pâslă
căruia îi lași ușa deschisă la miezul nopții.
și pe gerul cel mai ger,
vine la tine fără să facă un zgomot,
nu se laudă cu surzenia lui,
nu dă din coate.
dacă se îmbracă în moș crăciun
știm cu toții că nu e moș crăciun,
ci pensionarul flămând
care îi duce babei lui o masă caldă.
și pe gerul cel mai ger
când moartea doarme într-o coajă de nucă
El se înțolește cu o pădure de veverițe.
ca să-L vadă și proștii
scrie pe fruntea lui „Dumnezeu”,
un scris mare și roșu, cu „d”, de la Dănuț.
îți spun Io, cu Dănuț nu tremuri de frig,
știe patentul nemțesc pentru o iubire perfectă.
nici mă-tii nu i-a fost, nici lui tac-tu -
doar cât s-a aplecat peste Ei

și s-au topit de căldură.

Alexandru Jurcan

PERMIS DE SCUFUNDĂRI

Eu cu soția mea Loreta ne înțelegem de minune: nu ne certăm din orice fleac. Era gata să n-o iau de nevastă acum patru ani, când mi-a spus că a rămas gravidă. Am reacționat urât și nu-mi pare rău. I-am spus: „Vreau copilul, dar pe tine nu, că nici nu știi face amor, ești ca o plantă, ori eu am destule plante în casă!” A bociț, a vrut să se sinucidă, a vorbit cu mama, mă rog... tot felul de presiuni sentimentale. Nu regret că m-am căsătorit: Loreta face o maioneză minunată! Toți vecinii admiră zgomotul metalic duminical, toți se trezesc în zgomot proaspăt de maioneză bine bătută. Fetița noastră e un fenomen. Vreau să devină actriță. Cu orice preț. Da, mi-ćuța ce face pipi pe pantalonii mei va apărea pe afișe, pe generice! În toate interviurile va vorbi despre mine, tătucul ambițios, perseverent.

Un singur lucru mă pune pe gânduri: dorința Loretei să aibă permis de scufundări. Nu știu la ce adâncimi se referă, eu nu iubesc apa, desigur, fiecare cu pasiunile sale. Eu, care n-am prea iubit-o, îmi pun problema: de ce să se scufunde? singură? cu cine? în sens propriu ori metaforic? - că doar am și eu ceva cultură, ce naiba! Să fie un motiv plauzibil pentru lipsa ei de acasă? Sau...va veni ziua în care mă va invita la bazin ca să se descotorosească de mine? Se poate scufunda o iubire, o căsnicie?

Normal că am pândit-o și am văzut cu ochii mei prestața instructorului de scufundări. Loreta nu-și dezlipea ochii de la el. Frumos, tânăr, athletic. Am înaintat furios spre ei. Loreta mi l-a prezentat rapid:

– El e tatăl fetei noastre, dragule!

Apa din bazin îmi arunca ogindiri calde, cețoase, perverse.

UNEORI E MAI BINE SĂ NU PRIVEȘTI ÎNAPOI

M-am dus la casa de la țară, să uit de agi-

tația orașului, să-mi încarc bateriile, cum se spune frecvent. De fapt, e casa copilăriei. După moartea părinților mi-am propus ferm să nu o înstrăinez, să nu o vând. Satul e izolat de lume, iar posibilul preț de vânzare ar fi fost derizoriu.

Cum ajung, aerisesc. Mirosul de var umed nu-mi displace, însă înlătur pânzele de păianjen. A mai rămas pe uliță doar casa mea și - vizavi - casa lui Gusti, vândută și revândută unor diverse persoane de la oraș. E februarie, dar gerurile legendare nu apar. Puțină zăpadă pătează oblic copacii descărnați. Un ușor miros de putreziciune stăruie în aerul blând.

Deodată văd mișcare în casa lui Gusti. Se deschide un geam și mă salută un tânăr adormit.

– Ai o țigară? mă întreabă subit.

– Nu fumez, îmi pare rău. Ați cumpărat casa?

– Mama a cumpărat-o. Eu m-am refugiat aici cu prietenul meu Toxy. Mă cheamă Cipry și ci-tesc mult.

– Interesantă prezentare... am zis.

– Ca să știți că sunt un rebel cult. Câinele meu se numește Hesse. Ați auzit de Lupul de stepă?

– Cred că da...

– Vrem să petrecem iarna aici, să citim...

Suntem asociali, oarecum... Vrem să ne opunem confortului: dormim pe pământ, facem foc direct pe dușumea... Găsim copaci uscați, garduri destrămate...

– Am înțeles...

A fost prima și ultima conversație, din păcate. În toiul nopții m-au trezit niște urlete fioroase. Casa de vizavi ardea, iar tinerii mureau în strigăte tot mai sacadate. Am văzut cu groază că focul s-a extins la casa mea. Ardea ușa cu flacără albastră. Mi-am luat lucrurile puține și am sărit pe geam. Poate că trecutul nu mă mai dorea. Trebuia să fug, fără să privesc înapoi. Îmi lăsam acolo copilăria? Puteam trăi fără acel teritoriu? Nu m-am putut abține și am privit înapoi. Un val de spaimă mi-a inundat inima. Mama și tata veneau în goană spre mine, în cămăși de noapte albe. Se salvau și ei din casa cuprinsă de foc. Am înțepenit lângă un salcâm uscat și bolnav. Se auzea un urlet straniu de câine, apoi, din senin, a început să ningă precipitat, uleios.

Poetul lunii martie

Daniela Șontică

Născută la 23 martie 1970, în comuna Vintilă-Vodă, jud. Buzău, **Daniela Șontică** este licențiată în filosofie și jurnalism, lucrând, din 1993, în presa scrisă.

A debutat în revista **Convorbiri literare**, în 1989. A primit mai multe premii, între care: **Premiul special „Vasile Voiculescu”** (1993 și 2014); **Premiul „Ion Vinea”** (1995), **Premiul pentru poezie al revistei Luceafărul** (2006); **Premiul pentru poezie al Colocviilor „George Coșbuc” - Bistrița** (2014).

Este autoarea cărților: **Arlechini într-o pădure sălbatică**, ed. Vinea, 1995 (versuri); **Uitați-vă prin mine**, ed. Brumar, 2007 (versuri); **Însemnări din pridvor**, ed. Trinitas, 2013 (publicistică); **Iubita cu nume de profet**, editura Tracus Arte, 2014 (versuri), și **Privileges de femme de lune**, ed. Vinea, 2015 (traducere în franceză de Claudiu Soare), lansat la Salon du Livre, Paris.

Scripcarul pe acoperiș

Sunt scripcarul pe acoperiș,
vreau să spun de pe toate acoperișurile lumii.
Copiii de lapte mă știu
se sperie de pașii ce se aud înfundat
până în inimă,
pisicile mă recunosc - noaptea alergăm împreună
și râdem de versurile noastre triste,
doar voi nu mă cunoașteți,
cu ceasurile voastre
potrivite după un alt timp.
Îmi pare rău, dar
când scrieți poezie
din plictisul grăsuț al fericirii,
mâinile voastre stângi ivesc excrescențe
în loc de mângâieri,
iar mâinile voastre drepte
nasc o mare umbrelă de carne
să vă adăpostească de posibile întâmplări.

Și nu este ceea ce credeți -
ploaia cade pe acoperișurile de tablă,
pisicile alunecă de pe coame,
hohote se înalță din orașul de carne fericită.

Când purtam un singur cercel

Era ziua când purtam un singur cercel,
lung și ascuțit ca o sabie.
Venise un bărbat care mă numea zeitate,
deși nu credea în mine.
Cuvintele lui erau din cretă, le aruncam distrată
în fața trenului.
Ca să mă-mblânzească, îmi spunea povești,
îmi descria un decor romantic,
în care aveam să fixăm toate ceasurile
după cum am fi dorit,
îmi promitea un trai edenic în pădurea primordială
cu păsări rare, orhidee sălbatice și copaci de ceai

care își aplecau ramurile în fața oamenilor,
cu animale vindecătoare prin prezența lor
și plante parfumate, înalte cât zgârie-norii, blânde
și ascultătoare ca bunicii,
pe spatele catârilor se cărau în desagi imenși
fructe zemoase pentru copiii pădurii.
Zeitate, spunea el, vom fi fericiți, așteaptă-mă
și voi veni să te duc acolo într-o zi.
Dar nu, nu-mi cere asta acum...
Oare nu atunci mecanicul de locomotivă
ne-a aruncat în mijlocul stepei, nu atunci haita
aceea de animale mărunte, săcâitoare și înfometate
ne acoperise cu totul trupurile înfricoșate? Nu
atunci mi-am scos cercelul lung și tăios ca o sabie
și am retezat rădăcinile visului și mi-am tăiat
părul lung care își făcuse atâtea speranțe?

Levitații

Drum transilvan
sub soarele
de paloarea frunzei de frasin,
călătorie prin sate cu punți așezate
peste râuri mici curgând
printre case văruite de Paști,
cu anii zidurilor încrustați pe frontispicii,
cu râsete de copii învățând să meargă pe bicicletă,
cu vite blânde, ce se întorc singure de la pășune,
cu centrul universului în centrul satului,
iar peste toți și peste toate

Christi răstigniți
pe tablele crucilor,
levitând fără oprire
sub pleoapele devenite
două porți peste care nu poți vedea nimic.

Duminica străzilor înguste

N-o să uit prea curând

acel început de vară,
 acea duminică a străzilor înguste
 asediate de vânzători ambulanți de cireșe,
 văzusem copii cu fețe transfigurate
 de promisiunea unei vacanțe nesfârșite,
 eu însămi trăiam sentimentul unei iminente plutiri,
 nu știu cum se făcuse dar levitam
 la nivelul cuiburilor.
 Si totuși neconsolată m-a găsit
 acel bocet ivit din cimitir:
 Daniel, Daniel, unde te-ai dus...
 Orice moarte e mai tragică vara,
 am apucat să gândesc
 și am căzut la rădăcina copacilor.

Poezia mă pedepsea
 ori profeția se întorcea împotriva-mi,
 transformându-mi cordul într-o cireasă
 pe care iubirea o scuipa
 cu sămbure cu tot.

Ceai de inimă

Mă visezi
 de sub porticuri sărate,
 mă imaginezi
 cu strădanie de orb,
 mă observi cu telescoape,
 mă studiezi ca pe un tablou impresionist,
 ochii te ustură de privit
 și tot nu înțelegi în ce fel m-a pictat
 părintele meu
 Georges Seurat,
 dar să știi:
 sunt mai adevărată decât
 un pumn de fructe de păducel
 aruncate în apa fierbinte
 pentru ceaiul tău de inimă.

Anotimp vinovat

Era frig, dar n-ai fi zis ,
 când vedeai între pavilioane atâtea
 personaje mântuite
 sau când hainele tuturor se târau
 ca niște droguri usturătoare
 purtând falsă aromă de zmeură
 printre amintiri nevindecate.

Începutul de zi se arăta optimist:
 primul animal de companie regăsit
 a fost chemat la vorbitor și investit
 cu un sentiment fără etichetă,
 ei se bucurau ca niște copii când sanatoriul
 se potolea cu flăcările epidermei lui.
 Era primăvară, dar nu se vedea clar,

și ai fi putut crede că anotimpul
 este vinovat pentru
 rolurile inversate ce gâfâiau oribil
 după înghițirea părinților uitați acolo.

Cultivatorul

Chiar dacă mă strigi din duminicile tale triste și mov,
 eu nu mai aud decât iedera
 cum se dezlipește de pe casele vechi
 și se stinge ca un șarpe la picioarele mele.
 Nu simți că e ceva demodat în a-mi povesti în
 fiecare săptămână despre căderea din rai și pe
 urmă despre rănile umplute cu soare
 și despre șirurile de cămile pântecoase ce-ți trec
 prin grădină? Ca să nu mai spun că și despre rân-
 durile de varză de bruxelles la care pigulești toată
 vara ar fi ceva mai bun de zis...
 Și, o, lentila mea superbă prin care văd de departe,
 din însăși ursa mare văd cum ai să devii peste ani
 un desăvârșit cultivator de inimi triste și mov.

Să mă fi numit Maria

Să mă fi numit Maria,
 să nu fi avut un sânge atât de clocotitor,
 să fi dus o viață retrasă
 într-o casă de pe malul lacului,
 să fi fost stăpâna
 celei mai frumoase hulubării,
 să fi avut harul de a salva de la moarte
 fluturii trecuți de o zi,
 să nu se fi risipit pe mine
 cuvintele binevoitorilor
 și mai ales toate iubirile mele să fi fost tu.
 Dar așa, ce lucru scandalos,
 te-ai aplecat în țărână
 și ai cules aura mea
 zdrențe,
 zdrențe.

Credința inorogului

Tot ce-ți trebuie este o credință tare.
 Credința este
 forța care îți aduce lupii
 să-ți lingă zahăr din palmă,
 este firul de iarbă
 care descuie lacătul ruginit,
 ea-ți scutură gluga de zăpadă
 pentru a-ți goli trupul
 de boli și de frici.
 Nu trebuie decât să crezi
 că în clipa aceasta
 inorogul pe care încaleci
 te va aduce la mine.

65

Poetul lunii martie Florin Dochia - Oaspete prețuit al Mizilului

Cum sărbătoritul special al acestei primăveri a fost, este și, sperăm, va rămâne un prieten de suflet al Mizilului și al revistei noastre, vom apela, în locul prezentării clasice, la mărturisirile pe care **Florin Dochia** ni le-a făcut, într-un interviu din ianuarie 2013, în care spunea: „Când m-am născut (28.03.1950 – n.n.), secolul trecut împlinea 50 de ani. Eu aparțin secolului în care au murit utopiile. Aparțin secolului care a căscat prăpastia între viața interioară și aceea exterioară a ființei umane, amplificând schizofrenia civilizației. Ruptura e în fiecare dintre noi, fie că o recunoaștem, fie că nu.”

Despre drumul spre și prin literatură, redactorul-șef al publicațiilor **Revista nouă** și **Urmuz**, spunea, cu modestie: „Totul se datorează întâmplării. Cu viața însăși este o întâmplare mai mult sau mai puțin fericită; am întâlnit pe la 17 ani o doamnă care m-a chemat la un cenaclu literar, am publicat niște poezii pe la 18 ani, într-o publicație județeană, am ajuns la 30 de ani să conduc un așezământ cultural și m-am hotărât după 50 de ani să adun niște poezii într-un volum care a fost socotit demn pentru Premiul Opera Prima la Festivalul Internațional de Poezie „Nichita Stănescu” (2004). Restul este trai de zi cu zi în dragostede cărți și de artă, reflecții și întrebări la care răspunsul nu este niciodată mulțumitor (...) Am debutat în volum când am vrut. Nu am avut un proiect personal din a deveni scriitor. Sunt prea comod pentru asta... De la 14-15 ani, am scris tot timpul, am publicat prin reviste, am participat la concursuri literare și am luat premii în diferite obiecte (printre care și o garnitură de pat brodată cu mătase!). Acum am doar dorința de a scoate un volum de poezie pe an, unul de eseuri... sau mai mult, dacă există destule texte care să merite lumina tiparului... Eu nu scriu o «operă». Scriu niște compuneri, niște reflecții pe care contemporanii și, sper, urmașii le vor aprecia cumva...”

Iată și povestea debutului editorial: „Debutul editorial s-a produs prin 1987, cu o piesă de teatru scurt, «Șoimul», într-o antologie intitulată «Arta dialogului». Publicasem poezie și proză pe ici, pe colo, prin reviste literare, de prin 1968, fără vreun ritm anume. Când un bun prieten, criticul Constantin Trandafir și un altul, poet, editor și proprietar de tipografie, Marian Ruscu, au insistat, am publicat primul volum de poeme: **Geometria singurătății**, în 2003. La Festivalul Internațional de Poezie «Nichita Stănescu» din 2004, această carte a primit premiul «Opera prima». Mi s-a părut un semn, pentru că fuseseam între cei câțiva (puțini) care formaseră «echipa» inițiatore și organizatoare a festivalului / colocviilor «Nichita» între 1984 și 1990, ba chiar editasem «Caietele Nichita Stănescu», acum adevărate rarități de anticariat. Conjunctura a făcut ca, tot în 2003, să îmi apară și **Grădina de hârtie**, pentru ca în 2004 să «ies pe piață» cu alt titlu, **Conserva de fluturi**. 2006 a fost anul în care Editura Fundației Culturale Libra a acceptat și a publicat o carte de interviuri reunite sub titlul **Puterea lui Don Quijote**. A urmat **33 - piatră, pasăre duh**, la sfârșit de 2007.

Acum, despre **Revista Nouă**, care pe 15 decembrie 2012 a împlinit 125 de ani de la înființare. Din prima serie, a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, au apărut 30 de numere. Seria a doua a fost în 1990, la Ploiești, două numere. Seria a treia era doar un supliment lunar de 4 pagini al unui săptămânal câmpinean, din 2000. Abia în aprilie 2004 apare primul număr al seriei a patra, în forma cunoscută azi, cu cel puțin 32 de pagini, la Câmpina, dar nu doar despre Câmpina, ci despre literatură, în general, cu precădere românească, și despre alte arte. În funcție de finanțare, dorim să apară lunar... Încercăm să punem accentul pe valoare. Nu coborâm prea mult ștacheta și nici nu vrem să fim prea academici. (...) Eu fac o revistă literară pentru că așa vreau, așa am visat de pe la 14 ani, când am scos cu prietenul Nae Pandulescu cele 2 exemplare din revista **Le Ciel**, compusă, scrisă și desenată de mânuțele noastre cu creion albastru! Dacă vrei să rezolvi o problemă, pune un om! Așa că Fereastră și Revista Nouă, ca și alte surori ale lor, au în spate un Om. Restul este Istorie și eu în istorie nu am încredere... Prefer ficțiunea, care este «*un acto de rebelión contra la realidad, contra Dios, contra la creación de Dios que es la realidad... un asesinato simbólico de la realidad*», după spusa frumoasă a lui Mario Vargas Llosa...”

INDIGO

(I)

ce se întâmplă cu mine azi?
arunc o privire în jur:
mă apropii sau mă îndepărtez?

mi s-au șters urmele,
parcă am mers pe apă...
dacă fac un pas calc orizontul...

trec dintr-o încăpere în alta,
deschid uși la-nvălmășire,
ești dincolo de fiecare.

din trup îți izvorăsc fluturi
ca dintr-un stup poliflor
și multicolor -
pielea ta de mătase arde liniștit.

iau forma cometei și cobor
dincolo de sângele tău,
dincolo de inima ta născătoare
de maci.

mă îndepărtez, mă apropii,
arunc o privire în jur:
ce se întâmplă cu tine azi?

(II)

simțurile mi se ascut,
am o privire rea,
m-am mutat din trecut.

în ureche doar zbaterea
aripii de fluturi curg ușor.
locuiesc sub un scut,

mă ating mii de furnici,
ca o bejenie de maici
când schitul nu le-a mai vrut

și s-a înălțat singur la cer
în arome de smirnă și mir.
gustul sângelui tău e mister

mă îmbăt de el ca și cum din
potir
așteptarea ți s-ar revărsa
peste trup
ca o miere atât de leneșă încât

mă așez cu tine în iarba zilei
de mâine
credincios ca un câine de pripas.
te țin în brațe și coborâm
în timpul rămas.

(III)

ai venit din timpul absent.
m-ai cuprins, m-ai aprins,
m-ai împins
peste marginea firii.

cine mă doare?
ce parte a lumii se varsă în mine?
lumina picură alene.

te-ai prefăcut în șoaptă
și clipa s-a oprit.
culeg zdrențele realității.

sunetul egal mă îmbracă,
fumul visului e un dacă,
o poartă ascunsă-n frunziș,

ca o rană în inimă
în care am intrat pe furiș
iar tu ai închis-o cu o cicatrice.

nu e nimeni să mă ridice.
sunt un ecou sub tălpile tale
care pornesc înspre nicăieri.

(IV)

o pradă ce se revarsă-n porturi
din pântecul vapoarelor salvate
de la sfârșitul cel de ieri al lumii,

așa am ajuns la tine,
cumpărat cu puținii cenți
rămăși pe fundul genții

cu care ai străbătut
mările și uscatul,
cerurile și respirația peșterilor.

încărcată astfel treci
din culoare în tril,
din sepală-n pistil,

prinsă de picioarele albinei,
un fir de polen visându-se miere
pe buzele mele curgând...

m-ai durat din văzduh,
cobor din tramvai la poarta ta
și strig ceva despre cea de-a
doua venire.

(V)

în orașul meu de fier
toate pân'la ziuă pier.
pică altele din cer.

cel mai sacru simulacru

este câinele albastru
pus de tine la fereastră.

am de-acum o lume nouă,
o s-o facem pe din două:
tu ieși rana, eu cuțitul.

hai să facem schimb de ape,
de furtuni și de aproape,
hai să ne-nmulțim cu șapte.

în grădina ta cu fluturi,
vin soldați dormind pe scuturi
de din zori și până-n noapte:

zece morți într-o secundă,
asta-i rata, asta-i ritmul,
carnea ta când mă inundă.

(VI)

se lasă seara și peste uitare
se lasă seara care stinge tot
ce-am adunat în orele amare.

ce-am adunat în ore cu senin
se șterge seara și un arlechin
mă poartă-n brațe peste râul rin.

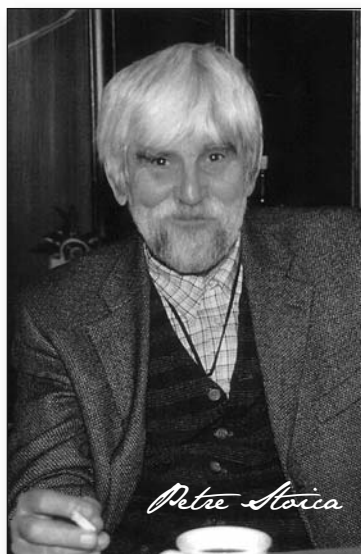
mă poartă-n brațe ca un înger orb
din cupa blândeii lethe mied
să sorb
și cupa să o sparg fără-ndurare.

o sparg și peste lumea-mi e
pustiu
dansează arlechinul dans zglobiu
care-l preschimbă-n silnic
sacerdot.

dansează în pustie cere seară
dansează peste focuri și
fantasme
și se topește trupul meu de ceară.

și se topește orice vis secret
și se topește orice zi de mâine
se lasă seara peste noi încet.

ARHEOLOGIE
BLÂNDĂ

CÂNTECUL MAȘINII DE CUSUT

În 1968, anul în care **Petre Stoica** își publica a cincea carte (**Arheologie blândă**, Editura Tineretului, într-o excelentă prezentare grafică - ilustrații **Ana Maria Smighelschi**), lirica românească încerca un reviriment recuperator, după perioada proletcultistă și moartea lui Nicolae Labiș (1956). Apăreau, în acea perioadă, cărți ce vor consacra destine poetice de excepție: **Zoosophia** (**Ion Gheorghe**), **Mona-da** (**Cezar Baltag**), **Fântâna somnambulă** (**Adrian Păunescu**), **Povestire cu fantome** (**Modest Morariu**), **Tinerețea lui Don Quijote** (**Marin Sorescu**), **Rod** (**Cezar Ivănescu**), **Destine intermediare** (**Florin Mugur**), **Norii** (**Constanța Buzea**), **Necuvintele** (**Nichita Stănescu**), **Cadavre în vid** (**A.E. Baconski**), **A treia taină** (**Ana Blandiana**) etc.

Arheologie blândă sugerează, prin titlu, o reîntoarcere la lumea arhaică, primordială a copilăriei. Dar simplitatea naivă afișată de poet nu e decât un ecran subțire de var, în care, râcâind puțin cu unghia, descoperi, proiectate dinspre interior, umbrele lucrurilor, năucite de rotirea nebună a caruselului eternității: „În odăile goale/ fotografii (de nuntă, de moarte)/ înrămate/ cu păianjeni uscați. Gutui/ putrezite. În fiecare prag/ urmele pașilor: steme/ de-amurg. Cine mă cheamă? (...)/ E numai foșnetul șoarecilor/ care rod și rod/ insula lui Robinson Crusoe...” (**Casa de demult**). Prin oceanelor întors al copilăriei, această lume are depărtări insurmontabile, bântuite de fantasme: „pe masa așezată printre dalii înalte/ pahare și sticle cu dop de cocean/ înconjură gramofonul pictat/ cu îngeri zburând peste cai, // și discul se răsucesce repede repede” (**Moment din copilărie**), sau: „Noi, copii, prin nori alcătuiți din pucioasă/ pe călușei cu vopsea de-

ANTICARIAT

colorată/ călătorim visători înspre cer -/ aripile fragile ni se rup/ și nu ajungem mai sus de salcâmi” (**Amintindu-mi o duminică**). Este un bâlci, în care nu se mai poate umbla cu fericirea de mâna, o iluzie îndopată cu bomboane sticloase: „...și trompetele lungi de carton/ anunțând căderea îngerilor în visele noastre/ de copii purtați de vârtejul călușeilor triști” (**Vechi târg din Banat**). De la fereastra plecărilor adolescentine, cineva privește orizontul care aleargă mereu în urmă, prin nesfârșitele câmpii ale singurătății: „pe obrazul mamei lacrimi amare// Calul orb oprit în ploaie, căruța/ cu fân otăvit, cu geamantanul/ fiului de la gimnaziul industrial, // ultima respirație, primul strigăt/ învolburat în șuierul trenului/ sosit din iad.”

Lumea rurală sau vag citadină este o permanentă stare neutronică a copilăriei, ce înghite, nesățioasă materia și timpul, dincolo de care nu știm ce se află: „sub razele palide, casele/ se scufundă-n pământ -/ așa i se pare și văcarului/ care intră obosit în sa” (**O seară aproape uitată**). Rămâne doar colajul unor fotografii, de pe care se desfoliază iluziile fericirii fragile - locuri, oameni, obiceiuri, tăceri, nunți sau înmormântări, un *a fost odată* nostalgic și irecuperabil: „Sufletul tău e de paie.// dar noaptea/ luna îți toarnă viață în trup/ și începi să trăiești laolaltă cu umbrele, / și ascuți cu urechile morților, / Pășești cu pasul bețivului -// și până în zori/ ești altceva decât tu” (**Speretoarea de ciori**)

Printre festivele întâmplări mărunte, viața devine o uitare subversivă, un fel de *Alzheimer* care înlocuiește realitatea cu amintiri contrafăcute: „Șerpi -boa de hârtie viu colorată/ încolăceau regina balului/ suavă ca un înger de gips// De-a lungul pereților/ mamele grijulii/ păreau pinguini pe banchiză// Într-un colț, cu pușca Mannlicher/ strânsă bine între genunchi/ tânărul jandarm/ visa cum umblă prin pădure/ după flori și ciuperci.// Aplauze, țipete: - o tombolă/ cu bucurii de carton/ sub norii de odecolon.” (**Slow-fox**)

Oamenii, mereu alții, par lipsiți, ca și poetul - cum spunea Nichita Stănescu - de viață personală, însă, priviți în oglinzi devin niște zei ascunși și teribili: „*din pâlnia de foc a gramofonului/ cresc povești despre valurile Dunării/ și nouă acum ni se pare/ că oamenii din curte sunt veseli/ fără să știm că sumedenii de gânduri/ cu pietre ascuțite/ le bat într-una în tâmpie*” (**Moment din copilărie**)

Iată-i, în postura aceasta, de eroi ai unei mitologii emblematice: **cantonierul**, un patriarh al marilor tăceri - „*Aici e-o insulă părăsită,/ deasupra ei bătrânul cantonier/ pescuiește stele, stă de vorbă cu Dumnezeu/ care coboară în haine de rândunică*” (**Canton în câmpie**); **podarul**, un Charon binevoitor cu drumeți ce trec apele Styxului - „*Ziua sa trece ca o ploaie înmiresmată./ Spune glume și trudește pentru trecători,/ fericirea drumeției le-o urează mereu./ Doar iarna cunoaște odihna, iarna când toate/ stau sub zăpadă, numai vulpea alergând pretutindeni/ simfonia albului să nu fie prea monotona/ Atunci fumează, ghemuit lângă sobă/ amintindu-și o iubire frumoasă/ sau vechi întâmplări cu hoții de cai./ Adormind cu fruntea lăsată în liniște/ i se pare că aude chemări de pe celălalt mal/ dar nu-i decât gheața pregătită să plece/ în sloiuri, departe...*” (**Bătrânul podar**); **coșarul**, complice al pulberii în care se transformă lumina - „*Atârnați întotdeauna de nori străvezii/ coborau pe funii nevăzute în coșuri/ gonind cuperia lor ca un arici supărat/ duhurile funinginei, diavoli focului*” (**Oamenii acoperișurilor**); **tocilarul**, stăpânul roții ce stârnește mișcarea perpetuă - „*Șuier de păsări sălbatică/ zboară din roata sa.../ Milostive mâini îi așează pe masă/ pâine, o ceapă cu foi dezăpadă;/ ochii i se topesc în cana cu lapte,/ mestecă încet ca un soldat prizonier/ și gândul îi crește spre culcușul de paie/ în care i-ar plăcea să stea/ peste noapte// E întrebat de unde vine/ dar el nu știe -/ nu e moartea cumva?/ Tocilarul își șterge gura cu mâneca,/ mulțumește femeilor blânde,/ și iese în stradă căutând/ indicatorul de drum*” (**Evocare**); **frizerul** - un Hades colocvial, șoptindu-le oamenilor, la ureche, marile taine - „*Nimeni nu s-a supărat vreodată pe el -/ pe toți i-a făcut pentru o zi-două frumoși,/ tuturor le-a spus taine la ureche/ dimineața, aplecat peste capetele somnoroase/ cu briciul ascuțit și lucios...*” Chiar și **nebulul satului** este un vizionar, care vede lucruri ascunse: „*Nebulul înconjură fiecare pom,/ oprit pe podul de lemn/ vede capul Ofeliei plutind/ ca nufărul pe apa murdară*” (**Reședință de plasă II**)

Lumea aceasta este una străveche, întemeiată pe noime (a căror evocare, în acei ani, era interzisă sau cenzurată, numai că Petre Stoica ignora cenzura, la fel cum ignora gloria citadină, din care

a și evadat în ultima perioadă a vieții): „*Vrăbiile dansează mecanic pe bălegar/ din grajd izbucnesc într-una comete de aburi/ și caii nechează la fel ca în basm// Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Mama îndeasă paie multe-n cuptor/ ca să fie cald pentru seara Crăciunului/ da, în cameră e miros de brad luminos/ nucile aurite sunt nasturii de pe hainele îngerilor/ câte sclipiri duioase o, și câte lumânări colorate/ iar merele au crescut în grădinile raiului/ așa ne spune bunica - ea le știe pe toate// Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Căinii iadului latră și deodată/ din întunericul oglinzii de grădină/ ies irozi cu tiare albastre galbene roșii/ vocile cad peste moarte cu săbii groase de lemn/ vocile care ucid balauri ascunși/ poate chiar în suflețele noastre// Și nouă ni se face milă/ de pruncul din ieslea pe care o poartă pe străzi/ prin frigul cum nu s-a mai pomenit/ de cincizeci de ani/ (...)// Roata fântânii cântă bucuria teama speranța// Bat clopote undeva sub pământ*” (**Din copilărie**). Un animism de o expresivitate năucitoare revărsă peste sat duhurile lucrurilor, devenite trăitoare și muritoare: „*Cavou aerian jerbe din frunze de cârpă/ destrămarea obiectelor părăsite/ metafizica deșetăciunii*” (**În pod II**). Căutarea căilor către tinerețea fără bătrânețe și viața fără de moarte de aici începe: „*Copilul intră speriat,/ tărâmul fantomelor rămâne afară:/ în inimi și-n iadul fântânii, în alunii întunecoși/ dindărătul grădinii, (...)// aici sunt inele și litere de metal/ pentru hamurile uscate ca șerpilor pe drumurile verii/ sunt clopoței - sufletul lunii decembrie, sunt/ potcoave rupte, care par niște inimi ciobite,/ sunt o mie de obiecte rămase de la străbunici -/ oare mai pot folosi la ceva?/ Aici e felinarul orbit de treizeci de ani,/ e presa pentru storsul satrugurilor (...)/ aici e coasa și grebla, sunt toate uneltele/ pentru răstignitul porcilor, iarna,/ într-un colț picotește roata de tors a bunicii -/ este o lume care moare într-un anotimp/ și reînvie în alt anotimp/ ca până la urmă să nu mai reînvie niciodată/ Aici, ziua veghează rândunica,/ noaptea veghează luna care-și vâra craniul palid/ pe fereștriuca de sus*” (**Șopron**)

Dincolo de toate astea se află însă ipotezele/ipostazele timpului, cele ce domină instinctul copilăriei și, mai târziu, înțelegerea de a fi ființă. Este, dacă vrei, o încăpățănare a memoriei pictată secvențial, o înșiruire de fotograme ce dau iluzia continuității temporale dar și capacitatea de a percepe clipa ca eternitate: „*au ieșit împreună în curte/ pe gard au pus un covor (să nu-i vadă/ moartea ascunsă în ochiul vecinului!)/ și fotografii i-a așezat după un fel consacrat/ (bunicul, de-abia sosit din America/ desigur, în mijloc, pe scaunul nou!). Și-*

apoi/ fotograful a bătut din palme iar ei au zâmbit,/ aparatul Agfa a tăcănit discret/ și toți au răsuflat ușurați (...) și au râs și-au cântat/ și deodată spre seară,/cerul s-a umput de nori și fulgere/ și a coborât o ploaie torențială/ și inundația i-a înghițit pe toți...” (**Moment romantic**); sau: „Din fotografia iodată/ cavaleristul cu grad de caporal/ privește melancolic spre satul natal (...)/ În calendarul pe o sută de ani/ lacrimile și petele creionului chimic/ au stricat înțelesul/ scurgerii vremii” (**Într-un sertar**).

Măștile timpului sunt ușor de devoalat, pe parcursul întregului volum: *discul gramofonului*, (care „se răsuțește repede repede”), *caruselul*, *roata* (a fântânii, cea de tors a bunicii, „străpunsă/ de carii flămânde”, roata tocilei) *moara* („Căinele coboară din lună/ și pășește în fereastra goală./ Lacătul este ochiul mortului,/ curg din el curg/ lacri-mi de rugină (...)/ Nu departe/ apa mângăie oasele morarului.”), *trenurile* (care: „aleargă, aleargă - / asemenea timpului care aici nu e timp.”), *orologiul bisericii* („stricat/ încă de pe vremea când nu mă născusem,/ ca dintr-un cearcăn al timpului mort/ țâșnește o buhă diamantină/ care plânge zburând peste sat), *orologiul cucului* (căzând „în lacul verde”); *ceasul preturii* (din care curge rugină./ Aerul e dulce, de candel, (bătrânul fotograf s-a prăbușit pe ziar/ și vorbește vorbește în somn”), *proiecția cinematografică*, ca o derulare orbitoare a istoriei („Ni se arată războiul cu burii,/ vedem explozii, arme, râuri de sânge./ Ca fitilul aprins trece suspinul prin sală,/ lângă tata cineva plânge./ Ieșim cu felinarele în stradă,/ lacrimi ne curg într-una pe față./ Nimeni nu vorbește pe drum./ Florile salcâmului sunt stele de gheață”), *ceasul de lemn* („Ceas pictat cu trandafiri și arhangheli,/ ceas de lemn/ acoperit cu praf.../ Cuib al șoarecilor/ în sânul timpului/ ce lunecă prin tine/ nepăsător.../ Jucărie pentru copii.../ Cariii lucrează în tine/ și ucid,/ ucid și mănâncă/ gloria ta de martor/ al trecerii/ atâtor destine.”)

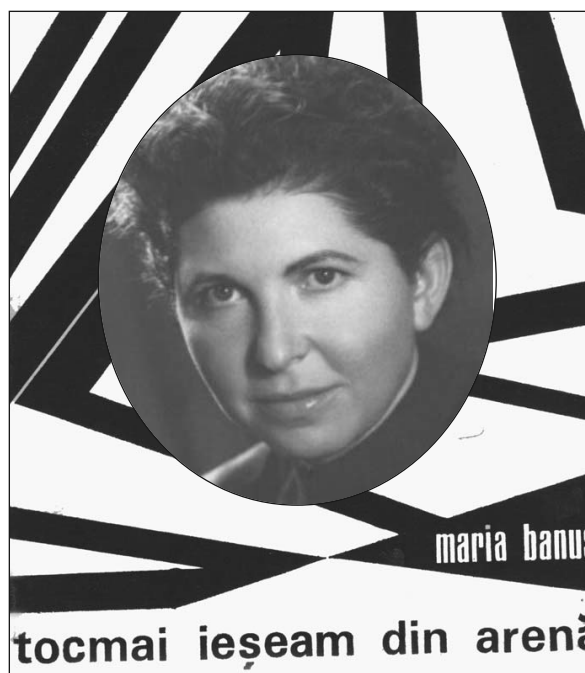
Uneori discursul liric se modelează în perspectiva fantasticului, a fascinației unei lumi mai shakespeariene decât cea inventată de marele Will și, în ridicolul ei lipsit de măreție, poate mai tragică. Pentru că viața nu e o scenă, ci o arenă asaltată de aplauzele disprețului binevoitor, în care se moare artistic, conform indicațiilor regizorale: „*Vine circul/ din casele pe roți prin fereștruciile cu flori de hârtie/ iese fumul bucătăriei/ care murdărește aurul toamnei din pădure/ printre poneii obosiți aleargă câinii flămânzi -/ prietenii artiștrilor flămânzi// Iată-i intră în orașul nostru credincios/ - aici unde oamenii spun că artiștii sunt derbedei/ aici unde o fată care s-a dăruit iubitelui/ a fost alungatăcu pietre -/ intră pe străzile atât de curate/ melancolica maimuță îi*

salută pe toți trecătorii// O femeie palidă, frumoasă cândva ca Ofelia/ -femeia cercului -/ duce trompeta spartă la buze/ și-i vestește pe oamenii buni pe oamenii ipocriți/ că mâine seară/ îngerii vor dansa pe pământ.” (**Vine circul**). Alteori, peste grijile și amărăciunile oamenilor coboară, pentru o clipă, blândă și milostivă, tăcerea: „*Chemați de un vaier prelung/ ieșim din camerele ce au în ferestre/ crengi cu frunze de nuc,/ tace și mașina de cusut// În mijlocul drumului/ apare convoiul funebru (...)/ Convoiul lasă în urmă/ miros de ceară, de busuioc de tămâie,/ sub oțetarii cu frunze roase/ femeile stau cu pumnul în gură,/ și-n momentul în care/ mă întreb dacă și eu voi muri/ mașina Singer de cusut/ începe iarăși să cânte.”*

Și sunt, iată, pe 21 martie, șase ani de când mașina de cusut a început, iarăși, să cânte!

Lucian Mănăilescu

ANTICARIAT

IEȘIREA DIN ARENĂ

Născută în București, în 1914, Maria Banuș debutează în celebra revistă a lui Arghezi, **Bilete de papagal**, în 1928. Debutul editorial se produce în 1937, cu volumul **Țara Fetelor** (Editura Cultura Popului), versurile din acea perioadă având o tentă erotică pronunțată și o linie discursivă, cu prozaisme, lungimi și imperfecțiuni supărătoare, în care - pe alocuri, sclipește nisipul aurifer al metaforei.

„Gloria” literară va veni însă, pentru poetă, odată cu instaurarea comunismului; se atașează la

linia politică a partidului unic, figurând printre cei ce semnează adeziunea la articolul lui Sorin Toma (**Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei**), merit să-l înlăture pe Tudor Arghezie, cel care o debuta-se, din literatura română.

Tematica patriotaredă a poeziilor Mariei Banuș, în perioada proletcultistă, este sugerată de titlurile volumelor: **Cântec sub tancuri**, **Din cronica acelor ani**, **Ție-ți vorbesc Americă**, etc. O „portiță” spre lirismul autentic o reprezintă traduceri de poezie din Rainer Maria Rilke, Goethe, Shakespeare, Pablo Neruda sau Pușkin. Iar în anii '60 se fac auzite „zvornurile” unei dizidențe neașteptate, ce-i „pregătesc” Mariei Banuș emigrarea în Franța, edificator în acest sens fiind volumul **Tocmai ieșeam din arenă** (Editura pentru literatură, 1967). Titlul devoalează „cercul” epocii comuniste și intențiile scriitoarei, ce va fi prezentată ulterior, în Franța, drept o mare scriitoare, Alain Bosquet comparând-o, în prefața volumului **L'Horologe a Jaquemart** (1987) cu Anna Ahmatova și Gabriela Mistral. Comparație nemeritată, pentru proaspăta convertită la... capitalism, căreia nu-i lipsea, totuși, fiorul liric, așa cum o demonstrează și în „*ieșirea din arenă*”: „*Când cineva, din completul de judecată, / întindea spre mine / degetul acuzator: «Unde ești? / Unde erai atunci când ...?» / «În goană», răspundeam, «în goană» / Alibiul meu este goana. / Îngerul meu păzitor este goana.*” (**Alibiul**).

Mai mult, sub ochiul de Argus al cenzurii, se derulează umbrele proletare ale suferinței, filmate cu încetinitorul: „... *cu sânge uimit de pieton al istoriei, / du-te acasă, Psiche. // Dar nu era nici casă, nici pervaz de fereastră, / unde sufletul să nu rezeme / și să privească de sus, / ca jupânițele de odinioară, / marile ceremonii ale pieții: / spânzurătoarea, / alaiul de saltimbaci cu coifuri și cu trompete, / armăsari scăpați din frâu, / nebunul care scâncește și scheaună... // Nu era adăpost.*” (**Agorafobie**).

Pe lângă alte „dizidențe” asta merita, desigur, un glonț tovrășesc: „*Am visat sânge și hârtie, / râuri de sânge și de hârtie, / mori huruiau, scoteau ziare, / s-ascundă bine cum se moare, / să nu se vadă prin hârtie / culoarea unei sângerie. / Eu înotam ca-n plumb în susul / acestui râu, tăiam apusul, / cu val de sânge pân' la gură / și drojdii de maculatură*” (**Sânge și hârtie**).

Iată și o descriere nostalgică a Bucureștiului, la fel de puțin convenabilă regimului: „*geamlăcuri de han și absurde vile maure, / case scunde, / cu cișmele în curte și poteci de scânduri, / și umbrarul de viță, / și bănuite, vinovate amoruri, / în odăi răcoroase mirosind a mușgai și gutuie*” (**Străzile**).

Dacă vorbim cu sinceritate despre... since-

ritatea poetei, în acest volum lucrurile se întâmplă ciudat de neortodox: „*Râd cu gura până la urechi / fac tumbe și bat ritmic mica mea tobă, / Din fiecare bătaie răsare un cireș sălbatec*” (**La strada**)... sau: „...*Aleluia / Vor trece pruncii / prin sabie și foc? / Va fi cenușă pe străzi / Pe străzi pompeiene? / Sămânța își face loc. / Aleluia!*”. Ciudat, spuneam, pentru noi, adolescenții de atunci, care ne înghițeam în gând rația de supraviețuire a cuvintelor, pe când, poeta se prefăcea că merge desculță la bal: „*Ah, cea mai năpârlit această trupă / din care am mândria să fac parte!*” (**Bal**).

E însă și multă zgură lirică în aceste versuri de luat lumea de la capăt: „*De-atâtea ori ne-am lepădat de piele / (sau cum se spune, de sus, de pe coțurni, «Am renăscut») / că nu ne mai cunoaștem între noi / și ne trezim mereu la bal mascat, / ne poticnim cu nasul în oglindă / când dăm de noi*” (**Bal**)... etc. O poezie neîngrijită, prozaică pe alocuri. Cuvintele se înghesuie unul în altul, căutându-și forme polimorfe. Este un disconfort al aglomerației, o semantică pânditoare nedusă până la capăt: „*Fetuși ascunși în nisip. / Alarmă: corbii în zare! / Chipuri de grâu și ulei / îngropate-n pământ pofticioase / trene de fluturi multicolori, / tăcerea pleșuvă a dealului, / flori răzlețe, gălbui, de laptele cucului. / Lilieci și atârnă pe sfori / liniștea lor cenușie / și-o pajură-n aer plutește*” (**Heraclea**).

(D)efectele sunt și mai evidente în poezia cu rimă - plată, ocazională, neșlefuită: „*Întinși pe prici în cabană. / Am urcat pe ploaie și vânt. / Noaptea se filtrează prin oboșală, / prin sângele meu galopând. // Acum, între jepii din stâncă / orbi, târători și tenace / și biblicii nori în bulboană, / duhul, crispat de desface.*” (**La „Piatra Arsă”**).

Dar, încă o dată, lumina lirică există și a o neantiza ar fi, credem noi, o eroare: „*Ziceam: să trec neobservat, / ascuns adânc, în haina-mi sură, / mustind de taine, deșălat, / centaur beat, în suc de mură. // Și-așa de bine m-am mascat, / că haina-mi deveni natură, / și cenușul mi-a intrat / în ochi, în nas, în piept, în gură*” (**Variantă cu centaur**).

Atunci când iese din șabloanele prozaice prin finaluri neașteptate (printr-o „gaura de vierme” temporală) poezia izbucnește cu irizări stranii și convingătoare: „*Stăteam lângă soba veche de tuci. / Scoteam dintr-o pungă / un pumn de praf alb / și-l azvârleam în ceaun. / Bătrâna mea, / cu ochii mici, negri, strălucitori, / ca mărgelile ei de cilic, / striga la mine-ncruntată: / «Ai pus sare, nătângo, / în pungă nu e zahăr, e sare!» / M-am trezit cu fața boțată, / Scânceam: / «Am greșit, maică-mare. / Așa-i, era sare acolo, / lacrimi de sare.»*” (**Vis cu lacrimi**)

Florin Ursuleanu

CĂRȚI ÎN CURS DE APARIȚIE

Lucian Mănăilescu

Atrocitățile fericirii

Exod

E un exod al cuvintelor, lucrurile
rămase pustii se scufundă în culori,
și pe cornișa cerului mov cârduri de vrăbii
asurzesc tăcerile casei bătrâne.
Cu mâna streășină la ochi
mama privește depărtarea, oftând:
- Doamne, și copilul ăsta al meu,
nu se mai satură de zburat
și-o să uite drumul spre casă!

Atunci când

Atunci când cuvintele devin muritoare,
când îl uită pe Dumnezeu
singur și străin în grădinile raiului,
atunci când dintr-o parte în alta a muțeniei
gesticulăm neînțeleși, sinucigaș aproape,
în numele poeziei, atunci, uneori,
încrâncenării noastre i se face târziu
și ne oprim într-o viață străină dormind
la un loc cu fluturii și cu ploile, prea obosiți
ca să ne mai întoarcem, prea vinovați
ca să ne aducem aminte, cu prea multe
înțelesuri strivite pe buze.

Pasărea zăpezii

Nu aveam pe atunci altă sărbătoare

mai frumoasă decât fata aceea nemaivăzută,
și eu, adolescentul cu zbaturi,
inventam un fluviu numit Mississippi,
și visam că printre nori trece
o pasăre cu aripi mari și albe

Cântecul cucuvelei

Se face primăvară, se face târziu,
inima mea cântă și se risipește,
inima mea te caută și te uită
în depărtări neguroase...

Încă mai cântă inima mea!

Trec umbre pe drumurile de odinioară,
și Dumnezeu e un copil
care aleargă prin livezile verii...
o, ce duios cântă inima mea!

Încă mai cântă...

Urmele tale s-au spulberat în nisip,
Dar inima mea e plină de greieri
și cântă...

Ca o cucuvea în ruinele nopții
inima mea cântă!

Rugăciune

Uită-te în sufletul meu, Doamne,
și în pomelnicul numelui meu
cu o mulțime de morți netrăite!
Se spune că Tu ai rațiuni
pe care rațiunea umană nu le pricepe...
Dar uită-te în abisul din mine, Doamne,
acolo unde iubirea înfloarește
sub ploile crâncene!

Cireșe amare

Și râul... îți mai amintești
pietrele fierbinți din prundișul lui iulie,
și foșnetul desculț al ierbii,
și calul alb al vântului
galopând în închipuire,
și călătoriile prin America dintre nori,
și râsul știrb al copilăriei povestind
un pumn de cireșe amare.

Vechi album

Imagini fără timp, mă cuibăresc în ele
sub viscolul stingher ce spulberă
zăpezile încrâncenatului Villon.

E un exil în care mă întorc,
un loc străin, numit acasă,
prin care zboară fluturi
fără noimă...

Shopping mall

Rătăcesc prin shopping mall,
casc gura la minunile de plastic,
număr în gând mărunțișul întâmplărilor,
mă amuz de lucrurile visate cândva
(o pereche de adidași, o scară la cer,
un aparat de filmat viața în culori)
și încep să cred că indiferența
este o trăsătură de caracter infailibilă.

Mă mai leagă ceva de toate astea?
De vitrinele noului secol?
De oamenii grăbiți care trec unul prin altul
spre ambuscadele duioșiei?

Neauzite sunt aici poveștile...
Păpușile Barbie se dau de-a dura sau
îmbătrânesc în oglinzi, casele de marcat
afișează prețul fericirii cu două zecimale
iar la raionul de întâmplări diverse
ninge mortal cu baloane și confetti.

În curând va fi ora închiderii...
Pe lângă zidurile cenușii de la intrare
umbra lui Dumnezeu se furișează
spre mahalalele serii.

Tăceri de toamnă

Tatălui meu

Lincșii culorilor au prins toamna
în ghearele lor foșnitoare,
zarea se prelinge roșie peste păduri,
singurătatea stă la taifas, în livadă,
cu pomii zdrențăroși și nebuni...
Toate-s vechi, de când lumea,
timpul s-a oprit în alt an,
copilăria stă agățată de-o creangă
și așteaptă să apună ultimul măr ionatan.

Prevestire

Acum, în noiembrie,
singurătatea are aripi de purpură,
roșii ca sângele, roșii ca iedera...

Parcă duci o cruce în spate,
parcă auzi cum piroanele sfâșie
carnea frăgezită de așteptări
și miracole.

Umbrele se țin după tine,

te arată cu degetul și râd
prevestind o mântuire mai bătrână
ca moartea...

Mai am

Mai am câteva socoteli
de încheiat cu viața:
trebuie să ridic o catedrală în nori,
să termin de pătimit câteva pagini
din istoria surâsului,
să urc Muntele Melcului,
să zăgrăvesc în culorile curcubeului
pereții ploii de vară, să trăiesc
câteva amintiri, să împart
migdalele unor săruturi de adio
și să risipesc o mulțime
de alte lucruri mărunte...

Hernán Cortés

În hățișurile întunecate ale junglei,
acolo l-au năpădit furnicile pe neînfricatul
conchistador Hernán Cortés ducându-i
din spaimă în spaimă boabele stafidite
ale vederii, mărșăluind răbdătoare
pe neasemuita lui armură
și purtându-l în triumf pe străzile
orașului mort Tenochtitlan,
spre desfătarea zeilor.
Mult mai târziu, un marinar
a povestit despre toate astea, într-o
cârciumă din portul de la marginea lumii:
„Era un lup de mare pe cinste!
În fiecare noapte își incendia
corăbiile, ca să rămână singur în mijlocul mării.
Un lup de mare pe cinste: când a ajuns
la țarm, o lacrimă i-a tăiat obrazul
lăsându-i o rană urâtă...”

Ultima Thule

Dumnezeu poate nu a murit,
dar e orb și surd
și, în ciuda profețiilor,
universul continuă să se învârtă
ca o jucărie stricată.

Va fi un dezastru până la urmă,
dar istoria începe cu jocul de-a
v-ați ascunselea și cu scuipatul
la stâlpul scăpării...
Istoria, această delicată
nebunie a speranței,
Ultima Thule,
cărându-și ceru-n corăbii.

NOUȚĂȚI EDITORIALE

ROMANUL UMBRA ÎN UNIFORMĂ DE DUMITRU DĂNĂILĂ

Cronică de întâmpinare

Ion Roșianu

UMBRA ÎN UNIFORMĂ SAU PREZENTIFICAREA ABSENȚEI

Romancier tenace, **Dumitru Dănăilă**, care a debutat editorial în 2008, a ajuns, iată, la cel de al șaptelea roman: **Umbra în uniformă** (Editgraph, Buzău, 2014).

Subiectul acestei noi și incitante apariții editoriale a neobositului prozator buzoian este, ca și cele ale romanelor sale precedente, de o strictă actualitate, firul său diegetic devansând timpul real al redactării și ajungând până în preajma sărbătorilor de iarnă ale anului 2014. Subsemnatul a lecturat manuscrisul în luna noiembrie a anului respectiv. Romanul este „un bocet metafizic”, spre a vehicula o sintagmă metaforică cu care a fost, pe bună și inspirată dreptate, caracterizat romanul **Ce mult te-am iubit** al lui Zaharia Stancu, sintagmă pe care am mai folosit-o cândva și atunci când am scris entuziast despre **E noapte și e frig, seniori**, tulburătorul roman al lui Laurențiu Fulga.

Dumitru Dănăilă este prin firea sa un optimist incurabil, după cum observă, într-o cronică recentă, Tudor Cicu revenind asupra romanului **Rățâcit printre milionari**. (A se vedea în acest sens, impresiile de lectură plasate de publicistul, poetul și prozatorul amintit pe Blogul său)

Sentimentul de singurătate al celor de lângă care copiii au zburat pe la casele și rosturile lor se avivează mai mult și mai intens ca oricând în jurul sărbătorilor de iarnă. Este și cazul protagonistei **Natalia Smeianu**, pensionară văduvă aflată în faza de pe urmă a unei boli neiertătoare și care, așa cum zice-se că se întâmplă în astfel de situații-limită, își trece în revistă, cu bunele și cu relele ei, întreaga existență. Un loc aparte în această retrospectivă testamentară îl ocupă, cum era și firesc într-un roman

preponderent de dragoste, soțul ei, poreclit admirativ *Generalu*, care a murit cu un sfert de veac în urmă, tot într-un decembrie și anume cel în care au izbucnit și s-au derulat evenimentele ce au clătinat din temelii societatea românească care a gravitat o jumătate de veac pe orbita nefastă a comunismului de care definitiv și categoric nu se va debarasa nicio dată.

Romanul e rezultanta inspirată a împletirii alerte și meșteșugite a mai multor fire sau planuri narrative, analepsele de rigoare constituind substanța epică a unei cărți-recviem unde poezia e mai prezentă ca în niciuna din scrierile anterioare ale lui Dumitru Dănăilă care, prin înverșunarea cu care abordează diverse aspecte ale societății de azi, ca și prin ritmicitatea susținută a scrisului, poate fi socotit un Cezar Petrescu al începutului de secol și de mileniu românesc. Această ipostază, destul de măgulitoare în proza actuală, mai e ilustrată, după observația întrutotul justă a lui Emil Lungeanu, și de romanciera și publicista Eliza Roha.

Memoria lui Dumitru Dănăilă, respectiv modul de a-și structura discursul românesc, sunt destul de capricioase, proustiene parcă, în sensul nerespectării cronologiei faptelor relatate. La început e adusă în prim plan moartea mai mult sau mai puțin enigmatică, a lui Atanase (Tase) Smeianu, fost ofițer care nu-și mai află rostul în atmosfera entuziastă a întrunirilor revoluționare haotice din Piața Palatului din Buzău, ca apoi, pe parcursul romanului, să fie evocate diverse etape din devenirea bărbatului ce, de acolo de sus, continuă să-i fie alături la bine și la rău, aparițiile sale putând fi asimilate și asimilabile categoriei fantasticului firesc și pe deplin umanizat. Din această perspectivă, romanul aci în discuție este o convingătoare prezentificare a absenței celui dispărut, spiritul său tutelar fiind unul ocrotitor și benefic, chiar dacă, în conversațiile sale cu eterna sa iubită, se străduiește să nu dezvăluie nimic despre secretele lumii din care coboară periodic, poate alunecând pe-o rază, cum ar spune Eminescu. La antipod, pe palierul strict real(istic), avem de-a face cu mai multe romane sau, așa cum ne-a obișnuit prozatorul, bildungsromane: al lui Tase, al Nataliei, al Dorinelei (mama), al lui Savin Frângulescu (bunic), al Ninetei (bunica), al copiilor Irinel, Codruța și Angel etc. Una din temele implicite ale romanului rămâne cea a timpului care nu iartă (*fugit irreparabile tempus*, nu-i așa?). Rămâne, și prozatorul se

achită conștiincios de această sarcină autoimpusă, salvarea de la uitare prin povestire. Trăim, se zice, atâta vreme cât cineva își mai aduce aminte de noi și ne mai rostește, fie și din când în când, numele și ne pomenește faptele. Astfel e refăcut traseul biografic al fiecăruia dintre protagoniști, perspectiva auctorială coexistând întregitor cu a unora dintre personajele ce-i evocă pe cei dragi lor.

Tase Smeianu e un copil ambițios care înfruntă toate vitregiile spre a purta într-o zi uniformă militară. El știe că trebuie să-și depășească starea socială de simplu fecior de pădurar și îndură cu stoicism rigorile școlii militare „Dimitrie Cantemir” din Câmpina. Călirea fizică, psihică și intelectuală fac din el un adolescent după care toate fetele din orașul de la Curbura Carpaților întorc privirile și râvnesc să-i intre-n grații. Din discuțiile cu Relu, coleg de liceu militar, Tase, zis Generalu, deduce că întregirea personalității în devenire trebuie să implice și una sau mai multe experiențe erotice, lucru care, cum este și firesc, îl înspăimântă și-l intrigă în același timp. Când o tânără și irezistibilă doamnă, Rozana, soție de finanțist, îl invită la ea acasă, junele cantemirist își face fel și fel de visuri. Lovitură de teatru: doamna care-i tulburase și-i aprinsese imaginația nopți în șir voia de fapt să i-o prezinte pe nepoata ei, Letiția Adamache, elevă emancipată și orgolioasă la un liceu buzoian și nutriend gândul de a deveni actriță. Are loc un schimb de epistole platonice-febrile, ca în anul următor fata să-i spună că între timp se îndrăgostise de un altul mai norocos. Nu-l avertizase pe cantemirist de acest lucru pentru că nu voise să-i pricinuiască o suferință în preajma examenului de sfârșit de studii. Se vindecă de eșecul în dragoste cunoscând-o pe Natalia Frângulescu, viitoare învățătoare navetistă și mai apoi profesoară de limba și literatura română, fată cu care se va căsători după ce el va fi terminat Școala de ofițeri și va fi fost repartizat la o unitate militară din capitală. Cei doi au amânat cât au putut acest eveniment al căsătoriei după datina creștină: un ofițer nu avea voie să se cunune religios (a și fost „turnat” pentru asta de un coleg invidios), plus că erau conștienți de problemele care i-ar fi atârnat greu la dosarul de cadru militar de carieră: mama Nataliei, Dorinela, se stabilise în Italia spre a-și desăvârși cariera artistică. Ca în teatrul racinian, multe din personajele acestei cărți sunt sfâșiate de trăiri contradictorii și ele trebuie să opreze dureros între visul vieții lor, cariera, și dragostea pentru cei din familie. Moartea Dorinelei, care trebuie să plece din țară, unde predase muzica la o școală de la margine de capitală, și să facă o strălucită carieră de interpretă și compozitoare de muzică ușoară la Milano, rezolvă aceste conflicte interioare

și deopotrivă politico-ideologice și treburile își urmează cursul lor firesc. La șicanările pe care camarazii invidioși i le fac lui Anastase Smeianu, care nu va mai ajunge astfel să-și schimbe porecla în renume, se adaugă nemilos și o durere de coloană care-l va conduce la o pensionare prematură. Pe acest fond de debusolare îl prind Evenimentele din iarna lui 1989 când devine dependent de televizor (de-ar fi fost el singurul care a mușcat din nada manipularilor acelor zile în care comuniștii din eșalonul al doilea al partidului roșu preluau, din mers și cu toată nerușinarea, puterea!). Pe fondul acesti derute naționale nu-i greu de înțeles de ce accidentul de mașină al lui Tase poate fi suspectat că a fost provocat cu bună știință de cel aflat la volan, ca să nu folosim vocabula sinucidere.

Personajele lui Dumitru Dănăilă sunt de mare frumusețe și robustețe morală și fizică, mereu în contrast cu urâtenia societății meschine în care trăiesc, îndeosebi după cel de al doilea război mondial. Portretele sunt pilduitoare, precum cel al bunicii Nataliei, surprins în ziua când Generalu vine pentru prima oară în vizită la cea care-i va deveni o soție mai răbdătoare decât Penelopa: „Doamna în vârstă, deloc gârbovită, nici stafidită, dimpotrivă, la cei șazeci și șapte de ani ai săi, zdravănă, vioaie, rumenă în obraji, are blândețea pe chip, cum au mai toate bunicile și nu se deosebește de o femeie simplă, de la țară decât prin straietele care le-au cam înlocuit pe cele din satul din care a venit ea”. Tinerețea ei spirituală se simte și în felul de a glumi și de a face aluzii la realitatea bântuită de securiști. Când află că Tase e ofițer în devenire ea i se adresează nepoatei cu aceste cuvinte: „Se simțea lipsa lui taică-tău, dar ofițeri au dat destui pe aici, zice Buni cercetându-l din nou cu privirea pe tânărul musafir. Crezi că civilii ăia de întreabă de fata mea, de întreabă ce mai știi de ea, ce legături am eu cu ea, crezi că ăia nu sunt ofițeri? Sunt, sunt de la...”.

Un personaj frumos prin altruismul lui constructiv este Gino, impresarul italian care-o ajută pe Marinela să se afirme în chiar patria muzicii. Nimic din aventurierul afemeiat și profitor nu se întâlnește la acest personaj ce dovedește fler în depistarea talentelor autentice.

Pagini întregi sunt dialoguri care ne duc cu gândul la faptul că oricând prozatorul ar putea deveni un dramaturg de succes. Multe replici capătă valențe premonitorii și ele anticipează scurttimea destinului comun rezervat îndrăgostiților care ard cu intensitate pe rugul iubirii lor. De pildă, în ziua când Tase i-a cunoscut familia Nataliei, el ține s-o prezinte imediat pe fată alor săi: -Așa cum ești să apari! Ești nemaipomenită! - N-am mai pomenit atâta re-

pezeală... De ce ne grăbim atât? - Nu ne grăbim noi, viața ne grăbește! Ea nu are timp...". Există un ade-vărat ceremonial adresativ în replicile pe care le formulează îndrăgostiții ce-și pigmentează cu mici ironii și autoironii spre a nu cădea în sentimentalism și în desuetudine.

Pe întinsul romanului poetic întâlnim fraze care prin tonalitate și repetarea unor vocabule amintesc de stilul lui Zaharia Stancu. Vorbind de pădurarul Mirică Smeianu, tatăl viitorului ofițer, autorul notează: „Tatăl lui Tase, în costum de culoarea ierbii, e roșu la față, nu de la soare e roșu, el stă mai mult la umbră, de la... sat (adică de la cârciumă, n.n.) e roșu”. De efect, în dialectica stilistică a protazei cu apodoza, e începerea propozițiilor și a frazelor cu verbul: „N-a stat până la ziuă Natalia în casa lui Tase”; „Se detașează de tot și de toate Natalia”; „E gata de plecare Natalia și parcă tot ar mai vrea ceva”; „S-a ținut de cuvânt Umbra”; „Sunt mai puternice iubirile de la distanță” etc. Nu lipsesc nici enunțurile cu caracter aforistic: „...primele iubiri nu prea

rezistă, sunt ca ploile de vară, vin și trec repede”.

Umbra în uniformă este o meditație despre singurătate, dragoste, camaraderie, așteptare, fidelitate, destin, datorie, onoare, opțiune, conflict între generații, respect față de memoria celor duși, echilibru matrimonial, sacrificiu, statornicie, murititudine, patriotism etc. Romanul consolidează un nume de prozator care s-a impus în chip vertiginos într-un interval temporar destul de redus, cam anul și romanul, cum s-ar putea spune, fără ca expresia rimată să aibă ceva peiorativ. Secvențele narative și dialogice alternează cu tot atâtea suspansuri care-l țin pe cititor în alertă și nu-i dau niciodată prilej să se plictisească, să-l tenteze să citească pe diagonală sau chiar să sară peste anumite pagini considerate ingurgitabile. Faptul că prozatorul s-a format la școala publicisticii riguroase de altădată își spune cu prisosință cuvântul benefic, conciziunea și claritatea fiind mărcile de bază ale scrisului lui Dumitru Dănilă, un prozator despre care am scris de fiecare dată cu reală plăcere și încântare.

ULTIMA DORINȚĂ

Dumitru

Dănilă

Fragmente din romanul UMBRA ÎN UNIFORMĂ

Iar vine Crăciunul, cu forfota lui, cu goana zăpăucă după cumpărături. În ciuda temerii că oricare zi ar putea să fie pentru ea ultima, a prins Natalia și această

perioadă de zarvă pentru pregătirea Crăciunului din 2014. Îi e mai bine doamnei profesoare la fiul său, la Angel, e îngrijită așa cum i s-a promis, regește. Ce-i pasă bolii de felul cum e îngrijită mama informaticianului? Afurisita de suferință, care îi sapă de mulți ani în trup și în suflet, își vede de lucrarea ei, nu ia în seamă tertipurile folosite pentru a o alunga sau măcar pentru a o îndulci, să fie mai ușor de suportat.

Iar vine Crăciunul cu bucuriile lui. Nataliei nu-i aduce nicio bucurie. Bradul împodobit, colindele, clinchetul de clopoței, bunătățile de tot felul nu mai au farmecul din anii când petrecea marea sărbătoare împreună cu soțul său. Cu un sfert de secol în urmă, Tase al ei, Atanase Smeianu, a plecat grăbit la ceruri. A lăsat-o singură și sfâșiata de durere, să-și crească așa cum o putea copiii. Plecarea lui a coincis cu an-

gajarea țării pe un alt drum, către o altfel de societate. „Ar fi cazul să privesc în urmă și să văd cu ce m-am ales în cei douăzeci și cinci de ani, își zice Natalia. De ce să privesc în urmă? Pentru că înainte nu mai am ce să văd, am ajuns, nu mai încapă nicio îndoaială, am ajuns la capăt. M-a ținut Domnul în viață mult peste așteptările mele. În zilele astea binecuvântate n-ar trebui să fac altceva decât să-i mulțumesc pentru milostenie, asta ar trebui să fac, nu să încep iar cu bilanțul. L-am început de atâtea ori...

— Se putea altfel? Tot la bilanț te găsește omul! De ce te chinuiesc atât de mult socotelile cu lumea? Când va veni vremea să fie încheiate, altcineva le va face în locul tău și te asigur că vor ieși foarte bine, zice Umbra, atât de așteptata Umbră pe care Natalia nu mai spera să o vadă decât, poate, foarte curând, în Împărăția veșnică.

E uluită doamna profesoară. De când a venit la vilă, a stat, seară de seară, cu ochii pe rama adusă din apartamentul de la bloc și pusă, ca și acolo, în locul care fură vederea la intrarea în cameră. A privit în zadar spre rama cu fotografia lui Tase. Umbra n-a mai apărut. „N-are cum să știe unde m-am instalat eu, unde îmi duc zilele acum”, gândea cu regret Natalia. Cât se înșela! Umbra știa totul, știa că îi e mai bine la vilă, că suportă parcă mai ușor chinurile la care o supune afurisita de boală, nu duce lipsă de nimic și are oricând o mână de ajutor. Și mai

știa Umbra că e mai bine să nu apară o vreme, să o lase cu gândurile ei, să-și lămurească singură ce mai are de lămurit pe lumea asta.

– De unde știi tu că vor ieși foarte bine socotelile? e curioasă Natalia.

– După felul cum te porți în zilele care ți-au fost hărăzite, după felul cum alegi ce să faci cu viața ta. Ai destule fapte pentru care vei fi apreciată la momentul judecății divine, răspunde Umbra cu o mândrie pe care încearcă în zadar să o disimuleze.

– De ce vorbești la prezent? Eu sunt deja trecut...

– Încă n-a venit sfârșitul și n-ai de unde să știi când va veni!

– A venit... E atât de aproape... Aproape că pot să-l ating cu mâna. A venit vremea să-mi spui dacă mă primești lângă tine, să nu mai ocolești răspunsul, cum ai făcut cu dibăcie până acum.

– Mă văd nevoit să repet că nu eu hotărâsc asta. Totul se va stabili după ce vei trece de judecata de apoi, numai atunci îți vei afla locul și rolul pe lumea cealaltă.

– Dar e posibil ca locul meu să fie lângă tine? Spune, e posibil? Aceasta ar fi ultima mea dorință! Ultima, gata, am avut destule dorințe care au fost printre cele din urmă și s-au împlinit. Dacă m-ai primi lângă tine acolo, sus... Am înțeles, desigur, că alteineva hotărăște. Vreau să știu însă dacă tu... Dacă și tu ai vrea ceea ce vreau eu, adică să fim împreună pentru eternitate. Vrei? Ori ai acolo, în ceruri, un alt suflet alături? Ți-am mai pus întrebarea asta și nu mi-ai răspuns...

– Ți-am răspuns... Ți-am spus că nu înțeleg de ce ți-ai lega viața veșnică de mine. Să știi că și acolo aș fi doar o apariție stranie care ți se înfățișează când și când, rar ți se înfățișează.

– Când făceai naveta, nu tot rar te vedeam? Dar cu ce bucurie te așteptam să vii acasă! Și acum, când apari tot așa, după intervale de timp, știi tu cu ce înfrigurare te aștept? Domnul, cu mărinimia lui, mi-a prelungit zilele, nu încape nicio tăgadă, dar și tu i-ai dat o prețioasă mână de ajutor.

– Mă bucur că ai vrea să fii alături de mine și în veșnicie, dar te rog să ne te superi, nu știu să-ți răspund dacă va fi așa ori nu.

– S-ar putea să nu vreau să fiu alături de tine? Cum ți-am mai spus, e dorința mea cea din urmă. Tu ai vrea? Asta e întrebarea...

– Parcă întrebarea era: a fi sau a nu fi?...

– Atunci, întrebarea, ultima, ar fi: tu vrei sau nu vrei să fiu cu tine și după moarte?

– Mai e până atunci! Să ne bucurăm că suntem împreună acum, în aceste zile când așteptăm Crăciunul. Ce surprize pregătești pentru minunata

sărbătoare? mai întreabă Umbra și iar se face, într-o clipire, nevăzută.

Surprize? Ce surprize să pregătească? Ea abia așteaptă să treacă sărbătoarea care nu mai vine, ca altădată, cu alai de bucurie, de încredere și speranță. Pentru ea, viitorul nu mai există. Nu are decât să privească la ce a fost, să-și ia de acolo bucuriile.

„A trecut un sfert de veac de când mă zbat singură, își zice Natalia. Poate mi-ar fi fost mai ușor dacă nu aveam boala cocoțată în cărcă. Și mi-ar fi fost mai ușor, nu încapă îndoială, dacă era mama lângă mine. Sigur că mi-ar fi fost mai ușor, nu m-ar fi măcinat dorul în fiecare zi, n-ar fi fost atâtea temeri și îngrijorări, dar n-ar fi fost nici gloria cu care s-a încununat ea în străinătate, nici banii din drepturile de autor n-ar fi fost. M-a durut mult lipsa mamei... Dar cel mai tare m-a durut lipsa lui Tase. Cât de puternică eram lângă el! Cum știa el să armonizeze și să echilibreze totul, cum știa să dea încredere omului în forțele lui, în ziua de mâine! El a fost sigur că vremurile apăsătoare din tinerețile noastre se vor schimba. Așa s-a și întâmplat, s-au schimbat vremurile, nimic de zis! Și noi? Noi trăim mai bine? Într-un fel, da. Avem dreptul la proprietate, la inițiativă particulară, avem libertate de expresie, avem libertatea de a circula oriunde în lume, avem o mulțime de alte drepturi de care nu ne bucuram înainte. Avem, da, o mulțime de câștiguri! Dar viața noastră s-a îmbunătățit cu ceva? La ce sunt bune schimbările dacă nu se regăsesc în traiul celor care pun efectiv umărul la ridicarea țării? Doar Tase ar putea să-mi răspundă la asemenea întrebări, el e obiectiv, de la televizor nu aflu mare lucru, televizorul ține ba cu unii, ba cu alții, e dificil să afli adevărul dintre păreri atât de diferite. Așa a fost și cu votarea... Eram total dezorientată, nu știam pe care dintre candidați să pun ștampila, am fost tentată chiar să nu votez. Până la urmă am hotărât că și votul meu contează. Nu pentru mine, pentru copiii mei.”

E gata de plecare Natalia, e nerăbdătoare să pună capăt chinului. N-a fost chiar cum ar fi vrut viața ei, nicio viață nu e chiar pe placul omului, fiindcă nu doar el o dirijează, dar nu poate spune că, în ansamblu, n-a fost bine. Bine a fost cât a fost Tase. Apoi... A fost bine și apoi. Tase i-a adus, când și când, zâmbetul pe buze, i-a dat siguranță și nădejde, i-a dat putere să treacă peste necazuri.

E gata de plecare Natalia și parcă tot ar mai vrea ceva. Ar vrea să-și mai strângă la piept, pentru ultima oară, copiii. De unde să-i ia? Fata e la Paris, băiatul cel mare, ofițerul, e din nou în misiune, iar cel mic, Angel, e la serviciu. Pe el ar vrea mai ales să îl îmbrățișeze, nașterea lui i-a prelungit mult zilele. Nu știe dacă mai rezistă până vine el acasă...

ANTOLOGIA DE PROZĂ
„FEREASTRA”*Teodor Petre Lesenciuc***DARUL**

Ploaia m-a trezit din vis cu blândețe, ca întotdeauna. Ea e amanta mea fidelă. În parfumurile ei crude sunt mai puternic. Mă sensibilizez de unul singur și visez scenarii dintr-o altă viață. Draci! Îmi trântesc o palmă peste gură. Așa-mi trebuie. Cine m-a pus să rostesc numele prea-murdarului taman în casa Cărâteniei? Bine că nu m-a auzit părintele, că-mi ținea o predică până mâine dimineață. Poate venea cu mine la autogară să-mi mai împuie capul și pe drum... Poate că totuși cineva acolo sus se uită la mine, că de iubit nu poate fi vorba. Tot ce știu e că trebuie să-mi iubesc Dumnezeu. Această divinitate, care m-a revendicat pe când eram încă în leagăn, este viața mea.

Domnul Părinte încheie slujba de vecernie cu un Tatăl Nostru de o pioșenie care aproape că rupea gâtul sfinților de prin icoane. Bine că s-a terminat... Oamenii ies din biserică mult mai veseli și mai ușori decât la sosire. Unii ar spune că puterea Domnului lucrează deja în ei. Eu știu însă adevărul: mângâierea de acasă. Oamenii sunt flămânzi. După o vecernie de două ceasuri, că Părintele nu se joacă de-a bisericuțele, până și eu gândeam cu lăcomie la cozonacul de pe măsuta din altar. Năpasta e că în seara asta trebuie să mă mulțumesc cu gândul. Cozonacul va rămâne acolo până mâine dimineață când va trebui sfințit și dat de pomană familiilor sărace din sat. Chiar dacă ar fi trebuit să mă simt mai bine pentru că, totuși... vorba aia, abstenența mea avea o cauză nobilă - mie unul tot îmi ghiorăiau mațele.

De obicei stăteam afară, ghemuit în dosul ușii de stejar masiv, până când Părintele ieșea. Astfel aveam ocazia de a-l mai chestiona în legătura cu cine știe ce predică (al naibii de lungă întotdeauna) cuvântase pentru norod în acea zi. Dar acum știam că-l oprise domnu' primar. Vai de capul lui de primar nenorocit! Îmi mai trag o palmă - dar mai încet, că mă vedea lumea - și o iau repede la picior spre casă.

Doamna Preoteasă nu venea la vecernii. Cică erau prea multe babe care veneau în față și o arătau cu degetul fluturându-și nasurile încovoiate. Nu putea fi plăcut dar soțului ei nu vroia să-i intre în cap și basta. Eu o înțelegeam din motive doar de noi știute, că te pomenești că află Părintele și ne afu-

risește pe amândoi de „orbim și chinuim până ne-a chema Dumnezeu”.

Știam bine ce imagini mă vor întâmpina la casa parohială: paturi vraiste, câte o farfurie lipsă ale cărei cioburi vor fi bine ascunse în găleata cu gunoi, o preoteasă mult mai bine dispusă decât cea pe care am lăsat-o gătind când eu și Părintele am plecat la slujbă și multă mâncare de să-ți lingi degetele până la os nu alta! Dacă m-aș fi grăbit prea tare poate dădeam nas în nas cu Ateul (ăsta era cel mai necredincios vecin pe care l-a avut vreo casă parohială de la Sfântu' Petru încoace) și nu mă încânta ideea. Nu-i prea plăcea lui împărăția cerurilor dar avea ce avea cu împărăția preotesei. Prin urmare am domolit pasul și am prins a păși agale, ca unul care nu știe de merge ori vine, minunându-mă pentru a nu știu câta oară de istețimea preotesei căreia îi mersese faima până la ateii din satele vecine. O altă vorbă, chiar mai faimoasă decât popadia care (cu chiu cu vai) participase la ecumenica mea educație, era chiar Părintele. Zvonurile despre puținele lui abilități în a procrea erau tot mai dese. Mai ales după ce satul se pomenise într-o zi de sărbătoare cu un băiat de popă gata crescut. Mare târaboii mi-a fost dat să-ndur anul acela. Cum necum, Părintele reuși să abată atenția sătenilor de la mine, micul băiețel de nouă ani înfiat de la Casa de Copii (eram un adevărat Oliver Twist în varianta creștină desigur), și s-o manevreze cu abilitate „spre cele sfinte”.

Au trecut însă aproape 7 ani de atunci... E ultima mea seară în sat. De mâine voi fi expediat pachet la Cluj (un oraș din altă țară probabil, că n-am mai auzit de el) unde voi urma Teologia. Păi ce credeți? După ce că am fost salvat de la o viață de chin și mi s-a dat șansa unei vieți pline de bucurie și de huzur, măcar atât puteam să fac pentru a-mi cinsti părinții adoptivi. Să mă fac și eu de-al lor. Asta auzisem eu în ultimii doi ani de cel puțin două sute patruzecișisaisprezece mii de ori per fiecare zi dată și ea tot de la Cel de Sus. Încalin să cred până la urmă că Atotțiitorul chiar e peste tot. Ceea ce mă duce din nou la problema care nu mă lasă să dorm - ca un evlavios ce sunt - de vreo câteva săptămâni. Dacă tot e în fiecare colțișor, de ce nu vede că eu o iubesc pe Marieta? Și că nu pot trăi fără surorile Heine (amândouă, că doar una e plictisitoare). Dar El ar trebui să știe foarte bine că le-aș da pe toate pentru o singură seară cu Luminița domnului primar. Și așa, cu gândul la toate fetele de la care trebuia să-mi iau rămas bun în noaptea asta, am ajuns la casa parohială.

Acasă mă aștepta o surpriză de proporții... Părintele era acolo și se duela cu Ateul lovindu-l peste cap cu afumata lui cadelnită. Am glumit! Nu se duelau. Dar erau amândoi în curte și discutau des-

tul de aprins. Pentru că știam că o dată ce m-ar fi văzut ar fi terminat belicoasa discuție și s-ar fi retras oblojindu-și rănile pe la casele lor, m-am oprit. Tocmai acum, când situația devenea interesantă s-au găsit și ei să mă trimită la dracu-n praznic. Bine că tatăl meu adoptiv (adică popa) nu citea gânduri. Cine știe ce canoane și posturi aș fi avut de îndurat. Neavând cea mai mică intenție de a-i întrerupe m-am pitit după gard. Parohul (scumpul și prea-îndureratul meu tutore) vorbea cu patos despre preacurvie, Ateul, în schimb, golea o sticlă de bere râgâind ca un porc ce era. Ca de obicei, vecinul nostru nu dădea doi bani pe toți Dumnezeii care năvăleau care mai de care din gura preotului. Deci, secretul nu mai era chiar așa de secret. Oare unde era preoteasa?

– Răzvan!

Șoapta venea de undeva din fața mea, din stratul de garoafe. Cu mare greutate (nu văd așa de bine noaptea, că doar nu-s măță) am distins silueta gingașei mele mame. Îi mai spuneam așa când vroiam să-i fac vreo plăcere. Era albă la față, asta aș fi putut vedea și în noaptea Sfântului Andrei, și privea fix înainte. Cei doi bărbați dănțuiau ca niște maimuțe dezarticulate, măsurându-se într-un ring imaginar. Situația ar fi fost al naibii de comică dacă ar fi fost niște străini, m-aș fi prăpădit de râs.

– Nu intri?

Nici gând! Totuși, de ce aș fi întrerupt bu-nătate de spectacol? Părintele se apucase să-i citeze Ateului Biblia (o cunoștea pe dinafară, pe toată). Acesta, surd la pilde și sfinte învățături, tocmai rupea cu dinții gâtul unei alte sticle de bere. Eh, acum înțelegeam și eu de ce avea buzunare așa de largi la haine. Că doar berile alea nu se teleportau la el gâtlej așa, de bune. Scumpa mea mamă se ascunsese și ea, ca nemții de ruși (sau invers că nu mai știu) și aștepta să treacă ciclonu'. O auzeam oftând supărată. Așa-ți trebuie dacă te de-dai la toți ateii...

Cu uimire am băgat de seamă că sticla de bere nu a încheiat contactul cu buzele necredinciosului meu vecin până când nu a gâlgâit a gol. Îl durea pe el în cot de popă. Stomacul meu cârâi nemulțumit amintindu-mi că-l tratasem cu răceală întraga zi.

– E gata mâncarea? Am întrebat pe sub voce.

– În bucătărie. Să nu te vadă, a adăugat ea.

– Mamă?

– Da...

– Cum a ajuns acasă așa de repede? Eram curios că doar îl lăsasem în biserică.

– L-a adus primarul cu mașina. Bate-l-ar Dumnezo!

Era clar. Dacă eu aveam intenția de a o scuți pe preoteasă de întreruperi neplăcute, apoi de bună seamă că vai-de-capul lui de primar ce-l aveam.

– Du-te prin spate, mă sfătui ea.

Normal. Că doar nu era să mă duc prin față. Știam că Părintele era abia la Testamentul Vechi, Ateul se înscriesese fără să vrea la o predică al naibii de lungă. Nu că n-ar fi meritat-o, dar pe undeva îmi era milă de el.

Furișându-mă hoțește prin spatele casei, trebuia să hopăi un mic gârduleț de sârmă împletită. Nu era o problemă. O făcusem de multe ori când eram fugărit de dulăul Ateului. În bucătărie era aproape liniște. Doar strigătele pline de zel ale tatălui meu adoptiv mai răzbăteau înfundate până aici. Masa era gata pregătită, mâncărica aburindă în farfurii, chiar și tacâmurile erau aranjate - că așa îi plăcea Părintelui. Nu m-am obosit prea tare cu mestecatul (o bătaie de cap și de dinți pe care nu o deprinsesem cum se cade) și mi-am refăcut în minte planurile. Era ora nouă și vreo patru minute, destul timp ca să ajung până dincolo de deal...

Pentru că era ultima mea seară în sat, convenisem cu toate doamnele inimii mele să le spun rămas bun. Adică amânasem momentul, pe care-l intuiau a fi plin de lacrimi, cât de mult posibil. Nu mai aveam ce lungi, mâine urma să-mi iau tălpășița și eu încă nu-mi îmbrățișasem fetele. Marieta era prima mea prietenă, pe ea trebuia s-o văd la zece fix. O oră mai târziu, în grădina școlii erau programate surorile Heine la interval de o jumătate de oră (nu deodată, că nu eram fiul lui Terente), iar apoi Luminița. Aveam vagă bănuială că urma o seară lungă, în care se vor face promisiuni ce nu se vor respecta în veci (pomenirea lor) și în care era de datoria mea să le fac pe toate doamnele să se simtă bine. Lucru mai ușor de zis decât de făcut. Mi-am amintit cu ciudă că un scandal de toată frumusețea era la câțiva pași de mine. Deznodământul era incert. Deși prevedeam că, la un moment dat, Ateul va hotărî că i-a ajuns și își va aminti că el nu dă doi bani pe toate pildele creștinismului. Apoi va jura că nu mai pune mâna cât trăiește el pe preoteasă, așa să-i ajute Dumnezeu (ha, ha, ha! Pe Ateu nu-l durea gura). Înșfăcând încă o pulpă de pui, m-am repezit din nou afară. Era liniște. Pentru un necunosător ar fi părut că problema era rezolvată. Nici pe departe! Părintele își umezea probabil buzele pe undeva (poate chiar cu una din sticlele vecinului). Fără să mai pierd vremea, am zburat (la figurat, că la propriu aș fi vrut eu).

Am ajuns la Marieta cu zece minute înainte de ora stabilită. Nu am fost deloc surprins s-o văd așteptându-mă. Draga de ea, cine știe de când tremura de frig pe băncuța de lângă poartă? Mi-au trecut toate supărările văzând-o, din partea mea Părintele putea să-i ardă Ateului câteva cădelnițe peste căpățâna aia tare, nici că-mi mai păsa. M-a observat

la rândul ei și s-a ridicat de pe băncuță. M-am oprit. Ce sărăcie era cu mine? Habar nu aveam, dar privind-o cum tremura acolo, așteptându-mă pe mine, am avut o revelație. N-o meritam - pe ea și cu siguranță nici pe celelalte. Nu mai vroiam s-o văd. Aș fi alergat înapoi acasă dacă n-aș fi fost incapabil de a schița vreun gest. Interpretând ezitarea mea ca pe o teamă (ceea ce poate era, dar eu n-aș fi recunoscut nici mort), Marieta își roti privirea căutând sursa ciudatului comportament. Negăsind nimic suspect a început să alerge spre mine. M-a strâns apoi în brațe cu toată puterea și i-am simțit chipul ud lipindu-se de fața mea.

– Răzvi! A exclamat fericită. Am crezut că nu mai vii..., m-a muștră. (*Dacă aș fi știut ce mă așteaptă, ai fi avut dreptate.*)

– Cum să plec fără să te văd? am întrebat-o stins. *Foarte ușor, al naibii de prea ușor.*

– Nu știu cum o să pot trăi fără tine...

Uite, tocmai vorbe din astea nu doream eu să aud acum.

– Nu vorbi așa, știi bine că ne vom scrie.

– Zilnic? A întrebat plină de speranță.

Ei asta-i!

– Da, zilnic.

Am simțit-o relaxându-se.

– Trebuie să plec. Am vrut doar să te văd.

– Nu spune asta! Mai stai puțin... te rog.

Și am mai stat. Dacă aș fi știut că fetele sunt atât de iubărețe în astfel de situații le-aș fi spus mai de mult că trebuie să plec... din sat, din țară, de pe planetă - găseam eu. Taman pe când lucrurile amenințau să degenereze și să devină interesante, a trebuit s-o opresc. Am sărutat-o din nou pe gât înfiorându-mă la geamățul ei surd și m-am ridicat. Deodată mi-era foarte frig. Pentru a nu știu câta oară mi-a trecut prin minte că trebuia să găsesc o soluție pentru a rămâne. S-a ridicat și ea oftând. Am condus-o până la poarta casei și am îmbrățișat-o. Mâna ei nu o părăsise pe a mea tot timpul în care am fost acolo. Urmele unghiilor se vor vedea câteva zile. Bine că era întuneric și nu trebuia să dau cine știe ce explicații.

– O să-mi scrii, nu-i așa? M-a întrebat cu o voce gravă pe care nu o mai auzisem.

– Desigur, prințeso! Am promis! (*Când am să pot*)

Eram sigur că aveam deja un loc cald și pre-gătit în iad. S-a mai repezit o dată în brațele mele zdrobindu-și sânii (care mă înnebuniseră de când o văzusem) de pieptul meu și dusă a fost.

– Te iubesc, am mai auzit-o șoptind ca pentru ea.

Am încercat să mă rup cumva de amintirea

ei, să uit cât de confortabil mă simțeam în preajma Marietei. Cum spuneam ceva mai devreme, unele lucruri sunt infinit mai ușor de zis decât de făcut. Dar, aici eu eram diferit, aici eram altfel decât ceilalți. Descoperisem la o vârstă fragedă că îmi pot alege amintirile, că pot să decid ce anume să păstrez și ce să arunc în gaura neantului. Toți orfanii sunt la fel. În momentul în care pricepem că adevărul crunt e că nimeni nu ne vrea, ne dezvoltăm această abilitate. E pentru protecția noastră, ne ascundem în spațele unui zid indestructibil. Acolo noi suntem cei puternici, acolo nimeni nu ne lasă în urmă. E locul unde noi jucăm roluri de călăi...

Fără noduri în gât, fără fasoane, am plecat. Că doar mai aveam de suferit, seara abia începuse. Iar, dacă surorile Heine nu mă speriau, întâlnirea de la miezul nopții îmi trimitea un curent rece pe șira spinării. Luminița avea darul ei...

Am ajuns într-o grădină a școlii ce nu avea nimic în comun cu locul pe care-l cunoșteam atât de bine. Locul în care îmi petrecusem copilăria arăta sumbru în lumina palidă a lunii de toamnă. Cu Vicky și Chris aveam un pact special. Ele se prefăceau că nu știau că mă întâlneau cu amândouă, iar eu mă prefăceam că nu observ prefăcătoria lor. Ei, fiecare cu mâncarea care-i place! Amândouă erau foarte, foarte-ridicol de blonde, ca niște nemțoaice veritabile ce erau. Mici de statură, cu părul creț și ochi scânteietori erau de o bună dispoziție imposibil de alterat. Probabil că așa aș fi arătat și eu dacă aș fi fost nepotul unicului evreu care a reușit să scape cu averea intactă dintr-o Germanie în agonie. Christina (căci ea era următoarea pe lista inimilor de zdrobit) a întârziat politicoasă doar câteva minute. Nici nu așteptam altceva.

– Vicky nu vine, mi-a spus veselă de cum a ajuns. Parcă detectam o ușoară ironie în vocea ei. Poate că nu auzeam eu bine. Nu am insistat, în fond, și așa, treaba era al dracului de complicată.

– Tata...

Am înțeles repede.

– Tu cum ai ieșit?

Nu prea vroiam să aflu dar aveam disperată nevoie de un subiect de discuție. Marieta nu era cea mai vorbărețată fată din lume. Am început să pășim alături fără să ne atingem (fetele astea erau ca niște ciute, trebuia să fi atent cu ele).

– Am coborât pe geam. Știi..., a trebuit să alegem. Doar una putea pleca. Eu am câștigat, a terminat ea mândră.

Am căscat ochii mari. Adică zgâtia asta de fată sărise din dormitorul lor de la primul etaj... Am clătinat din cap încercând să-mi imaginez saltul. Ar fi putut să se rănească. Ce mama dracului a fost în

capul lor? A fost nevoie de tot controlul pe care îl aveau să nu țip la ea ca un nebun. Fără să-i răspund (pentru că nu aveau încredere în reacțiile mele în acel moment) am luat-o de mână admirând proiecțiile ciudate pe care le crea lumina difuză a stelelor. Foarte frumos din partea lunii să se ascundă după un nor, Chris n-a obiectat nimic. Am început să ne plimbăm. O vreme am păstrat tăcerea, fiecare înotând în propriile gânduri. Deodată, mica evreică a început să râdă.

– Ești un idiot!

Poftim? Bine, eu eram conștient de asta (că altminteri ce aș fi căutat acolo), dar de unde și până unde acest apelativ pe buzele ei.

– Asta mi-a zis sor-mea să-ți transmit, chiacoti ea.

Am blestemat luna care nu dorea să lumineze măcar puțin trăsăturile fetei. Apoi, am izbucnit. Râdeam ca un bezmetic fără să știu de ce, fără să-mi pese de ce ar fi putut crede despre mine. Eram liber să fac ce vreau! I-am simțit privirea cercetătoare apoi m-a oprit. O mână mică și caldă pe buzele mele m-a readus pe loc lângă ea. Eram conștient că eram singuri și că (teoretic) orice se putea întâmpla, dar ceva mă oprea. Degetele ei au zăbovit un timp pe chipul meu invitându-mă. Pe naiba. Nu te vreau Chris. Nu în seara asta, nu o să las ca prima ta dată să fie cu unul ca mine. Nu. Am îndepărtat-o zăbindu-i cu toate că știam că nu mă poate vedea. Fără un alt cuvânt am condus-o și pe ea acasă (la ea, desigur).

Înainte de a o lăsa să intre am îmbrățișat-o și o nouă durere și-a făcut loc în pieptul meu. Dar ea nu plângea. Înghițase în brațele mele și nu dădea nici un semn că ar vrea să le părăsească. Nu mă mai recunoșteam, ceva era diferit. Probabil că am fi stat așa, lipiți unul de altul până dimineată dacă lumina unei ferestre nu ne-ar fi trezit din beție. I-am luat chipul în palme și am sărutat-o, nu era prima dată dar pentru mine era o experiență nouă. Buzele noastre s-au atins cu teamă, simțeam că ezită și n-am insistat. Încă un sărut tandru pe frunte și apoi, o dată cu lumina din fereastră, s-a stins și ea.

– Sunt un idiot, am admis tremurând. Dacă asta era ideea Celui de Sus pentru o noapte a ispășirii de păcate, apoi trebuia să știe că avea un simț al umorului destul de straniu. Le-am rezervat și surorilor Heine un sertar în inima mea și mi-am continuat misiunea. Doar o etapă mai aveau de parcurs, cea mai dificilă și mai imprevizibilă dintre toate.

Cu Luminița era altfel. Nu avea naturalețea Marietei sau nebunia surorilor, dar aveau impresia că abia zărisem vârful aisbergului. Ea era diferită. O fată pe care trebuia s-o iubești, (și care, spre deosebire de tatăl ei, era iubită de tot satul) care provoca pur

și simplu un lanț de reacții chimice cu o simplă privire. Dar ea trăia în altă lume. Mă fascina modul unic în care percepea până și cel mai neînsemnat dintre lucruri. Cu o grație demnă, aristocrată, (părea a se potrivi mai bine unei familii regale, nu a tontului de primar) era atât de nevinovată încât părea cu adevărat un înger coborât din rai. Cu ea trebuise să am grijă, să muncesc din greu, ba chiar să-mi storc creierii pentru a găsi moduri de a o surprinde. Cu ea eram întotdeauna prins pe picior greșit, întotdeauna rușinat de vizibila mea neînsemnatate (comparativ cu ea, desigur). Deci, nu mică mi-a fost uimirea când ea mi-a trimis vorbă că mă așteaptă acasă la ea, și încă fix la miezul nopții. Bănuiam o scurtă sedință de explorat buze și un și mai scurt „la revedere” spus sec cu o jumătate de gură. Însă cu Luminița nu se știa niciodată... Ca un băiat pe care se putea conta am ajuns acolo în exact momentul în care limbile ceasului meu se confundau una cu cealaltă. Nu eram deloc neliniștit, mă așteptam la cel puțin o jumătate de oră de suspans. Pe fete trebuie să le aștepți. Fără excepție. Timpul meu de somn se diminuea vizibil. Mă întrebam dacă mai avea vreun rost să mai trec pe acasă. Dacă nu m-ar fi așteptat două valize (de dimensiuni gigantice) aș fi ales să aștept autobuzul de pe acum. Nimic plăcut nu mă putea aștepta la casa parohială.

Un sunet sec în capul scărilor mi-a alungat toate gândurile. Inima, și ea, vroia parcă să mă părăsească. Un câine din vecini decis în acel moment să-și amintească că avea gură. Niciodată nu mi-au plăcut câinii, prea aveau prostul obicei de a-mi strica socotelile. Dacă nu mi-ar fi fost gura ca iasca probabil că mi-aș fi înghițit limba. Minunea cobora scările. Cum?! Nu tu așteptare până-ți intra frigul în oase? Nu tu aruncat cu pietricele în geamul camerei ei? Oare fata asta avea de gând să-și strice reputația tocmai în ultima mea seară? Ca pentru a-mi răspunde, s-a oprit. O determinare bizară îi umbrea trăsăturile, făcând-o să pară și mai frumoasă. Dacă așa ceva era omenie posibil. Și-a alungat ezitarea, așa cum hâșai o muscă băgăreață și a început să se grăbească. În câteva clipe era lângă mine și... Stupoare! M-a depășit ca și cum aș fi fost un vrej uscat, sau un indicator rutier (deși în toată comuna nu erau decât două, la intrare și la ieșire). Ceva din felul în care își ținea umerii mi-a dat de înțeles că trebuia s-o urmez. Zece minute mai târziu încă mă chinuiam să mă țin după ea. Încercasem s-o ajung de vreo câteva ori dar fără succes. Nu știam unde e Clujul dar dacă mai continuam mult așa cu siguranță că nu mai aveau nevoie de nenorocitul acela de autobuz. La marginea pădurii a ezitat un moment apoi... a dispărut. Poate că era o idee proastă până la urmă. Cum nu eram re-

cunoscut pentru inteligența mea sclipitoare am urmat-o. Înclin să cred că aş fi urmat-o până în iad dacă aceea ar fi fost destinația ei (în ciuda tuturor descrierilor cu care Părintele mă amenința când făceam pe năzdrăvanul). N-a fost nevoie, imediat după primul rând de stejari, mă aștepta cu răsuflarea încinsă. M-am apropiat precaut și am încercat să o strâng la piept (poate-i era frig, nu altceva). Palmele ei mici, translucide, m-au oprit.

– Nu! A exclamat furioasă. Cum îndrăznești?

Dar eram obișnuit cu reacțiile ei. Știam ce trebuia să fac. Mi-am lăsat brațele pe lângă corp și am șoptit cu cea mai seducătoare voce de care eram capabil:

– Toamna mi te fură!

Umerii i s-au relaxat și duritate expresiei i s-a topit ca prin farmec. Era ca o parolă, ca un cod secret pe care numai eu îl știam. Foarte sensibilă la tot ce însemna poezie, dura și imposibil de atins Luminița, devenea fragilă dacă știai cum s-o iei.

– Toamna nu te iubește ca mine!

Ochii mei se dilataseră probabil și amenințau să plece fără mine în palmele Luminiței. Era prima dată când îmi spunea că mă iubește. Toate cuvintele, la care mă pricepeam atât de bine, au evadat din mintea mea. Ca și cum ar fi înțeles că tocmai trecuse peste zidul invizibil care forma bariera ce ne despărțea, a plutit câțiva pași îndepărtându-se. Eram într-o situație ciudată. Știam că ea aștepta ca eu să fac primul pas dar eu nu reușeam să deschid gura. Apoi am observat că avea un mic rucsac în spate.

– Ce ai..., vocea îmi tremura așa că m-am oprit. A înțeles din privirea mea la ce mă refeream. Cu toată lumina palidă a lunii de septembrie mi s-a părut c-a roșit. A respirat adânc evitându-mi privirea și a scos la iveală o păturică subțire. A întins-o pe jos cu mișcări tremurate, repetând fiecare gest de două ori (ca un om beat). S-a așezat și m-a privit fix în ochi pentru prima dată.

– Răzvi...?

– Da?

– Poate nu ai înțeles...

– Am înțeles foarte bine (să fi fost eu chiar așa de idiot?), doar că m-ai surprins. Asta e... altceva. A tăcut gânditoare apoi și-a schimbat poziția lipindu-se de mine. Dumnezeu, deci ești!

– M-am gândit mult, își plecă privirea.

Simpla ei atingere m-a încărcat. I-am îndreptat chipul spre al meu atingând delicat pielea ilegal de catifelată a obrazilor. Am sărutat-o ușor. Doar atât. Sau cel puțin așa credeam eu... De îndată ce buzele noastre s-au atins timide, ceva s-a rupt. Eram doar noi doi într-o pădure. Era trecut de mult

de miezul nopții și nimeni nu știa unde ne aflam. Buzele ei s-au întredeschis treptat... Nu sunt cuvinte pentru asta. Am încercat să privesc în jur pentru un punct de sprijin, am încercat să mă agăț de ceva. Zădarnic. Am alunecat în lumea ei, m-am pierdut în sărut, m-am rătăcit în ea.

– Răzvi?

– Da?

Dacă vroia un răspuns mai inteligent din partea mea ar fi cazul să îl ceară peste câteva zile. Dar se pare că fusese suficient. Tot ce dorise era să mă îndepărteze puțin. Cămașa pe care o purta era deja aiurea și am uitat să respir urmărind-o cum descheia nasturii. Mă privea atât de intens încât uitasem unde mă aflam. După ce și-a scos cămășuța și sutienul (de una singură pentru că eu eram hipnotizat) am încercat s-o privesc, să mi-o descriu. Nu doream să uit nimic. Niciodată. Printr-o vrajă necunoscută n-am reușit să leg nici măcar două cuvinte. Gândurile îmi dansau aiurea, împrăștiate de noianul de senzații. Era atât de frumoasă! Răspunsul ei, la sărutări și la mâinile mele care-i explorau fiecare părticică din trup, a fost la început timid... Cele mai fantastice sunete se nășteau în gâtul ei golindu-mi plămânii. Nici aerul nu mai avea sens, îl pierduse. Descoperisem ceva mult mai dulce și mai vital. Timpul a început să curgă altfel apoi. Frânturi de poezie, citate incomplete ale unor poeți morți, freamăt de inimi galopând...

Am reușit să ajung acasă spre dimineață. Purtam pe trupul meu semnele unui trecut care nu mai putea avea decât un nume: Luminița. O dusesem în brațe până acasă promițându-i în fiecare moment că nu ne vom despărți niciodată. Așteptam zorii ca să le spun părinților mei adoptivi că eu nu pot fi trimis la școală nicăieri. Cel puțin nu într-un loc în care Lumi nu era. Nu mai știam și nu mai doream să știu cum să trăiesc fără ea. O să înțeleagă, nu au de ales. Voi fi preot altă dată. Voi ridica slavă cerului cu altă ocazie. Acum eram sigur că Dumnezeu e acolo. Că puterea lui nu are limite, că El ne face daruri. Ea e un dar pentru mine.

Dar dimineața a venit cu vești noi și sumbre. Părintele o trimisese pe preoteasă acasă (la mama ei) și era ferm hotărât să mă însoțească la Cluj. Chemase deja un alt preot pentru slujba de Duminică și nu mai aștepta decât ca eu să fiu pregătit. Târât împotriva voinței mele am părăsit satul, am uitat iubirea. Oh, unde ești tu - dar al meu?

PĂGINI DIN LIRICA AMERICANĂ

Traduse de Liviu Ofileanu

Allen GINSBERG

136 de silabe la Centrul Dharma Rocky Mountain

Coadă întoarsă către răsăritul roșu
deasupra coroanei de ienupăr
singuratică coțofană croncănind.
Îneebunesc la Oryoki în camera altarului -
scai înfloriți târziu după-amiaza.
Îi pun pe cămașă și-i dau jos în lumina
soarelui plimbându-se pe potecă la prânz.
O sămânță de păpădie plutește
pe deasupra mlaștinii de iarbă cu țânțari.
La 4 A.M. doi oameni de vârstă mijlocie
dorm la un loc cu mâinile împreunate.
În lumina înjumătățită a zorilor
câteva păsări ciripesc sub Pleiade.
Cerul se înroșește între pini,
agitare vrăbiile piuie – cip cip cip.

Ira SADOFF

Înmormântarea mamei mele

Rabinul nu spune cât era de afurisită și
plângăreață, fragilă și vorace,
dezordonată, fără glas și fără folos,
la capătul frânghiei prea lungi.
El n-a stat vreodată alături de ea
ca o statuie în vreme ce vocile de radio
o chemau de la Domnul.
El nu spune cum dansa mambo cu mătura ei,
clătinându-se, balansându-se, și cum
suspina în amurguri, până ce noi
ne întorceam de la școală ca să o hrănim.
Ea nu l-a înspăimântat niciodată,
nici nu s-a înclinat ca să-l sărute,
înfrigurată și moale ca un burete,
nu i-a strâns vreodată mâna, un os alb
zăvorând ușile, lăsând jaluzelele.
Ea nu i-a trimis niciodată gândaci
în scrisori, el n-a văzut-o vreodată
căzută pe scări, moartă și trează.

Nu i-a privit niciodată murmurul
și plânsul, el n-a văzut vreodată
plasele de păianjen în care citea semnele
că viața ei se terminase, cu mult înainte
de plecarea soțului speriat, cu mult înainte
ca ei să o arunce într-o cutie, înaintea
copiilor răsuciți unul către celălalt,
de când nu au învățat niciodată să se roage.
de ar trebui să mă gândesc la ea,
dacă aș putea compara clipa ei pe pământ,
voi spune că ea era una din
micile sculpturi ale lui Dumnezeu,
polizată de glazură, una pe care vântul
a suflat-o de pe raft.

Mary OLIVER

Sălbaticul „hăis și cea”

Nu trebuie să fii bun.
Nu trebuie să mergi pe genunchi
regretând câteva mile prin deșert.
Doar să îți lași prostuțul animalul din trup
să iubească ceea ce iubește.
Vorbește-mi despre dezamăgirile tale,
ca să ți le zic pe-ale mele.
Între timp lumea merge mai departe.
Între timp soarele și pietricelele curate
ale ploii se mișcă de-a curmezișul vederii,
pe deasupra preriilor și a copacilor denși,
a munților și a râurilor.
Oricine-ai fi, nu contează cât de singur,
lumea se oferă pe sine imaginației tale,
te cheamă cu îndemnuri sălbatice,
severă și tulburătoare
din nou și din nou vestindu-ți locul
în familia lucrurilor.

Charles SIMIC

Ochii fixați cu ace

Cât de mult lucrează moartea,
nu știe nimeni câte adună într-o lungă zi.
Mărunta soție mereu singură călcând lenjeria morții.
Frumoasele fiice aranjându-i morții
masă pentru supă.
Vecinii joacă șptică în curte ori stau
pe treptele scării
bându-și berea. Moartea, care va să zică,
într-o ciudată

parte a orașului se uită după cineva cu o tuse grea,
dar adresa e oarecum anapoda, nici moartea
nu o poate desluși
între atâtea uși zăvorâte... și ploaia începe să cadă.
e-o noapte furtunoasă înainte. Moartea nu are
măcar un ziar
să-și acopere capul, nici moneda de zece cenți
pentru singura înțepătură dată, se dezbracă încet,
somnoroasă,
întinzându-se goală pe partea moartă a patului.

Nikki GIOVANNI

Prima mea amintire

Aceasta e prima mea amintire:
o cameră mare cu mese grele de lemn
care stăteau pe podeaua scârțâindă
dunga verzuie a unui abajur
ce lumina jos la centru
scaunele grele de stejar care erau prea joase
sau poate că eram eu prea mică
pentru a sta în ele să citesc
așa că prima mea carte a fost mare
dintotdeauna sus în foaier
patru pași în semicercul unui birou
conduceau la partea din stânga a unui
opis de cărți pe dreapta
ziarele drapau ceea ce semăna cu un macat
și magazinele păreau să se ivească din zid
apoi zâmbetul de „bine-ați venit”
al bibliotecarului meu
anticipația lui din inima mea
toate aceste cărți - o altă lume -
abia așteptând amprente mele.

Gregory CORSO

Nebunul iac

Mă uit la ei cum bat ultimul
lapte
pe care l-au luat vreodată
de la mine.
Ei se așteaptă să mor;
Ei vor să facă nasturi
din oasele mele

Unde sunt surorile și frații mei?
Maimuța înaltă de-acolo, încercându-l
pe unchiu'-meu, are o șapcă nouă.
Și studentu' ăla idiot de-al lui -
N-am văzut niciodată fularul acesta înainte.
Când de trist este el, cât de obosit!
Mă întreb ce au să facă din oasele lui?
Și coada aia minunată!

Câte șireturi vor trage din ea!

Elizabeth ALEXANDER

Blues

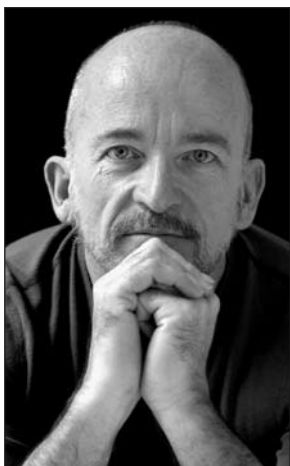
Sunt leneșă, cea mai leneșă fată din lume.
Dorm în timpul zilei când am chef, până
mi se șifonează fața și se umflă,
până buzele mi se usucă înfierbântate.
Eu mănânc la fel cum mă rog:
prăjituri cu lapte după prânz, unt și maioneză
pe cartofii mei copti, acea mâncare
a oamenilor trândavi, care îți face
pielea galben-întunecată.
Uneori duminica la vremea cinei
sunt încă în furoul de noapte, singurul
cu dantela curată deșirându-se pentru că
nu am cârpit-o. În multe zile
nu fac nici o mișcare, doar
țin cont de ea, apoi îmi frec burta
înghețată și mă întind pe jos. Chiar și
poemele mele sunt leneșe. Folosesc
silabe în loc de iambi, preferă
să meargă pieziș în loc de gongul unei rime
totale, sunt scurte în timp ce altele țin
mai multe pagini. Și ieri, de exemplu,
n-am lucrat deloc! M-am suit în mașină
și am condus până la magazinele din piață,
și-am cumpărat șosete jartiere și chiloți
din banii tatălui meu.

Nu-i nici un păcat aici, doar trândăvie.
Sunt născută să fiu un fitil care continuă să ardă.
Mi-am interzis somnul ani la rând,
trezindu-mă noaptea să repet
poveștile noi spuse de cu seară
despre evadații pușcăriei din apropiere,
durdulii care mâncău pui prăjit
și se trezeau morți.
În somn mă uit după
poemele de forma unui V deschis
victorie a păsărilor în formație
sau brațele lor întinse spunând - vă iert,
pe toți vă iert.

Mark DOJY

Metrou Nord

Deasupra terminalului,
brațele și pieptul
lui Dumnezeu
strălucind de zăpadă.
Altădată mercur,
odinioară argint viu,
suprafață îngălbenită de sulfuri atmosferice
exhalații acide, și acum strălucirea
din care descind lucrurile.
Pasaje obscure, întunecate aperturi:
aceste înorate ferestre arată câteva fețe
sau ceva din golul mașinii
un diafilm luminat de flăcări
le amintește de școală,
cum se așteptau ei să ne învețe oarece? -
spilcuiți ușor pripindu-se
la câțiva centimetri de fantoma
noastră de fum, vagă în sticla murdărită.
Apoi lumina de zi a minei de creion
lustruind pereții de piatră
și noi urcăm la ceea ce trece într-o strălucire,
acest Februarie, cer estompat
deasupra zonelor gradate ale declinului:
rânduri de case moarte, ferestre carbonizate
și rame ude în jurul spațiului golit,
câteva straturi polemizează
țintuite deasupra deschizăturii,
vorbind prea mult și obsesiv pentru oricine
din acest tren-de-citit,
pescuind interioarele găunoase -
ceva din măreția lor de ieri,
tu poți spune ceva despre asta
bagatela decorațiilor,
frunze împietrite, îngheț al florii-soarelui.
Câmpii păraginite - spații deschise,
într-un oraș în care abia te poți întoarce pe loc! -
pare să se centreze pe aceste flăcări
ceva neconținut arzând într-un butoi cu pulbere
sau poate reprezintă ceva de nestins,
tenacitatea persistenței?
astfel vremea care arde este voință sau furie sau
un amalgam zgrunțuros n-aș putea spune.
Dar îți pot zice asta, anume că am văzut asta
mi-a câștigat îndeajuns credința,
așa că de asemenea era pecetea ruinei noastre,

și fulgerătoare ca orice lucru văzut în tranzit:
unde se termină Manhattan-ul
în strâmtoarea geografică echivalentă
unui suspin (asfalt, arc de pod,
greoaie la minte containere industriale și schelării,
acum străvechi, de nimeni vizitate)
pe betonul zăgăzuit doar deasupra fluviului,
a densitate neașteptată și o concentrație
de gunoi, atât de mult nu aș fi putut culege
fiecare lucru din urma înălțării noastre
e arcuit peste pod peste fantastica acumulare de leș
și contrabandă risipită sub necompromisă boltă
a cerului.

Un incredibil rahat, atât de îngrămadit și dispersat
părea miezul haosului însuși -
însă nu, coptura a fost aranjată pe intervaluri brute,
în colecția răvășită și intimă a cuiva,
fără pereți dar încă un soi de apartament
și focul împodobit cu panglici arde

într-o sobă ruginită,
și farfuriile albe erau întinse pe masă lângă ea.
China albă! ceva se mișcă, și - tu înțelegi
ia multă vreme să spun asta apoi să o vezi,
numai că o fereastră de tren merită actualizată -
Știam ce mișcări face un braț,
brațul (de bărbat sau de femeie?) din centrul
acelei mulțimi ghinioniste
strat peste strat jachete împăturindu-se cât o eșarfă
până la forma constituită încă o dată
un cenușiu ilizibil; oricine ridică un ciocan
și-l lasă iarăși jos, pe linia de sosire ce muncă face
n-aș putea spune; oricine, dedesubtul
marelui dom epuizat al iernii luminate,
cu suprafețele povărnite și de oțel ale orașului
făcea mai multă liniște și mai multă severitate,
făcea ceva, sau repara ceva, era în condiția
(simplu perseverent nerv al ei) de a fi pus
toate în ordine.

Cine știe cum. (Și acolo erau mai multe
așa de multe că-mi trebuia toată primăvara
să le văd. Mi-am ocupat locul și mi-am pus
hârtia alături să îl studiez din nou - ei, da!
Unele zile nu-s acasă ca de obicei,
ci aruncată grămadă arzând înăbușit, și când
ochii mei au dorit - cinci secunde
o mărire a înțelegerii - am văzut că el avea un câine!
Care se întindea pe jumătate înăuntru
și jumătate afară din casa lui de câine
în ploaie, un cap aurit odihnindu-se pe etichetele întinse.
Avea o mașină paradită, și prea multe haine,
și ceva lucruri de citit - nu avea ceva emblematic,
cu alte cuvinte, un cetățean, care-a construit
cetățenilor
gospodăria, exact deasupra piscului, în timp ce

am privit din repezeala mea, locul înalt,
prăvălind peste tabăra lui cu apele din Babylon.)
Atunci eram absorbiți, de arșiță în baterea
argintului nostru, pălăvrăgind deasupra fluviului
în Bronxul de Sud, împotriva căruia slinoasa
linie roșie a orizontului lumina cu neoane avizierul
de pe țigări cu ostatici mereu în atenția mea,
așa cum ea vrea să îi facă, cu al său moto rubiniu
în dimineața-ntunecată: *în viață cu plăcere.*

Arthur SZE

Prova binecuvântată a unei canoe Muckleshoot

Cu pana de vultur și rămurica de cedru galben,
e lansată în golf. O fată își privește mama
cum prăjește felii de căprioară într-o tigaie -
sfârâie picăturile de sânge, evaporându-se.
Deoarece un vecin le hrănește,
ele mănâncă fără vorbe;
liniștea se rupe câteodată,
când ea glumește și caută în beregata ei,
să-i tragă părul afară.
Plecat e tatăl, necăjit și certat cu șeful său,
lucru ce l-a condus la poligon
după orele de lucru; plecat, contabilul
care a șterpelit fonduri, afișându-și
cunoștințele și proclamând o chintă
royală la cazino. Donezi pui de supă
și haine dar nu afli niciodată dacă ajung
în sudul orașului. Micile tale
acte sunt urme de pasăre în nisipul umed.
Ziare, containere de plastic, sticle de bere
acoperind singura stradă în pantă.

Khaled MAJJAWA

Ecleziastice

Șmecheria e că îți dorești să-i ajuți.
Regula e să sune ca și cum le faci hatârul.
Regula e să creezi un sistem de comisie.
Șmecheria e să obții numărul lor.
Șmecheria e să o faci să pară personală:
Nimeni în lume nu suferă ca tine.
Șmecheria e că părinții lor erau proști,
Copiii lor sunt lacomi sau nebuni.
Regula este să îi faci să simtă că au venit prea târziu.
Șmecheria este că îți dorești să faci excepții.
Regula e ca părinții lor să își asume faptul
că i-au abuzat.
Șmecheria e să sune ca de la singurul profesor
pe care l-au iubit.
Și când ei spun „prea mult”, dă-le un plan.

Și când ei spun „furie” sau „mânie” ori „iubire”,
Spun de fapt „dă-mi un exemplu”.
Regula e că fiecare-i acum un țigan.
Fiecare își caută tribul său.
Regula este că ție nu-ți pasă dacă îl vor găsi
vreodată.
Șmecheria este că ei simt că pot.

Frank O'HARA

Ave Maria

Mame din America
lăsați-vă copiii să meargă
la filme!
scoateți-i afară din casă
așa nu vor ști
că sunteți deasupra adevărului lor
că aerul proaspăt le face bine la trup
dar cum rămâne cu sufletul care crește-n întuneric,
ștanțat cu imagini argintii și când
devine matur trebuie să fie ca un matur
ei nu vă vor urî
nu vă vor critica ei nu vor ști
ei vor fi într-o țară fermecătoare
ei au văzut-o întâia oară
într-o sâmbătă după-amiaza
sau jucându-se hokey
ei vă pot fi cel puțin recunoscători
pentru prima lor experiență sexuală
care v-a costat numai un sfert
și nu au răsturnat căminul vostru liniștit
ei vor afla de unde vin bomboanele glazurate
și gratuitele pungi de popcorn
ca nejustificata plecare de la film
înainte să se termine cu un străin simpatic
al cărui apartament e cerul pe pământ
aproape de podul Williamsburg
oh mamelor veți fi făcut micile javre
așa de fericite pentru că dacă nimeni
nu le urcă în filme ele nu vor face diferența
și dacă cineva o face va fi un sos veritabil
și ei vor fi fost cu adevărat distrați într-un fel
în loc să bată străzile aiurea ori sus în camerele lor
vă vor urî pe negândite de când
nu ați făcut nimic oribil în afară de a-i ține departe
de jucăriile lor întunecate fapt de neiertat mai târziu
așa că nu mă blamați dacă nu-mi urmați sfatul
și familia se va despărți și copiii voștri vor îmbătrâni
și vor sta orbi în fața unui TV uitându-se
la filmele pe care
nu i-ați lăsat să le vadă când erau tineri.

Florin Menzopol

ÎNSEMĂNĂRILE UNUI PICTOR

Simezele memoriei

M-am născut la 28 martie 1943, la Reni, în Republica Moldova (azi Ucraina). În 1944 am reușit să fugim de acolo, cu doar o oră înainte de intrarea rușilor. Un unchia al meu, posesor de motocicletă și pistol, puțin mai optimist decât ar fi fost cazul, a întârziat puțin și nu l-am mai văzut niciodată... La Reni ne-au rămas două rânduri de case și tot rostul nostru s-a risipit prin lume. Eu și bunica, Maria Catană, ardeleancă de fel, am fost deportați, prin ordin de front, la Săliștea, în apropiere de Sibiu, iar părinții au rămas la Galați, unde tatăl meu, pictorul Mihail Menzopol, era mobilizat în serviciul de cartografie al armatei. Știu, mai mult din poveștile bunicii decât din amintiri, că în Ardeal nu am fost primiți cu brațele deschise, eram refugiați basarabeni, niște venetici vinovați de toate relele războiului, niște guri în plus, ceea ce în vremuri de restriște are consecințe nu tocmai fericite; refuzau să ne vândă mâncare și stăteau cu chirie într-o cameră sărăcăcioasă.

De acolo, tot împreună cu bunica, am ajuns la Mizil, cred că în 1946. Locuiam la un anume Persu și mi-o amintesc cum îmi ascutea creioanele colorate, la care se rupeau mereu vârfurile. Prima mea ieșire în mediul exterior a fost într-o mică plombă a casei, unde crescuseră câteva păpădii, care îmi stârneau uimirea nedumerită. A fost, într-un fel, o lecție despre zbor...

La demobilizare, tata a primind un post de profesor la Liceul comercial „Tase Dumitrescu” și

am devenit... mizileni. Aveam, pe atunci, 3 ani, deci vârsta la care începi să „vezi” lumea. Locuiam cu chirie, într-o casă modestă, având curte comună inclusiv cu o familie de rromi. Cu toate astea ai mei nu considerau întoarcerea în Moldova rusificată o idee bună. Ne înțelegeam bine cu vecinii, iar tata își crease o anumită aură de celebritate și chiar îi plăcea boema târgului, despre care scriseseră Caragiale, Geo Bogza, Brunea Fox sau George Ranetti. Era un fel de refugiu pentru tot ce pierduse artistul din el...

Absolvise Academia de Belle Arte din București în 1933, avându-l profesor pe Camil Ressu și visase o carieră artistică, întreruptă brutal de război și de tot ce a urmat. Uneori însă muzica lăutărească și întâlnirile cu prietenii nu-i mai erau suficiente pentru a uita. Picta, cu disperare aproape, dar nu era niciodată mulțumit... Și pe urmă unde ar fi reușit să expună sau să se afirme? Mai ales că i se refuzase, ostentativ, primirea în U.A.P., din vina lui cred: fusese un student strălucit și asta era, oricum, suspect! Apoi se stabilise într-un orașel, dar a refuzat sfaturile binevoitorilor să se înscrie în sindicatul... cismarilor, frizerilor și croitorilor, pentru a-și demonstra implicarea socială. Șeful de atunci al U.A.P. Ploiești i-a trimis o înștiințare să dea examen cu două probe (desen și pictură) în fața unei comisii alcătuită din membri ai filialei UAP, despre care a aflat că sunt pictori... de firme și benere festive. Toate cererile și memoriile ulterioare au rămas fără răspuns. Probabil cazul lui a fost pasat, la nesfârșit, de la Coman la Chirnoagă și invers. O bătaie de joc... tovrășească. Asta se numește soartă!

Mizilul - orașul din cer

Erau vremuri grele! Pe timpul foametei, nu reușeam să înțeleg de ce bărbatul acela slab, care venea acasă cu un maldăr de bani, se plânge că nu-i ajung să cumpere aproape nimic. Pe urmă mi-o amintesc pe educatoarea cu părul roșu și ochelari, care nu mă lăsa să mă joc cu jucăriile ciudate, primite ca ajutoare de la americani. Se spunea că se primesc și conserve, ciocolată sau alte minunății, dar că acestea erau redirecționate către armata rusă. Molipsit de vânzoleala din jur desenam șiruri de soldați și trenuri lungi, nesfârșite, dintr-un manierism infantil ce prelua mișcarea browniană a lumii și eram... fericit. Acum realizez că, în fața inocenței copilăriei, istoria nu are nici o putere!

După ce am început școala s-a întâmplat să văd la cinematograful d-lui Lupan două filme ale genialului cineast rus Serghei Eisenstein: **Crucișătorul Potemkin** și **Cavalerii Teutoni**. A fost momentul în care „soldații” mei au „dezertat” într-un uni-

vers paralel cu realitatea, transformându-se în fantomatice umbre încorsetate în armuri, cu fețele ascunse sub viziera coifurilor...

Într-o zi din primăvara anului 1953, tovarășa învățătoarea, înlăcrimată, ne-a trimis acasă, spunându-ne că a murit *tovarășul Stalin, părintele tuturor popoarelor* și că, a doua zi, trebuie să îi cinstim memoria. Tata și a pufnit în pumni când i-am povestit scena. Și i-a spus mamei: „Ai ceva de băut, dragă? Astăzi vreau să mă îmbăt... De necaz bineînțeles!” Să nu uit: Tata l-a pictat pe Stalin, în mărime naturală, ca de altminteri și pe Lenin, pe Micușorin sau pe grecul Manolis Glezos, cel care a înălțat steagul roșu pe Acropole. Erau *comenzi* care nu se puteau refuza... Canalul era aproape!

Între timp și lumea mea se schimbase. Pe când eram elev la Liceul Agricol am început să hoinăresc prin împrejurimi, atras de croncanii care mai trăiau, pe vremea aceea, la marginea orașului. Construiam bărci cu reacție, vapoare, corăbii cu pânze pe care le lansam pe apa Istăului, sau desenam, cu degetul în nisip, cercuri perfecte și fel de fel de siluete închipuite.

În 1958, după un an de pregătire la matematică, cu dl. profesor Ioniță, tata m-a dus să dau examen la Liceul de Arte Plastice din București, aflat, pe atunci, lângă Catedrala Sfântul Iosif. Cred că a făcut-o și din teama de a nu mă pierde cu corăbiile mele în largul cine știe cărei profesii tehnice, ceea ce ar fi însemnat să nu-i duc mai departe visul artistic, rămas neîmplinit. Spre satisfacția sa, după un examen exigent, la desen, acuarelă, limba română și matematică, lui am reușit, al doilea pe listă.

Arta supraviețuirii

Așadar, adio Mizil, cu râsul lui oacheș și deșucheat, cu farmecul patriarhal savurat de belferul Ioachim Botez, cu grădina Mavrului și cunoscuții

lăutari Mamaia, Vasile Panait și Ghinea. După vacanță, tatăl meu, profesor de desen, sport și limba rusă (în completarea catedrei) mi-a făcut bagajelul și am plecat la București, urmând să locuiesc la căminul liceului, împreună cu elevi din toată țara, plus nord coreeni, care urau pur și simplu tot ce era occidental dar și câțiva greci.

În acele vremuri tulburi singura artă aflată, totuși, la mare căutare era cea a... supraviețuirii. Toate instituțiile „burgheze” îi enervau pe „tovarăși” și le vroiau desființate. Liceul nostru a fost salvat, poate, și de prezența elevilor străni de care aminteam, mascându-și profilul sub o formulă acceptabilă *Școala Medie Tehnică de Desen*. Din fericire rămăseseră „pe baricade” mulți dascăli de *școală veche*, ale căror eforturi vizau formarea unei culturi solide, fără nici o legătură cu doctrina lui Marx. De exemplu, datorită profesorului de matematică, Groper Elias, am descoperit fascinația muzicii. Distinsul profesor a organizat, pentru noi, o audiție cu Simfonia a II-a (Eroica) de Beethoven, urmată de o adevărată prelegere de inițiere în muzica simfonică. Tot dânsul făcea efortul să obțină, pentru cei interesați, bilete la concerele orchestrei radiodifuziunii, iar ulterior am început să mergem, câțiva dintre noi, la marile concerte de la Ateneu, pentru a-i asculta pe Ștefan Ruha, Daniel Podlovschi sau George Georgescu.

Desenul l-am început cu profesorul Mircea, un fel de căpcăun care ne pune să exersăm aceeași natură statică de zeci de ori, la diferite ore ale zilei, pentru a înțelege atmosfera pe care o crează intensitatea luminii și umbrele. Corectarea se făcea cu zgâlțâirea elevului și cu plânsul nostru, al celor mici, amendat și acesta de replica rece a profesorului: „Mai târziu o să-mi mulțumiți!...”

Dintre profesorii de specialitate trebuie să-i amintesc pe Gheorghe Tofan, Alexandru Cumpăță și Nicolae Pascu. Educația culturală era, încă, bogată, amplă și (de ce să n-o recunoaștem?) aproape gratuită. Elevii și studenții se puteau duce fără bilet la spectacolele de teatru, având locuri rezervate, în picioare, la ultimul stal. Tot în liceu am avut prima revelație legată de artele plastice, la vernisajul expoziției de gravură și litografie cu lucrările pictorului norvegian Edvard Munch. Efervescența creatoare venea ca un ecou, amplificat de expozițiile organizate cu lucrările elevilor, nu doar într-un cadru oficial, dar și în concursuri/expoziții, organizate la cămin sau la nivel de clasă. Începeam să înțeleg un lucru pe care l-am transformat în deviză: faptul că munca intelectuală și cu atât mai mult cea artistică, nu are pauze. Simțeam că majoritatea profesorilor ne iubeau și ne îmboldeau să realizăm mai mult decât realiza-

seră ei: desen, pictură, modelaj, gravură în metal, chiar și... legatorie de carte sau coperti în piele. În toată această minunăție a școlii trebuia să fie și un personaj din alt *film* – profesor de desen și secretar UTC pe liceu, care povestea cu mândrie cum a dormit el în brazdă, pe șantierul Bumbești-Livezeni. Era unul dintre acei demolatori feroce ai așa-zisei *burgheziei putrede*, uneori fiind suficient doar... numele, pentru a fi exmatriculat. Așa cum s-a întâmplat cu Ana - Maria Brătianu, Mezincescu sau Țepelea. Mi se pare bizar că astfel de personaje nu au dispărut, încă mai sunt printre noi și dau din coate să ajungă cât mai în față, să dicteze, să comande, să disprețuiască!...

Când a fost vorba de admiterea la facultate, tata a acceptat doar două variante: „Sau intri din prima la arte plastice, sau arhitectura te mănâncă!...” Așa că, în 1962, împreună cu un coleg de liceu, am optat pentru secția de Artă monumentală de la „Grigorescu”. Și am intrat... Au urmat 6 ani cu adevărat unici.

Acei oameni minunați

Dintre dascăli pe care i-am avut la institut trebuie să o amintesc pe Simona Vasiliu Chintilă, care, în paralel cu Institutul Nicolae Grigorescu studiasse muzica, scria poezii, cred că a avut chiar un volum publicat, iar în pictură era un nume. Tablourile sale, din care lipsește figura umană, dominate de nuanțe albastre, au fost apreciate de la București până la Paris, Washington sau Tokio. Apoi pe Gheorghe (Ghiță) Popescu, cel care avea să realizeze o lucrare în mozaic pentru clădirea UNESCO de la Geneva și pe eseistul, traducătorul și criticul de artă Eugen Schileru, pe care l-am avut profesor la istoria esteticii...

Iar dintre colegi... Ce ciudată e viața? Sunt oameni pe care ești sigur că n-ai să-i uiți niciodată. Iar anii trec și, într-o bună zi, constăți că s-au neantizat, că nu le mai știi nici măcar numele, atunci când memoria stârnește întâmplări și chipuri.

Primul meu prieten, în liceu, a fost Nuță I. Dumitru, din Băicoi, Prahova. Plin de talent la pictură și formidabil la matematică, părea neatent și împrăștiat dar nu era așa; găsea, pe loc, soluții la cele mai grele probleme, iar acordurile și armoniile lui cromatice erau uimitoare.

Pe simezele memoriei se află câțiva dintre colegii claselor mai mari, care au fost primele noastre modele profesionale: Gheorghe Firică, care va realiza - printre altele - decorațiile murale la Cazinoul din Constanța și la Teatrul „Maria Filotti”, din Brăila; pictorul Constantin Albani, discipol al Maestrului Corneliu Baba; pictorul Eugen Târălă sau

sculptorul Nicăpetre (pe numele său adevărat Petre Bălănică), pe care l-am reîntâlnit la edițiile taberei de sculptură de la Măgura, unde a realizat lucrările *A fost aici, odată...* (1971) și *Zăbală și paloș* (1979). În 1980, fiind invitat în Grecia, la un simpozion de sculptură în marmură, a decis să nu se mai întoarcă în țară. După un an de zile, petrecut în Grecia și Italia, un an mai târziu a emigrat la Toronto, în Canada, unde, în pofida greutăților de tot felul (pentru a supraviețui a lucrat o perioadă ca dulgher și vopsitor) va reuși să obțină recunoașterea internațională. S-a stins din viață, în Canada, la 21 aprilie 2008.

Dintre toate aceste umbre două sunt unice, și am să le port cu mine toată viața, până la reîntâlnirea din ceruri. Despre una dintre ele, cea a minunatului flautist Valerică Stan, nu pot încă spune mai mult decât o face portretul pe care i l-am dedicat (vezi coperta a patra - n.n.). Cealaltă este a lui Ovejan Nicolae, un uriaș rebel, cu o inteligență scripitoare, care, mai mare fiind, m-a luat în liceu sub aripa sa ocrotitoare. Pe urmă am devenit colegi la *Artă monumentală*, acolo unde l-am văzut contrazicându-se cu Petru Comarnescu, într-o discuție despre compoziție. Uneori încrâncenarea lui în astfel de discuții, inclusiv cu profesorii, era foarte apropiată de obrăznicie, ceea ce, de câteva ori, era să-i determine exmatricularea. Dar desenul lui se apropia, prin talent și tehnică, de perfecțiune. Își făcea proiectele și schițele în memorie, iar când le transpunea pe hârtie sau pe pânză, o făcea fără să ștergă, niciodată, nimic, cu o siguranță neverosimilă. Era un original în tot ce făcea: La un portret avea drept model un bărbat în vârstă cu o față prelungă și mâini noduroase. Mi-a spus că tabloul trebuie realizat numai din triunghiuri, cercuri, conuri și tușe drepte. I-a reușit atunci o lucrare impresionantă, cu alioră cubistă, care a reușit... să-l enerveze pe șeful de catedră, Gheorghe Labin.

În 1968, după terminarea institutului, ne-am hotărât să participăm, împreună, la concursul pentru *decorarea* Teatrului Național. Am realizat proiectul (mozaic cu gresie naturală), fiind, de fapt, singurii care am respectat regulamentul și normele de concurs. Ce naivi eram! Cum să câștige concursul doi golănași ai picturii, când participau toate nume grele ale artei plastice din acel moment?

După 1990, atunci când eram sigur că își va pune în valoare extraordinarul talent, în locul veștilor de la el am primit telefonul unui prieten comun: „S-a întâmplat o nenorocire, Florine! Pe Ovejan l-au omorât țiganii, într-o cârciumă din Piața Unirii...”

Era toamnă, târziu și frunzele copacilor cădeau în cer.

Aceste poeme sunt traduse în cadrul **Proiectului Internațional** coordonat de **Lidia Vianu**, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea București.

Poeme de *Ian Duhig*
Traducere de *Ioana Sabau*

Ian Duhig (n. 1954) este un poet, prozator, libretist, dramaturg și profesor de scriere creativă ce s-a născut la Londra. Debutul lui în poezie a avut loc în anul 1991, cu volumul **The Bradford Count** (Contele de Bradford). Acesta a fost urmat de **The Mersey Goldfish** (Peștișorul auriu din Mersey) din 1995. Printre volumele publicate de către Ian Duhig se mai numără și **The Llamas Hireling** (Salariatul lamelor) din 2003, **The Speed of Dark** (Viteza întunericului) din 2007 și **Pandorama**, publicată în anul 2010.

Soldatul cel chipeș

Spre Rowntrees într-o dimineață
mergeam pe Walmgate în jos
arătos precum Samson
și îndoit mai curajos
când brusc apare un sergent
care voia să mă-nroleze –
căci dând noroc a încercat
șilingul să mi-l înmâneze.

Păstrează-l, i-am spus,
să ieși la dans, să bei ceva –
eu sigur am să mă-nrolez
în următorul război din Franța;
însă apoi mi-a arătat marca
bastonului cu care recruta
și m-am trezit cu o durere de cap
în Catterick, la naiba !

M-au pus să le-mbrac
uniforma rigidă
și vara aceea, Doamne,
a fost atât de toridă;
mi-au dat o insignă
m-au înarmat
mi-au spus că l-aș lăsa
chiar și pe hun înfricoșat.

Apoi peste două săptămâni
stăteam la coadă în Hull
pe un chei
ca să ne-mbarcăm pe un vas de
război din cositor
să plecăm spre munții
Germaniei;
m-am gândit la iubita mea
când am atins asprul cositor

și de căldura binefăcătoare
a pielii ei mi s-a făcut dor.

La picior am luat frontul
sute de kilometri
uzi, înfrigurați și-nfomețați
în minunate șiruri;
dimineața următoare sergentul
c-un urlet ne-a deșteptat
și șrapnel și obuze
la micul dejun am mâncat.

După primul foc
totul părea de bun augur;
și capete, picioare și brațe
zăceau aruncate-mprejur.
Mi-am privit tovarășii
mai bine aș fi murit;
în restul războiului
să lupt am consimțit.

Cu surle și trâmbițe, dar neplătiți
pe vasul către Yorkshire ne-am
întors înapoi,

și-am aflat că la Rowntrees
nu mai aveau loc pentru noi.
Iubita m-a gonit în palme
cu grație și eleganță
și-apoi când mi-am întâlnit

sergentul
l-am scuiptat direct în față.

A recunoscut c-a meritat-o
într-un final, ca să dea bine –
nu era întâia oară
când îl făceam pe sergent
de rușine;
apoi mi-a spus că-i de lucru

dincolo, în Irlanda
l-am privit drept în ochi
și-am încheiat afacerea.

Uram vechea uniformă
dar asta era și mai rea;
trebuia să cheme doctorul
căci gulerul mă sugruma;
iar jacheta și pantalonii
ziceai că-s pentru un bufon,
cea dintâi era neagră,
iar cealaltă, maron.

În Irlanda a fost bine
chiar de rebelii sunt răi –
e însă de necrezut
câte fete am primit în odăi;
prin foc și prin ape
fără a ne preda luptam,
iar uneori precum animalele
sălbatică îi tratam.

Lângă Cashel, într-o ambuscadă
am prins un republican
și cu a mea baionetă
l-am castrat pe sârman
dar ce-a fost a fost,
să mergem mai departe,
să le iertăm și să le uităm
să le uităm și să le iertăm
pe toate.

Vincent de Paul mi-a dăruit
uniforma mea cea nouă;
arăt ca un fraier în ea
dar ține de cald la ouă.
Știu că-n viață e vorba e noroc
și că iubirea e o glumă
rușinoasă,
eu nu beau prea mult
căci n-am punga prea groasă.

Dar nu trebuie să mă plâng
căci sunt mulțumit;
lumea și Walmgate-ul
astăzi s-au mai răcit –
așa că tuturor soldaților
îngâmfați
Dumnezeu să vă aibă în pază;
cereți-mi sfatul
și-am să vă spun să dezertați.

Șerban Georgescu

DIN ELUCUBRAȚIILE DRESORULUI DE BERZE

Nu există pentru un om o cale mai sigură de a pierde contactul cu (ceea ce vechii egipteni numeau) „inima ascunsă” a semenului său, decât abordarea coerentă, sistematică, cu *metodă* a unui subiect sau altul. Înclin să cred că rigoarea *profesională*, *seriozitatea* și toate celelalte principii aplicate în activitățile lor *responsabile* de părinți, profesori, academicieni, oameni de știință, politicieni, etc, nu au ca scop final decât ștergerea, atrofierea, eliminarea definitivă a inimii ascunse a omului... Se înverșunează de milenii împotriva ei și nu reușesc să o nimicească... Pentru că răsare din nou, cu fiecare nou născut ...

Cred că una din cauzele profunde ale tuturor bolilor civilizației moderne o reprezintă ideea sclerotică potrivit căreia copilul și adolescentul sunt oameni incompleți (neisprăviți?), în timp ce adultul, cu burtă, spaimă și obsesii ar fi isprăvitul, desăvârșitul, absolut abilitat de a dicta și impune regulile vieții... Se omite, se eludează, se desconsideră - prin inerție și hipnoză colectivă - că singurul obstacol în calea reinstaurării Paradisului (așa cum o spune cât se poate de limpede Cioran) este **setea de răzbunare** a adultului, sete care de fapt este adevăratul stăpân al existenței sale moderne:

- ◆ răzbunare față de Dumnezeu - pentru alungarea din Paradis
- ◆ față de (propriul) copil - pentru pierderea propriei copilării
- ◆ față de soț/soție - pentru pierderea sensului iubirii
- ◆ față de Natură - pentru frigul și spaima îndurate în caverne
- ◆ față de orice și oricine - în afara propriului Sine

Când îi strigă copilului său „Trezește-te la realitate”, este evident că adultul se referă la realitatea lui, a adultului: „Trezește-te în realitatea mea odată!” ar fi traducerea corectă a îndemnului parental. Această evidență este nu doar dovada că în afara realității adultului există și alte realități, ci și a îngustimii, micimii acestei realități în comparație cu imensitățile din care copilul provine și unde este mereu binevenit.

Ceea ce a pățit Petru atunci când s-a îndoit că poate merge pe apă, este exact ceea ce se întâmplă coiotului din serialul de desene animate Road Run-

ner care, la capătul urmăririi delirante, mai face câțiva pași (bunicei) deasupra prăpastiei, privește cu ochi măriți de spaimă spre hău, apoi spre spectatori și abia apoi cade în gol: Cât timp ești inconștient ești mântuit. Abia după ce îți vii „în fire” te prăbușești.

Însă la realitatea din care copilul provine (și în care încearcă să se mențină, în ciuda intervenției părintești) adultul nu poate ajunge prin Logică ci prin Intuiție. Ceea ce se întâmplă extrem de rar, căci, așa cum spune Dali, *intuiția pură, dată afară pe rând din casele științelor particulare, a sfârșit prin a deveni în zilele noastre Prostituația pură, căci o vedem cum își dezvăluie ultimele ei farmece și ultimele ei agitații în casa de toleranță a lumii artistice și literare.*

Liderilor, formatorilor de opinie, artiștilor și intelectualilor moderni li se pune cu obstinație pe masă (iar majoritatea lor o înghit cu evlavie și apoi o regurgitează în fața discipolilor așteptând răbdători ca aceștia să o înghită la rîndul lor), încontinuu și fără nici un scrupul, de ani și ani de zile, aceeași și aceeași academică și diversionistă *supă de estetică abstractă, care de fapt este mai rea chiar și decât supele cu tăiței răcite și îngrozitor de sordide ale neotomismului, de care nu vor să se apropie nici chiar pisicile cele mai convulsiv înfometate*, după cum spune, coincidență sau nu, același salvator Dali.

Apelurile deznădăjduite ale tuturor proorocilor din istorie (**Treziți-vă!**) - pe care nimeni nu le-a băgat și nimeni nu le va băga vreodată în seamă din punct de vedere instituțional, se bazează pe spiritul exact contrar celui care te-nghiontește să-i strigi copilului tău „Trezește-te la realitate”. Nu la „realitate” vrea Dumnezeu să ne trezim, ci la cu totul altceva...

✱

Vox Populi nu prea e *Vox Dei*. „Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre, iar căile Mele nu sunt căile voastre” (zice Domnul)

✱

Exemplu concret: Din pricina semenilor mei care, atunci când își fac nevoile în wc-urile publice,

folosesc mai multă hârtie decât au nevoie, înfundând astfel instalația de evacuare, s-a instituit regula „civilizată” de a arunca hârtia folosită într-un coș de lângă closet. Prin urmare, atunci când folosesc cabina, sunt nevoit să privesc și să stau cu nasul în apropierea unui coș plin cu fecalele mulțimii, cu toate că eu sunt obișnuit să folosesc *exact* cantitatea de hârtie necesară, pe care o arunc în closet, trag apa și hârtia este evacuată fără probleme. Nesimțirea, prin faptul că este majoritară, face legea. Dar de „legea” lor poți scăpa: reactivându-ți *Intuiția*.

*

Și, de ce să n-o spunem pe șleau: poate că tocmai asta e rolul Artei.

*

În vis aveam sub pat o oliță de noapte în formă de Casa Poporului. Să ne întoarcem deci la visare.

*

Dacă Frumosul este inutil, atunci este imperios necesar să devin și să mă mențin cât se poate de inutil! Ca o veioză aprinsă în prima dimineață însoțită de mai.

*

– Cu ce te ocupi?

– Sunt dresor de berze. Încerc să le determin să-i ducă pe copii înapoi, *exact* acolo de unde i-au luat. Este o problemă de dirijare a intenției. Întrebați-l pe Pascal...

*

Corabia lui despica valurile de viermi. Fiecare celulă a sângelui său devenise o mică seringă.

*

Vierme trece, Vierme vine...

*

Artist plastic - artist metalic. Alege!

*

De-ai fi tu salcie la mal știu ce m-aș face. Dar de-ar fi Iliescu salcie la mal. Eh? Ce te faci atunci?

*

Marile plăceri ale copilăriei - rosul unghiilor de la picioare bunăoară - nu sunt pierdute. Ele pot fi recuperate prin exerciții repetate, tenace, consecutive....

*

Dacă public nu înseamnă ca mă interesează „publicul”. Public pentru că, tocmai din cauza „publicului”, nu-i pot auzi și nu-i pot ajunge pe cei pe care i-aș putea iubi.

*

Inventaseră un super-computer de dimensiuni gigantice, cu mii de monitoare, milioane de butoane, miliarde de gigabiți și l-au întrebat care este misterul vieții și al Universului? El a procesat zile la rând, săptămâni și luni la rând, ani... și la un mo-

ment dat a dat răspunsul: „42”.

Atunci au înțeles că puseseră greșit întrebarea...

*

Iată de ce, la serbarea de sfârșit de an a adulților, copilul sălbatic va urca pe scenă deghizat în semn de întrebare.

*

– Nu vă plac culorile, doamnă Chanel?

– Cât timp există negrul... *a quoi bon?*

*

Nu demult, într-un parc zoologic din China un urs Panda a fost filmat strănutând de 16 ori în doar 30 de secunde, după care a căzut la pământ, epuizat... Este, într-un fel, povestea vieții fiecăruia dintre noi.

*

Dar viața nu este o eternitate în miniatură. Dar viața nu face parte din eternitate. Dar Eternitatea n-are nimic de-a face cu Timpul.

*

Hapciu!

Corina Petrescu

INSTANTANEE

Stropi de rouă
Îmi bat în geam-
Dimineată.

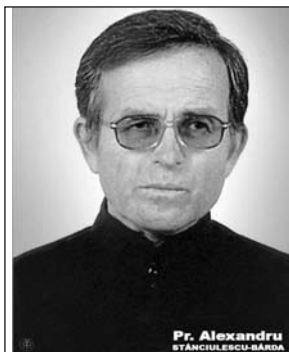
O frunză se lasă
Purtată ușor spre pământ.
Liniște.

Tai secunda în două
Și a trecut -
Viață!

Povești cu zâne și cu zmei
Focul serilor de iarnă -
Copilărie.

Calci în zăpada pufoasă
Urme nu rămân...
Uitare...

Pr. *Alexandru Stănculescu Bârda*

JURNAL DE SUFLET

*Am fost fericit că sunt preot; dacă aș avea
posibilitatea s-o iau de la început de zece ori, tot
preot m-aș face și tot în satul meu m-aș duce*

Volumul **Amintiri din Paradis** este un jurnal de suflet, consemnând câteva din răscrucile vieții distinsului cărturar din Malovăț (Județul Mehedinți), Alexandru Stănculescu. Nu sunt cuvinte gratuite: Domnia Sa este absolvent al Facultății de Teologie din București (1977), Doctor în Teologie (secția Drept Canonic – 2007) absolvent al Facultății de Drept (2010), concomitent cu funcția de preot paroh fiind profesor de Religie (Malovăț, Liceul Pedagogic „Șt. Odobeja” și Colegiul Național Economic „Th. Costescu” din Turnu Severin, Liceul Agricol din Halânga) și Lector de Drept Canonic la Facultatea de Teologie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” - Craiova (2005 - 2007). A semnat peste 1300 de articole, în reviste din țară și străinătate, a publicat peste 30 de volume personale și desfășoară o intensă activitate editorială. Începând din anul 2001 redactează și tipărește o foaie numită **Scrisoare pastorală** care se distribuie (gratuit) tuturor enoriașilor, dar și unor persoane interesate din țară. O **Privire în urmă**, aflată la începutul cărții, încearcă să definească dimensiunile unui proiect existențial exemplar, dar și uimirea alunecării în vortexul temporar: „Când a trecut vremea? Când a trecut viața pe lângă mine, prin mine?! (...) Parcă intru în panică! Parcă cineva mi-a furat din traistă zilele și anii, fără ca eu să fi observat! Dumnezeuule Sfinte!” Nu panica este însă sentimentul care învinge, ci convingerea apartenenței la *devenire*: „La acest popas aniversar, la care m-a învrednicit Dumnezeu să ajung, adresez câteva mulțumiri ființelor față de care am o imensă îndatorire toată viața mea (...) Datorită dumnealor am putut să-mi desfășor activitatea de preot, am putut să fac misiune și pastorație; le mulțumesc, pentru că, datorită dumnealor, am putut să public nenumărate cărți și să le răspândesc în lume; le mulțumesc, pentru că, datorită dumnealor, am fost fericit că sunt preot; le mulțumesc, pentru că, datorită dumnealor, pot afirma astăzi că, dacă aș avea posibilitatea s-o iau de la început de zece ori, tot preot m-aș face și tot în satul meu m-aș duce!”

Urmează o scurtă trecere în revistă a înaintașilor, ale căror portrete sunt pe cât de simple, pe

atât de sensibil conturate pe canavaua vremii:

„Bunicul meu de pe tată (...) avea întotdeauna animale de rasă, pe care le îngrijea cu sfințenie. Nu era un om religios. Rar ajungea la biserică. Se mândrea întotdeauna că nimeni nu-l văzuse beat în viață”;

„Bunicul de pe mamă (...) ura cu patimă pe comuniști și nu se temea să spună asta cunoscuților și rudelor de încredere. A refuzat să se treacă la colectiv (...) L-au judecat și l-au condamnat un an.”;

„Tatăl meu (...) era un bun familist și munccea până la epuizare «să lase ceva în urmă, să nu zică copii mâine-poimâine, că a trăit degeaba!» Alteori, când îl sfătuia să se mai odihnească, îmi spunea: «O să vină timpul, tată, când o să mă tot odihnesc!».”

De mai mare întindere, evocarea mamei se adună din fapte și lucruri, din dureri și bucurii, din împliniri și renunțări: „Mama mea era o femeie extraordinară, așa cum nu am mai întâlnit o alta de-a lungul vieții mele. (...) Suferea mult pentru orice necaz al meu, pentru orice nereușită și încerca să mă încurajeze (... Până în 2005 când s-a stins, a muncit ca un om sănătos până în ultimele luni. A refuzat să facă dializă: «Nu înșel eu pe Dumnezeu! Trăiesc atât cât o vrea el!»”

Primul capitol al volumului (**Potecuța dintre flori**) se încheie cu prezentarea cronologică a unor oameni și întâmplări ce au jucat un rol decisiv în viața autorului, dar care au și acea combustie interioară, pilduitoare, menită să-l atragă pe cititor, fără a distorsiona sau înfrumuseța adevărul: Doamna Învățătoare Elena Sfetcu - „Era de o duritate rar întâlnită și bătea elevii, parcă ar fi fost snopi de grâu pe arie!”; „Un eveniment deosebit a fost, totuși, prin clasa a VII-a, când, la îndemnul lui Luca Gheorghe, elev la liceu pe atunci, am scris redacției postului de radio «Vocea Americii» și le-am cerut un dicționar și un volum de aventuri. Colegul Baza van Ion m-a pârât la cancelarie, și așa s-a dat totul de gol. Am tras ceva necazuri din această aventură. Până la urmă, am rămas cu părerea de rău că mi-am ars toate cărțile, fiindcă ne așteptam la o percheziție

acasă.” ; „Dintre profesori (cei de la seminar - n.n.) menționez pe Părintele Ioan Ionescu, fostul director, căruia elevii îi ziceau «Tata». Era un bătrânel tare cumsecade, blând, bun, apropiat de elevi. Făcuse și filologia și iubea mult folclorul (...) Am mai avut profesor pe Pr. Virgil Ștefanin din Craiova... Era foarte elegant și cu vederi pro-europene. I se părea că totul în România e putred și avea curajul s-o spună.”

Următoarele capitole (**Ulicioara cu povești, Ghiozdănașul cu speranțe, Potecuța cu răscruci și Cojile de nucă**) reinventează lumea, filmând-o cu încetinitorul, pentru a dezvolta secvențele de interior ale sufletului, în gâlceava sa - cum ar fi spus Dimitrie Cantemir - cu lumea.

Mai ales că, în copilăria și adolescența autorului, Paradisul avea la îndemână (cred că are și azi, pentru toți românii!) și o anexă a... iadului: „Despre multe am scris, dar despre Taicaluți niciodată. E prea mare amintirea lui spre a o cuprinde în câteva rânduri. (...) Era un fel de Moromete (...). Era prin anul 1961. Avea un loc semănat cu grâu pe la Lipca. Mărimurile comunale au găsit potrivit să comaseze acel teren al lui și să-l includă în perimetrul întovărășirii. Când a venit seceratul, Taicaluți s-a dus să-și secere grâul. L-a legat în snopi. S-a dus apoi cu feciorii și ginerele să-și ia grâul și să-l ducă la arie. Primarul Rolea, împreună cu alți căței ai primăriei de atunci, i-au ieșit în cale și l-au somat să predea grâul. Bunicul a pus mâna pe furcă și s-a apărât. N-a îndrăznit unul să se apropie. Acolo i s-au știut anii!”

Până seara a fost arestat, a doua zi judecat și condamnat la trei ani de muncă grea. (...) Când s-a întors, era de nerecunoscut! Îmbătrânise, se gârbovise. Nu mai râdea, era trist și clocotea (...) Viața lui a fost o lacrimă, întruchiparea unei speranțe prăbușite fără vreme. Dumnezeu să-ți facă dreptatea, după care ai alergat toată viața, Taicaluțule!”

Un loc aparte în acest mozaic al memoriei îl reprezintă lumea rurală, zdruncinată din temelii de marile mișcări ale tectonicii sociale de după al doilea război mondial: „Satul Bârda e tot mai tăcut, tot mai bătrân, tot mai siungur și mai mic. Cu fiecare înmormântare mai rămâne câte o casă pustie. Cu fiecare înmormântare satul scade și cimitirul crește! (...) Oamenii se retrag în case, în jurul televizorului, curioși să vadă când o găsesc pe Elodia, ori când cade guvernul...”. Toate acestea în opoziție cu vechile sate, în care: „Lumea muncea «pe ajutate» («Azi la tine, mâine la mine, poimâine la el») și așa făceai munca fără să dai un leu. (...) Și lumea muncea și râdea și cânta. Era un elan, o forță, o dragoste de viață! (...) Erau acestea și multe altele, de care ne

mai amintim din când în când, dar cu care au plecat cei ce nu mai sunt pe drumul cel fără întoarcere! Și satul tace astăzi și tace, depănându-și amintirile, asemenea câte unui bătrân satul de viață și scârbit de răutatea lumii!”

Remarcabile sunt paginile despre obiceiurile și tradițiile pierdute, al căror rost are semnificații profunde, ele fiind temelia sufletului. Cei din generația noastră încă știu asta, dar tinerii, închiși în carcase de cyborgi, nu au cum și de unde să-și aducă aminte; ei nu și-au pierdut credința, pentru că, pur și simplu, ea le-a fost furată de demonii globalizării:

„Marii înțelepți ai lumii și-au recăpătat credința numai admirând cerul, cu frumusețea, armonia, cu măreția lui. Preferăm să ne uităm (de Sfintele Paști) la nu știu ce tâmpenie de doi bani transmisă de un post de televiziune de cartier, decât să admirăm creația lui Dumnezeu! (...) Masa de Paști pentru mulți nu se deosebește decât foarte puțin de mesele celelalte. Cei mai mulți uităm să mai mergem la mormintele celor dragi, să aprindem o lumânare, să le punem o floare și să le șoptim și lor: «Hristos a înviat!»”

Multe lucruri s-ar putea spune despre această carte simplă și minunată. Dar, pentru a o cuprinde cu adevărat, este nevoie să o parcurgi cu ochii și cu inima, așa cum a și fost scrisă: „Sunt cel mai norocos - spune în final autorul -, că am avut parte de dascăli minunați, care au pus suflet în misiunea lor, începând cu Doamna Învățătoare Elena Sfetcu, cu majoritatea profesorilor mei de la Malovăț, de la seminar și de la facultate. Fiecare a pus câte o cărămidă la construcția mea ca om și intelectual.

Sunt cel mai norocos, că la toate școlile pe care le-am urmat am avut parte de clase bune, în care concurența a fost la ea acasă. Am avut colegi silitori și capabili, care m-au determinat și pe mine să învăț pe rupe, ca să fiu printre cei mai buni.

Sunt cel mai norocos, că am savut parte de o familie care m-a înțeles și m-a tolerat. Ai mei m-au acceptat așa cum am fost: mai puțin vorbăreț, mai înclinat spre studiu, gata să-mi pierd zilele și nopțile la masa de lucru, citind și scriind, cheltuindu-mi banii pe cărți și pe biblioteci, încurajându-mă atunci când m-am clătinat, fiind alături de mine și la bine și la rău.”

Augustin Mocanu

MĂBATE ȘI CÂINEL

Un verb, strigat de un om necăjit, pentru mine, a devenit nume - *Măbate*. Azi am aflat că omul s-ar numi Petrică, complet - Petrică Măbate. Nu-mi amintesc exact când l-am întâlnit prima dată, știu însă că atunci, prin felul de a mi se adresa, m-a supărat rău. Venea către mine, având mâna dreaptă ridicată, și-mi striga cu glas plângăreț:

– Hai, bre, odată! Nu vezi că vrea să mă bătă? Mă bate! Mă bate! În apropiere nu se afla nimeni care l-ar fi putut bate sau numai amenința cu bătaia, dar el striga fără oprire. Pe mine nu atât strigătul lui m-a incomodat, cât folosirea adresării cu bre, pe care eu, ardelean fiind, am simțit-o ca un fel de jgnire, fiindcă am înțeles că mi se adresează cu mă.

Văzând cum se înfățișează, l-am neglijat și mi-am căutat de ale mele cele mici și mari, multe și mărunte, care îmi ieșeau în cale zi după zi, ceas după ceas, chiar minută după minută.

Într-o zi, mergând cu gunoiul la container, l-am întâlnit scormonind acolo. L-am spus că-i plătesc o franzelă la un butic apropiat, să meargă să și-o ia. N-a zis nimica, ci s-a aplecat jos unde avea o sacoșă burdușită cu de toate, a scos un flacon de o jumătate de litru, l-a destupat și a tras din el câteva înghițituri apoi l-a ridicat să mi-l arate sau să-mi închine cu el? Nu mi-am date seama.

De vreo câțiva ani îl întâlnesc mereu aici printre blocurile cu zece etaje din bulevardul Cosminului. Se teme de toată lumea, chiar și de copiii pe care-i întâlnește, de aceea strigă mereu: *Mă bate! Mă bate!* L-am întrebat cum îl cheamă și nu mi-a răspuns, am încercat să afl de la alți cetățeni, dar date sigure nimeni nu mi-a putut da până azi. Odată, să tot fie vreo cinci ani de atunci, cineva parcă mi-a spus c-ar fi din Bora și n-are pe nimeni. Altcineva, în altă împrejurare, mi-a a zis că ar avea părinți la Bora. La Bora, adică, în cartierul Bora, ori la „Bora” - umor negru - unde ne mutăm toți slobozenii când ne vine vremea? Umblă de la un butic la altul, încercând să-și cumpere ceva de băut mai ales rachiu sau vin, niciodată bere ori suc. Când nu are bani destui, iese înaintea trecătorilor, întinde către fiecare palma în care ține o monedă galbenă de cincizeci de bani, prin arătarea căreia vrea să spună să pui și tu, trecătorule, barem cincizeci de bănuți în palma întinsă.

Nespălat, netuns și nebărbierit de luni de zile, îmbrăcat cu aceleași haine pe orice vreme și în orice anotimp, atins mereu de băutură, singur de parcă s-ar afla într-o pădure cu vietăți periculoase, totuși sufletul său de om se mângâie și-și alină suferințele

cu melodiile pe care le ascultă la un aparat de radio de mărimea unei tabachere, pe care-l ține aproape neîncetat la ureche și cu tovărășia unei ființe canine. Aceasta nu e nici un chițibuș de câțel din ăia ce se încălzesc pe buricele unor cocoane, se hodinesc între sâni de-ăia umflați și pietrificați cu silicoane, ling cu plăcere buze intens rumenite, dar câinele lui Petrică Măbate nu e nici un dulău din ăia mari cât un vițel, cu floace lungi dupăcite cu măciulii de ciulini, care se iau la harță chiar și cu lupii, ci el e un câinișor cum e câinele mai frumos, mai de treabă, mai prietenos și mai folositor omului, pe care l-am botezat Câinel, deoarece numele nu i l-am auzit pronunțat niciodată de către Petrică.

Ieri, întorcându-mă de la piață cu diverse cumpărături, am ostenit și biata mea coloană cocărată a început să mă cam doară. M-am așezat pe banca din statia Cosminului, cu marfa lângă mine. Peste stradă, pe o canapea din fața Laboratorului de analize medicale ședea Petrică Măbate. Dintr-un flacon transparent de 1/2 litri își uda mereu buzele cu un lichid incolor, probabil, niște rachiu slab luat de la un șmecher ce comercializează astfel de produse dubioase pe care le vinde pentru acasă. Pe trotuarul din dale mărunte, spre dreapta, la un pas de canapea, întins pe burtă cu toate picioarele răsfirate ședea Câinel și-și răsuca capul încoace și încolo să vadă cât mai bine ce face iubitul său prieten - omul cel negru și umflat. Din când în când, prietenul-om se apleca spre Câinel, spunându-i ceva, scuturând flaconul și stropindu-l cu aghiasma Satanei. Câinel era numai ochi și urechi: se ridica pe picioarele dinainte, scotea spre lume o limbă roz, lungă și lată și, jucându-și coada cu abilitatea speciei, susținea un veritabil spectacol pe care, fără teama de-a greși, îl putem numi: Coadă Câinelului - spectacol ultrapostmodern. După câteva minute m-am ridicat să plec, dar am mai rămas cu capul întors puțin către cei doi prieteni pe care nu mă lăsa inima să-i pierd dintr-o dată din câmpul meu vizual. Petrică Măbate stătea pe bancă aplecat către Câinel, care era în picioare. Deodată și-a ridicat labele din față pe genunchile omului. Acesta a mai tras o înghițitură lungă apoi i-a dat și animalului să sugă ca să simtă și el cât de bine e să fii om.

Maria Postu

APĂRAREA LUI CRYPTO

*Eseu despre simbolul umbrei
în balada Riga Crypto și Lapona Enigel
de Ion Barbu*

Pledoarie

Titlul ales de mine are el însuși umbre și luciri misterioase, ispititoare, bolnăvicios de ispititoare, pentru că a scrie **din umbră** dar a dori să înlăturăm pe cea în spatele căreia se pregătește spre a-și face o intrare triumfală în scenă, vedeta spectacolului, **Umbra**, spre a dezvălui și altora ce se ascunde dincolo de aparenta transparență a cuvintelor; este o abandonare a protectoarei zone aflate sub umbră, iar a scrie **despre umbre**, și câte sensuri nu ascunde acest miriapodic cuvânt, presupune a scrie și despre fiecare dintre antonimele sensurilor multiple ale acestui cuvânt. Și atunci, nu mă neg oare pe mine însămi și tot efortul meu de deciptare a celei de-a două aripi a ființei, acea combinație de impulsuri, dorințe și e-moții primitive, se autoanulează? Nu cumva umbra devine din pretext incitant, temă devoratoare ce, departe de a dori să iasă la lumină, preferă, odată cu autorul ei, să rămână în zona protectoare dar și confortabilă a prejudecăților, având dulcea seducție a lașității, a călduțului, aflat la mijloc de rău și bine, nici cald, nici rece, a umbrei? **Autorul** se dorește a fi când **Menestrelul aburit** de alcoolurile tari emanate de baladele medievale pe care le risipește pe la oșpețe și întruniri cavaleresti, când **Enigel**, cea preaînsetată de lumină și un plus de înțelepciune, aflată în căutarea Soarelui, dar sfârșește prin a pierde statutul de **Rigă** al cuvintelor, eșuând sau, de ce nu, accedând la condiția de ciupercă otrăvitoare, distrusă de lumina ucigătoare a lecturii cititorului. Am obosit să fiu obligată să accept ideea că e **umbră** tot ce nu e **lumină**, că ispitele instinctuale și dionisiacul din om sunt simbolizate de somn și de umbră.

Am obosit să aud că Enigel e cea însetată de apollinic, de lumină, în timp ce Crypto exprimă conceptul de **carpe diem** specific uman, individul care doar vegetează, fără să aibă o viață spirituală, alegând să trăiască doar pentru valorile materiale. Și atunci, vă propun să-l privim pe Crypto puțin altfel, **sine ira et studio** bineînțeles, fără să le negăm celorlalte personaje ale baladei, dreptul la o intervenție justificativă, de martori ai apărării sau ai acuzării.

Teama de umbră

Cum să-i convingi să nu se teamă de umbră pe cei care toată viața au fost crescuți în cultul luminii, al soarelui, al spiritului dătător de viață, dușmani ai umbrei care se insinua perfid în fiecare colț al existenței, dându-le senzația că viața li se scurtează cu fiecare încercare de a-și privi umbra, de a-i descifra secretele, de a o înnobila, de a o încătușa și de a o face prizonieră pe veci? Să ne imaginăm că există undeva în lume un loc cu circuit închis, un fel de club select al umbrelor, un fel de Sodomă și Gomoră a acestui veac, un loc în care umbrele sunt ademenite și apoi încătușate pe veci, condamnate o eternitate să ispășească toate vinovățiile lor împotriva umanității, pe care zice-se, le-ar fi comis, cu voie sau fără de voie: acest loc spre care încerc să schițez o hartă, este un loc fluctuant, care se metamorfozează și încearcă precum o sirenă, să testeze vigilența purtă-

torilor de umbră care își ignoră acest bagaj și de aceea preferă să nu-l accepte, să-l renege ca și cum nu le aparține, ca și cum ar fi un intrus în existența lor ce se vrea doar sub semnul luminii și al rațiunii. Tocmai de aceea, eu, înarmată cu armele mele ieșite din uz, renegate și aruncate de multe ori în cimitire vechi, ei bine, ați ghicit, mă refer la Cuvinte, încerc să eliberez, să demontez tot eșafodajul de prejudecăți și viclenii al umbrelor. Voi poposi pe rând în câteva din locuințele, unele provizorii, altele clandestine, ale Umbrei, voi încerca să o privesc fără mânie, fără ură, fără dragoste, doar cu dorința de a o înțelege.

Sunt avocatul umbrei, neremunerat, nerecompensat de nimeni și de nimic, nedorind nici onoruri, nici titluri nobiliare, nici locul pe prima pagină a tabloidelor, nici măcar o virgulă în cartea umbrelor pe care nimeni nu a vrut să o scrie niciodată. Sunt doar pagini răzlețe despre umbre, care ar fi putut da naștere unui best-seller, dacă timpul mi-ar îngădui

să iscodesc toate nișele și cotruțele în care se refugiază umbrele temându-se să nu fie deplin și definitiv condamnate și scoase la lada de gunoi a psihicului uman, idei ce cred că ar fi nocivă și pentru umbre și pentru cei ce cred că s-ar simți liberi deposezați de umbre.

Am ales din multitudinea de *Umbre* ce au nevoie să fie apărute, să fiu avocatul lui Crypto, avocatul înserării de care toți se tem. De ce m-aș teme *Umbră* de tine? „O, ceas al tainei, asfințit de seară”, spunea cândva Poetul... De ce, când aici am gustat voluptatea descompunerii, dulcele și durerosul presentiment al apropierei sfârșitului, regretul despărțirii de trecut și nerăbdarea și curiozitatea întâlnirii cu Marea și ultima *Umbră*...

Prima întâlnire cu Umbra

Am cinci ani, este o seară de vară târzie, undeva la țară unde ne petrecem o vacanță prelungită, și mama mă trimite, pe întuneric, să merg să aduc *ceva* din bucătărie. Sunt curajoasă, nu-i voi spune mamei că mi-e frică de umbre. Traversez, ținându-mă de pereți, holul ce mi se pare interminabil și străin, până când ochii se obișnuiesc să reconstituie toate meandrele lungului drum din camera de la etaj, până jos la ieșirea din casă și intrarea în bucătăria aflată în apropiere. Ajung, în sfârșit, la ușa bucătăriei atât de familiare ziua, înspăimântătoare și înfășurată în teroarea necunoscutului noaptea, și pipăi clanța, ascultând câte-va secunde. De dincolo de ușă mi se pare că aud zgomotul unei încăierări ca atunci când se trântesc în joacă prietenii mei sau când am ochii acoperiți la *de-a v-ați ascunselea* și ei se ascund care pe unde nimeresc, provocând cele mai ciudate zgomote spre a-mi abate atenția de la locul real în care s-ar fi putut ascunde, sperând ca eu să nu-i găsesc, să pierd și să jucăm la infinit un joc cu umbrele, în care eu sunt lumina, ei sunt umbrele, eu devin umbra, ei sunt lumina spre care mă îndrept, și tot așa până când suntem chemați în casă de vocea îngrijorată a unui părinte. Trebuie să trec *dincolo*, în ciuda zgomotelor ciudate, fie ce-o fi. Mama mi-a spus să mă întorc repede, să aduc *acel obiect*, nu-mi amintesc ce fel de obiect este, de care are absolută nevoie. Poate e chiar păpușa mea de cârpe pe care nu vreau s-o las singură în bucătăria întunecoasă, și atunci presupun că am plecat din proprie inițiativă, fără știrea părinților, spre bucătărie, poate e o pânză uitată pe scaun după ce se uscaseră toată ziua sub soarele blând de august și mama vrea acum s-o așeze la locul ei, în raftul cu prosoape și cearșafuri. Nu știu. Trebuie să trec *dincolo* de ușă în ciuda zgomotului care se aude tot mai puternic. Apăs clanța care se împotrivește ca și cum cineva ar ține de ea dar apoi cedează, nu înainte de a se auzi pașii grăbiți ai cuiva ce parcă fuge, nedorind să fie surprins de vizita mea inopinată. Nu uit să ridic piciorul peste pragul de lemn, tocit de generațiile care l-au călcat de atâtea ori, fără să se teamă ca mine, de umbre. Intru, fără să închid ușa la loc. Luna, uriașă și înspăimântătoare, în spatele meu, trece pragul odată cu mine, și asta nu mă liniștește deloc, ba dimpotrivă. Își împrăștie razele până în camera aceea căreia îi spuneam *Bucătăria de vară* și luminează pe vatră țestul de pământ de unde scoate mama de obicei o pâine rotundă și arămie, foarte gustoasă, de care îmi ard mereu degetelele încercând să gust când e încă

Riga Crypto și Lapona Enigel

*Menestrel trist, mai aburit
Ca vinul vechi ciocnit la nuntă,
De cuscrul mare dăruit
Cu pungi, panglici, beteli cu funtă,*

*Mult îndărătnic menestrel,
Un cântec larg tot mai încearcă,
Zi-mi de lapona Enigel
Și Crypto, regele-ciupearcă!*

*- Nuntaș fruntaș!
Ospățul tău limba mi-a fript-o,
Dar, cântecul, tot zice-l-aș,
Cu Enigel și riga Crypto.*

*- Zi-l menestrel!
Cu foc l-ai zis acum o vară;
Azi zi-mi-l strâns, încetinel,
La spartul nunții, în cămară.*

*

*Des cercetat de pădureți
În pat de râu și-n humă unsă,
Împărăția peste bureți
Crai Crypto, inimă ascunsă,*

*La vecinic tron, de rouă parcă!
Dar printre ei bârfeau bureții
De-o vrăjitoare mânâtarcă,
De la fântâna tinereții.*

*Și răi ghioci și toporași
Din gropi ieșeau să-l ocărăscă,
Sterp îl făceau și nărăvaș,
Că nu voia să înflorească.*

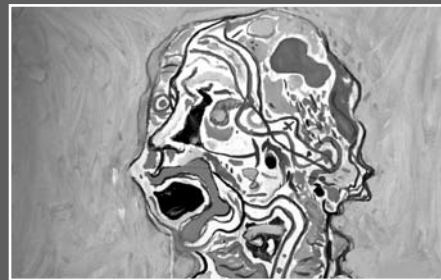
*În țări de gheață urgisită,
Pe-același timp trăia cu el,
Laponă mică, liniștită,
Cu piei, pre nume Enigel.*

*De la iernat, la pășunat,
În noul an, să-și ducă renii,
Prin aer ud, tot mai la sud,
Ea poposi pe mușchiul crud*

fierbinte. Ceva, lângă vatră, se mișcă, se ridică, se îndreaptă spre mine și rămân încremenită neîndrăznind să privesc. Respectiva arătare întunecoasă pare de trei ori mai mare decât mine și își aruncă pe pereții bucătăriei umbra, jucându-se cu ea, cu mine, care stau încremenită neștiind care din umbrele de pe pereți este a mea. Nu am timp să-mi răspund pentru că simt o atingere mătăsoasă pe picioare și încercând să mă smulg din vraja acestei atingeri, mă îndrept spre colțul în care se află obiectul pe care trebuie să-l aduc. Nu-l văd, dar știu sigur unde se află. **Umbra** pare că mă urmează. Continui să merg încet dar cu teamă tot mai mare. Măinile mele nimeresc pe întuneric ceva ce poate fi un făcăleț sau coada unei mături. Îl apuc cu toată forța brațelor mele firave și instinctiv îl ridic și izbesc cu toată forța unui copil de cinci ani spre umbra care se ține de mine. Nu nimeresc dar se aude un miorlăit sfâșietor și ceva țâșnește pe ușa rămasă întredeschisă. Încremenesc. Deodată zăresc strălucirea unei lumini palide. E mama care mă căuta, îngrijorată de îndelungata mea întârziere. Bucătăria redevine familiară și caldă iar acel *ceva* căutat de mama stă cuminte pe scaun lângă vatră, așteptând-o. Îl ridică, mă ia de mână, cu aceeași mână cu care ține obiectul iar în cealaltă mână ține lampa a cărei lumină pâlpâie și care pare palidă comparativ cu strălucirea razelor de lună.

Cât timp am stat oare în bucătărie, pradă monstrului din umbră? Am avut senzația că doar câteva minute dar mama îmi spune că am stat *muuuult*... Ce înseamnă mult pentru un copil de cinci ani? Am aflat mult mai târziu, când aveam să învăț lecția dureroasă a timpului ireversibil și dușman. Îi povestesc mamei despre umbra aceea uriașă. Mama îmi spune să mă feresc de omul care adună umbrele copiilor. Vine la poarta casei pretextând că are ceva de vorbit cu stăpânul sau stăpâna casei. Tu îl crezi prietenul familiei și vrei să-l conduci înăuntru. El te urmează politicos pe alee spre interiorul curții. Apoi întorci capul să-i spui că ai ajuns, iată, mama sau tata e în grădină, le poate spune ceea ce are de spus. Dar dintr-o dată părinții tăi exclamă înspăimântați că nu este nimeni în spatele tău, că de fapt ți s-a furat umbra și peste câteva zile, se va întâmpla ceva foarte rău. Unii tați porneau în căutarea umbrei copiilor lor și uneori se întâmpla să o găsească iar copilașul era salvat. Alteori însă, omul care fura umbre refuza să le înapoieze și copiii *plecau*, se duceau după umbra lor, mureau. Ce însemna *mureau*? Mie nu a reușit să-mi fure nimeni niciodată umbra. O am și acum cu mine și nu știu cât timp mă va însoți și dacă îmi este sau nu recunoscătoare că nu am pierdut-o. Sau poate că eu ar trebui să-i fiu recunoscătoare că nu m-a trădat și nu m-a părăsit.

În jurul meu se derula un fascinant joc de lumini și umbre în care am încercat tot timpul să intru, să fac parte, să desenez conturul obiectelor neclare, să le insuflu culoarea umbrei și să le demonstrez puterea acesteia. Cine spune că umbra trebuie ocolită, micșorată, împlânzită cu sunete și culori de curcubeu, greșeste. Nu, umbra, cum spune Leonardo De Vinci, își are împărăția ei și nu poți descifra discursul existențial fără să urmărești subtilele decupaje ale luminilor și ale umbrelor care au rolul de a înlănțui aparențele prin permanentele mișcări de progresie, formare și deformare asupra a ceea ce suntem obișnuiți să nu-

La Crypto, mirele poienii.

*Pe trei covoare de răcoare
Lin adormi, torcând verdeață:
Când lângă sân, un rigă spân,
Cu eunucul lui bătrân,
Veni s-o-mbie, cu dulceață:*

*- Enigel, Enigel,
Ți-am adus dulceață, iacă.
Uite fragi, ție dragi,
Ia-i și toarnă-i în puiață.*

*- Rigă spân, de la sân,
Mulțumesc Dumitale.
Eu mă duc să culeg
Fragii fragezi, mai la vale.*

*-Enigel, Enigel,
Scade noaptea, ies lumine,
Dacă pleci să culegi,
Începi, rogu-te, cu mine.*

*-Te-aș culege, rigă blând...
Zorile încep să joace
Și ești umed și plăpând:
Teamă mi-e, te frângi curând,
Lasă. - Așteaptă de te coace.*

*-Să mă coc, Enigel,
Mult aș vrea, dar vezi, de soare,
Visuri sute, de măcel,
Mă despart. E roșu, mare,
Pete are fel de fel;
Lasă-l, uită-l, Enigel,
În somn fraged și răcoare.*

*- Rigă Crypto, rigă Crypto,
Ca o lamă de blestem
Vorba-n inimă-ai înfipt-o!
Eu de umbră mult mă tem,*

*Că dacă-n iarnă sunt făcută,
Și ursul alb mi-e vărul drept,
Din umbra deasă, desfăcută,
Mă-nchin la soarele-nțelept.*

La lămpi de gheață, supt zăpezi,

mim Real. În absența umbrei, viața nu ar mai avea profunzime, consistență, dinamism. Pentru dozarea corectă a umbrei și a luminii în existența noastră acționează uneori hazardul sau destinul, dar de cele mai multe ori este nevoie de intervenția subiectului uman spre a aplica anumite calcule, o anumită logică pentru desăvârșirea propriei existențe.

Atunci care este rolul lui Crypto?! Nu l-aș fi putut zări pe Crypto dacă nu ar fi fost lumina. Lumina lui Enigel. Ei doi nu pot exista unul fără celălalt, așa cum lumina nu poate exista fără întuneric. Fiecare posedă propria lui energie pe care alege cum, unde și cu ce scop s-o utilizeze. Fiecare ascunde o poveste în care ne regăsim pentru că fiecare dintre noi ascunde în sine sau alege să dezvăluie un Crypto sau o Enigel. Sau pe amândoi. Unul ziua, celălalt, noaptea. Unul la tinerețe, celălalt, la maturitate. Pe unul îl primește mândrindu-se cu aparenta lui supremație, pe celălalt îl neagă, îl respinge, îl repudiază. Dar fiecare dintre ei are ceva de spus și dacă îi ascultăm, înțelegem că, așa cum afirmă Carl Jung, ne descoperim partea întunecată doar prin intermediul celorlalți. Și partea luminoasă tot prin intermediul celorlalți. Altfel, la ce servește lumina? Cu cine semănăm mai mult, cu Crypto, sau cu Enigel? Sau cu nici unul dintre ei? Da, știu, nu avem curajul să ne acceptăm latura negativă, asociată cu umbra, o ascundem de noi înșine, de ceilalți, pentru că societatea, educația permită ne-a inoculat un anumit cod de comportare pe care nu avem curajul să-l eludăm. Dar Crypto n-o face, el nu își neagă umbra, nu se ascunde de sine însuși și nici de Enigel. Poate doar ghiociei și toporașii din regatul său se ascund, servitori mărunți ce nu merită să-i cunoască adevărata personalitate și rămân măcinați de îndoială și neîncredere, de invidie și umilință, încercând într-un mod primitiv și vulgar să se răzbune: ei *clevetesc*. *Clevetirea* e o armă inocentă, se afirmă din politețe, o praștie de a cărei putere nu te temi dar care mânuită cu pricepere poate provoca răni. E cineva care nu cunoaște ce înseamnă a *cleveti*, care nu a oferit și nu suportat consecințele dureroase ale acestei așa-zisei mărunte plăceri? Clevetim când vecinul nostru are o mașină de firmă mai nouă decât a noastră, un concediu mai exotic decât al nostru, când salariul noului angajat e mai mare ca al nostru care lucrăm aici cu mult înaintea lui, clevetim când copilul vecinului a intrat cu bursă la o facultate de stat sau când pensia vecinei de scară, cu care bem cafea uneori și care ne roagă să-i plătim întreținerea când e plecată, ea știe pe unde, se dovedește că e mai mare ca a noastră... Motive de clevetire au existat de când lumea și vor continua să existe, indiferent cărei religii îi aparținem și oricât de mult i-am conștientizat dogma. De ce Crypto ar fi scutit de a fi subiectul clevetirii celorlalți? El poartă haina simplității, el nu se distinge printr-o strălucire și forță de seducție care să-l facă agreeat în egală măsură de către toți supușii săi. Nu. Crypto e modest, pare mediocru. Și totuși, sterilitatea lui, tinerețea lui eternă, viața lui misterioasă, nasc invidii și controverse. Cum le va face el față? Cum, când motivele clevetirii, în loc să dispară, sporesc prin apariția unui motiv adevărat de clevetire, de invidie, de pizmă... Enigel! Ea e *altceva*... decât motivele vulgare ale clevetirii cotidiene. Poate nici ea nu-și conștientizează deplin cantitatea de umbră care o conține sau de care este conținută și

*Tot polul meu un vis visează.
Greu taler scump cu margini verzi
De aur, visu-i cercetează.*

*Mă-nchin la soarele-nțelept,
Că sufletu-i fântână-n piept,
Și roata albă mi-e stăpână,
Ce zace-n sufletul-fântână.*

*La soare, roata se mărește;
La umbră, numai carnea crește
Și somn e carnea, se dezumflă,
Dar vânt și umbră iar o umflă...*

*Frumos vorbi și subțirel
Lapon dreaptă, Enigel,
Dar timpul, vezi, nu adăsta,
Iar soarele acuma sta
Svârlit în sus, ca un inel.*

*- Plângi, preacuminte Enigel!
Lui Crypto, regele-ciupearcă.
Lumina iute cum să-i placă?
El se desface ușurel
De Enigel,
De partea umbrei moi, să treacă...*

*Dar soarele, aprins inel,
Se oglinde adânc în el;
De zece ori, fără sfială,
Se oglinde în pielea-i cheală.*

*Și suc dulc înăcrește!
Ascunsa-i inimă plesnește,
Spre zece vii peceți de semn,
Venin și roșu untdelemn
Mustesc din funduri de blestem;*

*Că-i greu mult soare să îndure
Ciupearcă crudă de pădure,
Că sufletul nu e fântână
Decât la om, fiară bătrână,
Iar la făptură mai firavă
Pahar e gândul, cu otravă,*

*Ca la nebunul rigă Crypto,
Ce focul inima i-a fript-o,
De a rămas să rătăcească
Cu altă față, mai crăiască:*

*Cu Laurul-Balaurul,
Să toarne-n lume aurul,
Să-l toace, gol la drum să iasă,
Cu măsură-mireasă,
Să-i ție de împărăteasă.*

Ion Barbu

de aici, ușoara oscilație, indecizie, sentimentul de vinovăție: „*Rigă Crypto, rigă Crypto/ ca o lamă de blestem, /Vorba-n inimă-ai înfipt-o!*” Dar conștientizarea acestei lame de blestem, este deja o cucerire dificilă, la care Enigel ajunge în cursul dialogului ciudat, în ordinea umană, dar absolut firesc dacă ne raportăm la întâlnirea neașteptată, stranie, la mijloc de Rău și Bine, dintre cei doi protagoniști. Ghiociei, toporașii, spectatorii care au primit un bilet gratuit la spectacolul confruntării aspirațiilor tacite cu aspirațiile eclatante, vizibile, au acum un motiv adevărat de clevetire! Cu cât refuză mai mult să dea explicații, cu cât își încordează mai mult voința spre a accede spre o altă dimensiune existențială, Crypto se îndreaptă încet dar sigur spre momentul echilibrării balanței. Spre momentul adevărului. El va plăti pentru greșeli nefăcute, pentru vini imaginare, pentru pseudo-insomnii provocate supușilor săi. El va plăti. Dar nimeni nu știe să-l răsplătească pentru rolul său benefic în desăvârșirea lui Enigel. Ei se fac că nu observă cum Crypto se sacrifică pe sine pentru a o ajuta pe Enigel să-și întâlnească sinele, pentru a-i da curajul să se descopere pe sine, cea prea-cuminte, cea dreaptă, cea înțeleaptă dar care se ascunde pe sine de sine însăși, fără să știe că se ascunde de umbra sa și că astfel își face rău și nu va reuși să ajungă întreagă la întâlnirea cu sinele ei de mai târziu. Dar până atunci, Crypto are dreptul la un proces corect. Să-i dăm cuvântul, lui și celor din suita lui crăiască!

Menestrelul

Împărăția mea - *cântecul, frumosul*- supușii mei, toți cei care m-au ascultat și au vibrat vreo dată la magia vocii mele, la tristețea poveștilor de dragoste pe care le descopăr, le ascund, le las să fermenteze aseasonate cu lacrimi și suferință și apoi le decantez, umplu cu ele toate cămările goale ale sufletului meu și vă torn în auz mireasma lor, lăsându-vă să vă molipsiți de dulceața lor amăruie și să vă vindecați de propria tristețe printr-o tristețe și mai mare. M-ați chemat aici, abia *la spartul nunții, în cămară*, pentru că nunta este simbolul central al cântecului ce încifrează sensul armoniei primordiale, în care ne-am întâlnit noi, eu Menestrelul, nuntașii, Riga Crypto, Laponă Enigel și Măselarița Mireasă. Și asta pentru că acest cântec ce-mi aparține fără să fie al meu, nu poate fi zis decât pe întuneric, ca și cum la lumina zilei și-ar pierde din cuvinte, ar sărăci, ar deveni o biată strigătură rostită de un menestrel obosit și răgușit de prea multe cântece urlate în mijlocul petrecăreților care nu mai disting nici cuvinte, nici melodie. Nuntaș Fruntaș mi-ai cerut un cântec larg, despre care probabil ai auzit vorbindu-se, fără ca alte cântece să-ți aducă mulțumirea și împlinirea dorite, un

cântec larg despre tot ce înseamnă în lume iubire, sacrificiu, suferință. M-ai tentat cu toate bunurile lumești ale ospățului de aceea am devenit *Menestrel trist, mai aburit/ Ca vinul vechi ciocnit la nuntă, / De cuscrul mare dăruit/ Cu pungi, panglici, beteli cu funtă!*, dar nimic nu m-a făcut să uit care este menirea mea aici: să-ți zic de *laponă Enigel/ Și Crypto, regele-ciupearcă!* Ți-am mai cântat acest cântec acum o vară, cu foc, când eu însămi nu vibram la tragedia poveștii, și totuși, Nuntaș Fruntaș, acum simți nevoia să-l ascuți încetinel, *la spartul nunții în cămară*, când amândoi am deprins înțelesurile și insolitul acestei povești și acestei nunți neîmplinite și nu vrem ca tristețea ei să-i tulbure prea mult pe preafericirii miri ai acestei nunți reale și împlinite. De câte ori repet nefericita poveste de dragoste dintre laponă Enigel și Regele Ciupearcă, îi mai adaug un sunet, un suspin, un zâmbet, da, chiar și un zâmbet al celor care încep să înțeleagă că aparentul tragism al sacrificiului camuflează de fapt voluptatea dăruirii, acea „suferință, dureros de dulce” a iubirii neîmpărtășite, dar cu atât mai intensă.

Umbra și visul

Te-ai desprins din Nord, din ținuturile gheturilor veșnice, care și-au epuizat resursele pentru tine și nu îți mai oferă împlinirea dorită, îndreptându-te spre soare, spre ceea ce tu crezi că reprezintă o cale spre cunoaștere, fără să știi că aveai nevoie de umbra mea. O căutai de mult, cum își caută un reazem copacul crescut prea înalt, incapabil să-și țină măcar florile care se scutură prea repede și cad prea devreme, fără să aibă șansa de a ști cum e să devii fruct. Înaintai senină și curajoasă, înconjurată de aura purității tale dorind să-ți împlinești umanitatea prin acces la cunoașterea erotică și apoi la cea a soarelui, și tot universul conspira parcă împotriva mea și doar în favoarea ta, se reconfigura în jurul tău, scoțându-ți în cale acea întâlnire decisivă, necesară pentru evoluția ta viitoare! Și acea întâlnire era chiar întâlnirea cu mine, Enigel! Eram acolo, aproape de tine, târându-mi sublima umbră ca pe un dar de care eram neștiutor. Ochii tăi închiși păreau să întrebe ce vreau de la tine? Ce vreau de la tine eu, preabogatul, prea răsfățatul crai, *inimă ascunsă*, îndărătnic ca un menestrel căruia nu i-am plătit suficientă vamă o picătură doar din eternitatea mea și care continuă și acum să zică lumii întregi povestea mea, povestea noastră. Înlătură frunzele adormite și caută-mă, preafrumoasă fată, privește-te în oglinda apei ca Narcis și vezi-mă, oprește-te aici și odihnește-te în poiana mea și eu, Mirele poienii, am să vin nechemat cu voce tare ci stins, încetinel, precum cântecul îndărătnicului menestrel, în visul tău pe care te temi să-l

visezi, și dacă îl visezi, crezi că nu-i al tău și că alt-cineva ți l-a strecurat insidios în somn, când tu vrei să te scuturi de el ca o câmpie tânără de amintirea tuturor celorlalte unduiri ale pământului, pe care le-a abandonat alegând să se elibereze de povara înălțimii în dulcea netezime a câmpiei. Am pătruns în visul tău pentru că am simțit că erai pregătită pentru această întâlnire. Visul tău nu era întâmplător ci sugera singurătatea ta, nevoia ta de a fi consolată, dorința de a fi în legătură cu lumea. Visul tău, Enigel oglindește dorințele instinctuale refulate, de aceea lui îi vei asocia un simbol defulatoriu - plânsul. Faptul că trăiești sub tutela rațiunii (te-nchini la soa-rele-nțelept), că ai anumite aspirații spirituale, estompează și ispitirile lăaturalnice. Stimulentele cărnii îți declanșează plânsul și teama chiar și în vis: *La umbră, nu-mai carnea crește /Și somn e carnea, se desumflă...*

Lasă-mă să te eliberez eu, pe tine, de tirania Luminii spre care tânjeai! Privește înapoi, aici, spre Regatul umbrei ca spre singura realitate valabilă, palpabilă și capabilă să-ți ofere absolutul! Cum de nu simți lanțurile luminii chiar de mătase, chiar parfumate, care-ți înconjoară gândurile și te împiedică să te bucuri deplin de binefacerile umbrei, de generozitatea și bogăția umbrei pe care o refuzi, o ascunzi, te rușinezi ignorând faptul că ea există în tine așa cum există bunătatea, puritatea și frumusețea ta? Unde în altă parte decât în ținuturile de gheață poate înflori deplin spiritul și se poate întoarce asupra lui însuși cu măreție, cu demnitate, fără vulgaritatea și decăderea, indecența luminii care sub pretextul că deschide porțile cunoașterii, de fapt, clădește ziduri la început transparente, apoi tot mai puternice, pe care se cațără iederă și mușchi dornice de eliberare? Vrei să fii Femeia Soarelui, egala, sclava, stăpâna Soarelui? Dar cum crezi că ai putea rezista căldurii ucigătoare degajate de iubirea lui, cum crezi că blândețea și puritatea făpturii tale se pot împăca cu ardoarea și patima distrugătoare a soarelui? Ai văzut vreodată câmpiile pârjolite și lanurile arse de sete și oamenii căutând cu disperare adăpost la umbră, acolo unde eu sunt stăpân? Ai stat vreodată în preajma altor oameni, dedați plăcerilor omenești, înconjurați de efluvii de miasme de care doar soarele e vinovat? Cum ai putea tu, micuță floare de gheață, să locuiești în lumea lor? Ai dat tu piept vreodată cu roiurile de insecte și cu praful degajat de drumurile câmpiei nesfârșite? De ce crezi tu că soarele îți va oferi cea mai deplină lecție de înțelepciune și nu eu, Umbra?

Te-ai oprit din drumul tău spre infinit aici, obosită, fără să știi că de fapt și somnul care te-a cuprins e prima probă din cele care te așteaptă: *Pe trei covoare de răcoare/ Lin adormi, torcând verdeață:/ Când lângă sân, un rigă spân,/ Cu eunucul lui bă-*

trân.

De ce m-am strecurat hoște în somnul tău, tâlhar de ceruri, să-mi aflu reazem și certitudine în visul din care refuzai să te trezești ca și cum nu ai fi știut că eram acolo, lângă tine, strâns uniți în întunericul visului, atât de aproape și atât de departe lumile noastre, în sfârșit, se apropiaseră una de cealaltă ca și cum s-ar fi căutat luni de zile, sub zăpezi, când dormeam, așteptam firava zămislire a primăverii din lumina ce-mi era dușmană dar care doar ea, singura, mi te putea aduce aproape. Nici nu știi cât risc fiind aici și acum, aproape de sânul tău virginal, Enigel! Nu mă cunoști? Nu vrei să (mă) recunoști, când eu știu că și tu ai visat acolo departe de mine dar atât de aproape de dorința mea, să mă întâlnești, într-o bună și înșelătoare zi de primăvară. Grație botticelliană pe care vreau s-o pictez din umbre și răcoare, să-i acopăr chipul ce doarme, să-i văd doar o dată culoarea ochilor, *o oară și apoi să mor!* Să murim împreună, așa spuneți voi la ceea ce de fapt... e veșnicie, Enigel. Am atâtea daruri pentru tine la care nici măcar tu, visătoare de douăzecișipatru de carate, nu ai sperat vreodată, oricâte vise ți s-au perindat prin fața ochilor închiși afară, deschiși înăuntru, postate pe o tablă de argint, de ursitoare uitate de Dionysos sub zăpezile de odinioară.

Ai avut de ales între roșii câmpuri de fragi așteptându-ți buzele să le guste frăgezimea și nările de jivină tânără să le soarbă parfumul. Ai trecut cu aroganța inconștientă a copilăriei, mai departe!

Ai avut de ales între inelul nesigur al unui soare capricios și răsfățat amant al tuturor și al nimănui și un regat din umbră și răcoare

O, preacuminte Enigel, tu nu ai de unde să știi ce amant crud este soarele și câte victime a semănat în jurul său! În ținutul meu de umbră și răcoare, unde prin bunăvoința și munificență, eu sunt Alesul, numit și Crai Crypto, Inimă-Ascunsă, soarele este tabu, este oaspetele interzis de la toate festinurile! Știu, tu ai fost învățată că Soarele este focul uranian, dătător de viață, purificator, dar nu ți s-a spus că el este și ucigător prin arșița și seceta pe care le provoacă. Soarele e nemuritor, dar el învie în fiecare dimineață și moare la asfințit, de aceea, este simbolul resurecției, al veșniciei întoarceri a vieții trecând prin moarte temporară. Dar soarele descompune cadavrele și amintește prin apusul său că totul are un început și un sfârșit și că strălucirea lui a fost efemeră. Așa cum tu de aici, din împărăția frigului, jinduiesti după soare, tot așa, la celălalt capăt al lumii, locuitorii deșertului, mistuiți de sete, jinduiesc după umbra și răcoarea mea pe care eu ți le ofer pentru eternitate.

Dacă mi-ai îngădui, ți-aș povesti, dragă Eni-

gel, cât de mândru am fost de rivalitatea erotică stârnită în jurul meu de supuși umili și clevetitori, geloși pe tinerețea mea eternă, pe frumusețea și înțelepciunea mea... Bureții, mai ales, ofușcați că nu le îngădui să facă parte din suita mea crăiască, au răspândit zvonul unui pact malefic pe care, zice-se, l-aș fi făcut cu o vrăjitoare-mânătarcă. Cât timp mi-a trebuit să demontez toate aceste zvonuri mincinoase, să readuc liniștea în regat și să potolesc revoltele ce mocneau sub umbrele dese ale regatului meu, prietenoase, primitoare dar periculoase pentru cine nu știe să le mânuiască cu dexteritate și discreție absolută doza de întuneric și stropul de lumină, așa cum știu eu, având, bineînțeles, grijă să rămân aici, sub umbra mea protectoare și grijulie, de fapt, Regina-mamă, al cărei loc îl voi ocupa curând, atunci când se vor realiza și proiectele mele demiurgice. Dar răbdare!... Te aștept să vii alături de mine, spre a le putea pune în practică mai repede și spre a fi amândoi încoronați rege și regină ai ținutului umbrelor. Și altceva, Enigel: știu cât iubiți voi ghiociei, toporașii, primii vestitori ai primăverii, știu cum îi divinizați și cum profitați de inocența și albul lor, ce amintește modest de albul zăpezii unde te-ai născut, urgisită, sărmană Enigel, ei bine, ghiociei, copiii aceia alungați de mama lor vitregă, iarna, pe care i-am primit cu drag la sânul meu, și toporașii, divinitați minore dar cu puteri ascunse, nu au vrut să fie de partea mea nici ele. I-am ocrotit de atâtea ori sub umbra mea să nu fie striviți de pașii repezi ai renilor în căutare de hrană, i-am protejat de invazia prea rapidă a primăverii ce le-ar fi grăbit ofilirea și intrarea prea rapidă în somnul lor prelungit până la următoarea primăvară, dar cu toate acestea, ei au fost nerecunoscători și uituci. S-au aliat cu ceilalți și au răspândit zvonuri cum că aș fi sterp, năraș și că aș refuza să înfloresc, Enigel, să mă las învins de un ideal banal, accesibil tuturor celor care cred că frumusețea existenței stă în a fi o floare efemeră și trecătoare, în a mă lăsa fecundat de insecte, de păsări ca ultima plantă din regatul meu, în a-mi scutura petalele și parfumul oricui și oriunde, când eu am cel mai de preț dar, pe care doar aici, în umbră îl poți găsi: eternitatea. De unde ar fi putut să știe aceste făpturi meschine și nerecunoscătoare că, de fapt, eu te visam, te doream, te așteptam pe tine, Enigel! Și-au permis să rostească vorbe blasfemitoare asupra mătușii mele, prea înțeleapta Vrăjitoarea Mânătarcă. O s-o cunoști, vei vedea cât este de iubitoare și protectoare și cum nu aș fi reușit să mă fac ascultat și iubit de supușii mei fără protecția ei. Alături de ea, vei putea învăța s-o cunoști pe vrăjitoarea din tine, vei învăța graiul ascuns al duhurilor și al spiridușilor care trăiesc aici, în umbra pădurii și de a căror existență nu știam până când nu am de-

venit cel mai bun discipol al mătușii mele. Să nu te temi de zâne, acele făpturi cu chipuri pe care voi oamenii, le numiți „frumoase”, ce pot lega văzutul și nevăzutul, omenescul și divinul. Eu vreau să te învăț *să-ți ascuți energiile creatoare, instinctuale și nedisciplinate, nedomesticite*, chiar dacă te vei ridica astfel împotriva neamului tău, așa cum fac și eu. De la ea am învățat cum să-mi ascult puterile pe care mi le dă întunericul spre a păstra puterea asupra celorlalți care, naivi, își închipuie că pot găsi în soare protecție, forță și energie.

Enigel, de ce crezi că darurile mele sunt înspăimântătoare? Dacă vei gusta din dulceața fragilor mei crezi oare că vei ceda ispitelor cărnii și îți vei uita menirea? Ori te temi că, gustând din aceste fructe, vei atenta la hrana aceasta, nu vei mai putea reveni niciodată pe drumul spre care te îndreptai la pășunat cu turma ta de reni? Amândoi visăm spre o nuntă: tu spre nunta cu soarele, eu spre o nuntă înțeleasă ca împlinire spirituală, carnală. Eu nu mai voiam să fiu doar Mirele poienii, ci mirele tău, Enigel, ignorându-mi datul existențial, acela de a fi doar materie nespirtualizată, (*La umbră, numai carnea crește/ Și somn e carnea, se desumflă, / - Dar vânt și umbră iar o umflă*), atras de mirajul unei nunți reale, pe care doar tu mi-ai fi putut-o oferi.

Vrăjitoarea Mânătarcă

Pădurea nu ar putea exista fără mine și nici eu fără pădure. Nici eu fără umbră și nici umbra fără mine, deși nu sunt singura proiecție a umbrei, oricât de mult mi-aș fi dorit. Nimeni nu poate trece dincolo, fără să fie nevoit mai întâi să mă străbată, să mă provoace și să se lase provocat de mine, dacă vrea să ajungă la statutul de inițiat. Unii renunță la scopul căutării și rămân aici captivi pe veci, alții încearcă să treacă dincolo. Enigel e dintre cei ce mă ignoră. Mă înfruntă. Crypto, mirele poienii, e cel ce mi se supune. Fără să-i pese de bârfele celorlalți. Cum ar fi putut să existe imaginea unei păduri salvatoare dacă nu ar fi existat și cea în care am fost aleasă să trăiesc, pădurea cu chip malefic, terifiant, prin care au rătăcit Cavalerii Mesei Rotunde¹. De altfel, la ce mi-aș fi folosit puterea dacă nu aș fi avut asupra cui s-o revărs? Cu străvechea și nobila mea origine, grecească², se putea ca tocmai eu să nu fiu aleasa? Nu mă miră că am fost pusă să interpretez nobilul rol al lui Faust de către Ion Barbu, dat fiind faptul că în toate culturile lumii, nouă, ciupercilor ni s-a acordat o importanță atât de mare încât la popoarele Americii precolumbi-

¹ Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, editura Amarcord, Timișoara, 2001, p. 142

² *mânătarcă* provine (prin intermediarul bulgar) din cuvântul grecesc *manitaria* însemnând „ciuperci” (în genere).

ene există chiar un cult al ciupercii halucinogene întruchipate în zeul-ciupercă Teonacatl³. Mă mândresc că strămoșii mei au fost aliment al zeilor și vreau să fiu demnă de ei prin toate tratatele pe care le închei cu cei din jurul meu, bureți naivi ce-și vând sufletul în speranța dobândirii tinereții eterne și a iubirii. Cineva cu care mă identific, îmi poartă această mască de mânătară și împreună ne servim de puterea pe care o avem grație spaimei celorlalți și credinței noastre că putem sluji în această biserică din umbră, Răul. *Dar printre ei bârfeau bureții/ De-o vrăjitoare mânătară,/ De la fântâna tinereții.*⁴

Nu oricui îi este dat să bea din această fântână. Crypto, favoritul meu, a acceptat contractul, convins că va merita, că mă va înșela în final și va reuși să-și împlinească visul. *Pentru că el nu știe, Că sufletul nu e fântână/ Decât la om, fiară bătrână,/ Iar la făptură mai firavă / Pahar e gândul, cu otravă.*

Făptura firavă, respinsă de idee, atât de aproape de melcul naiv și credul, victimă a încrederii și a puterii sale de convingere, Riga nu știe sau mai bine-zis, ignoră nesăbuința aspirației sale care dacă s-ar împlini, ar tulbura echilibrul cosmic.

³ Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, editura Amarcord, Timișoara, 2001, p. 38

⁴ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant. *Dicționar de simboluri*, editura Artemis, vol 2, p.52. Potrivit tradiției, fântâna tinereții veșnice se ivește la poalele unui arbore. Prin apele ei mereu schimbătoare, fântâna simbolizează nu nemurirea ci o perpetuă întinerire.

Enigel și furtul merelor de aur

Am plecat din tărâmul Laponiei unde rătăceam fără țel prin tristele arcade ale castelului de gheață al gândirii, neputând să-mi împlinesc aici setea de adevăr, presimțind că undeva există a doua jumătate a acestuia, lumina solară. *„Castelul tău de gheață l-am cunoscut gândire:/ Sub tristele-i arcade mult timp am rătăcit/ De noi răsfrîngeri dornic, dar nicio oglindire./ În stinsele cristale ce-ascunzi, nu mi-a vorbit./ Am părăsit în urmă grandoarea ta polară/ Și-am mers, și-am mers spre caldul pământ de miazăzi./ Și sub un pîlc de arbori stufoși, în fapt de seară,/ Cărarea mea, surprinsă de umbră, se opri.”*

Sub pretextul călăuzirii turmelor de reni spre pășunat, căutam un loc în care să sufletul meu să se dilate, să spintece văzduhul simțind că vibrează în lumi nenumărate, pregătindu-se pentru întâlnirea cu Marele nun, Soarele. *„întrăm/ Să ospătam/ În camera Soarelui/ Marelui/ Nun și stea,/ Aburi verde să ne dea,/ Din căldări de mări lactee,/ La surpări de curcubee,/ În Firida ce scânteie/ Etern”*

Mi-era dat însă, înainte de întâlnirea cu Soarele, să nu trec atât de ușor din cercul lui Mercur în cel al Soarelui ci să fiu tentată și de întâlnirea cu Venera. Somnul lin, *pe trei covoare de răcoare*, pe care

l-am pus pe seama oboselii, a fost momentul când au pătruns în vis furii și au încercat să fure merele de aur ale conștiinței, pe care așteptam de atâți ani să le văd coapte și pregătite să i le ofer în dar mirelui Soare. Furii nu au venit cum se vine la lumina soarelui de care ei se tem, ci sub înfățișarea unui rigă spân, mire al poienii în care aflându-mă pentru prima dată, mă rătăceam, uitând unde plecasem și ce doream să obțin pentru mine și turma mea de reni. *Pe trei covoare de răcoare/ Lin adormi, torcând verdeață:/ Când lângă sân, un rigă spân,/ Cu eunucul lui bătrân,/ Veni s-o-mbie, cu dulceață”* Eunucul lui bătrân, asta mă sperie, pentru că îmi amintește cât de vechi e păcatul și cât de prezentă a rămas tentația în lume. Riga a așezat aici pe trei covoare de răcoare patul cel ispititor pe care am adormită pe nesimțite, fără să fi vrut. De unde să fi știut că mi se rezervase proba somnului, prima și cea mai grea?

Nu știam că și sufletul căutătorilor de lumină, cum eram eu, avea o parte întunecată - Întâlnirea cu nefericitul mire al poienii, Crypto, m-a edificat și m-a ajutat să-mi înțeleg limitele și să-i înțeleg chiar și pe acei ce „fură” de la mine sub pretextul că vor să-mi returneze înmiiit ceea ce au furat. De pildă, Crypto cel generos, îmi oferea fragii conservați ai lumii sale, dar care nu puteau compensa salvarea și prospețimea fragilor fragezi, pe care pornisem să-i culeg, mai la vale, fără să știu că putea deveni o vale a plângerii, după locul natal, după zăpada și burgul friguros abandonate de mine, în căutarea tinereții fără bătrânețe și a vieții fără de moarte. Tocmai asta dorea Crypto, ispita camuflată în omul spân, de care ar fi trebuit să învăț să mă feresc. Refuzul meu nu-l sperie pe Rigă, obișnuit probabil ca în lumea lui să i se îndeplinească orice dorință. Încearcă din nou să-mi cumpere inocența, dar oare, acolo unde merg, mai am nevoie de inocență? „Enigel, Enigel,/ Scade noaptea, ies lumine,/ Dacă pleci să culegi,/ Începi, rogu-te, cu mine.” Riga își abandonează tot ce are el mai de preț, propria făptură și atunci, cum aş putea să rămân nepăsătoare la această dăruire inimaginabilă? Întâlneam, pentru prima dată în scurta mea existență, o imagine ideală a iubirii reprezentată de Regele Ciupearcă. Începeam vag să înțeleg valoare sacrificiului Rigăi care din dragoste pentru mine era dispus să între în ciclul *Făcutului* care duce ireversibil către moarte. A accepta acest dar nemaîntâlnit la polul meu unde toată lumea este străbătută de un singur vis, al roții de aur, ar fi fost o blasfemie, o micșorare a condiției mele umane și o coborâre într-un regn străin până și lui Crypto. Am refuzat cu blândețe, fără ostentație, fără orgoliul celui puternic care își permite gesturi de generozitate gratuită față de cel mai slab și mai firav dar care toc-

mai prin slăbiciunea sa te poate domina și îți poate naște o dependență ireversibilă: „Te-ai culege, rigă blând.../ Zorile încep să joace/ Și ești umed și plăpând:/ Teamă mi-e, te frângi curând,/ Lasă. - Așteaptă de te coace.” Dar oare ce demonstrau rugămintile lui Crypto? Doar dragoste? Umilință, Servitute sau mai degrabă dorința de a mă supune pe mine, cea care păream puternică și de neclintit aici în poiana lui Crypto dar apărată de renii rațiunii, paznici incoruptibili care mi-ar fi sărit oricând în ajutor dacă mi-ar fi fost amenințată libertatea.

Totuși Crypto nu renunță ci continuă să-și agite armele ca un cavaler prăbușit în țărână dar care încă mai crede că o răsturnare a sortii îi poate schimba statutul, din acela de victimă, în cel de învingător. Refuzul meu blând, tactica tergiversării, amânarea, departe de a-l face să renunțe, i-a sporit îndârjirea erotică. Relația dintre noi doi părea interșanjabilă grație puterii de sacrificiu a Rigăi care era dispus să renunțe la atributele lumii sale pentru cunoașterea **iubirii**, a cărei copie întâmplătoare erau eu, dar putea să fie orice altă ființă aflată pe drumul dintre Nord și Sud, dintre Mercur și Venus, căutând de fapt instanța supremă, Soarele. Sau poate că își închipuie că dacă el nu se poate ridica la condiția demnă de iubirea mea, atunci eu aș putea accede prin renunțare la condiția mea actuală, devenind egală în rang cu statutul său, deși știu, voi numiți aceasta coborâre, o înjosire a demnității mele spirituale: „- Să mă coc, Enigel,/ Mult aș vrea, dar vezi, de soare, / Visuri su-te, de măcel,/ Mă despart. E roșu, mare,/ Pete are fel de fel;/ Lasă-l, uită-l, Enigel,/ În somn fraged și răcoare.” Coacerea de care vorbea, pe care o dorea știind că-i este interzisă, îmi sporea sentimentul vinovăției încât nu știam dacă Crypto era o probă de inițiere în drumul meu spre desăvârșire sau o întâmplare pusă pe seama destinului. Dacă Crypto era Maestrul meu inițiator căruia îi era dat să-mi arate calea ce **nu** trebuia aleasă, sau eu eram **ispita** din calea lui, ce avea să-l ajute să devină altceva, necesar în ierarhia crăiască din care făcea parte? Crypto se teme de coacere, de nebunia subînțeleasă de acest fenomen, ce-l poate transforma într-o ciupercă toxică, halucinogenă inutilă pentru papilele gustative, dar de mare trebuință celor ce caută magia și evadarea din timp, contopirea cu astrul diurn, nu trecând prin poiana presărată cu tentații și capcane, ci printr-un soi de transcendere a realului, grație puterii date de nebunia ciupercii. Aspirația mea pentru care eram pregătită și programată genetic s-o caut nu era aceea a nuntirii carnale cu ciuperca, ci a unei nuntiri cu Soarele-nțelept, Logos și Rațiune, un alt fel de Mire al sufletelor raționale și echilibrate: cei care au spus că ne despart milenii, Crypto, numindu-mă pe mine

„fiară bătrână” iar pe tine „făptura mai firavă”, gresesc.

„Dar soarele, aprins inel,/ Se oglinde adânc în el;/ De zece ori, fără sfială,/ Se oglinde în pielea-i cheală.// Și sucule dulce înăcrește!/ Ascunsă-i inimă plesnește,/ Spre zece vieți peceți de semn,/ Venin și roșu untdelemn/ Mustesc din funduri de blestem”

Îți mulțumesc, Crypto, m-ai ajutat să devin conștientă de umbra mea, de tot bagajul ascuns pe care îl renegam, îl refuzam ca și cum altcineva străin mi l-ar fi așezat acolo. Tu m-ai învățat să-mi folosesc umbra ca sursă de creativitate, de spontaneitate, de imaginație. M-ai învățat să fiu mai tolerantă cu mine însămi și cu cei din jur. Tocmai de aceea, lecția ta nu m-a lăsat indiferentă. Ar fi fost atât de ușor să mă pierd, să uit să răspund când sunt întrebată cine sunt, cine locuiește în mine fără forme legale, ar fi fost atât de ușor să mă pierd... dacă nu m-aș fi întâlnit cu tine. „- Rigă Crypto, rigă Crypto,/ Ca o lamă de blestem/ Vorba-n inimă-ai înfapt-o!/ Eu de umbră mult mă tem(...)”

Fără întâlnirea predestinată cu tine, aș fi continuat să cred că eu reprezint perfecțiunea și că nimeni și nimic nu mă poate clinti din drumul meu. Dacă tu nu m-ai fi ajutat să fac cunoștință cu umbra mea, Crypto, cândva ea ar fi dorit să fie văzută și ar fi tăsnit din mine tot ceea ce ținusem în frâu și credeam chiar că nu îmi aparține, că e ceva demonic de care nu eu sunt vinovată. O umbră reprimată o lungă perioadă de timp, ar fi putut deveni înfricoșătoare pentru mine ori pentru cei din jur. Confruntarea noastră a fost predestinată și ne-a schimbat destinul, având consecințe devastatoare, ceea ce unii reduc la **suferință**, (suferința mea) și **nebunie** (nebunia lui Crypto). Am înțeles că pentru întâlnirea cu Soarele nu e destul să urmezi drumul drept ci trebuie să ignori ceea ce ți s-a spus, că Soarele e înțelept, că e o sugestie a rațiunii și a iluminării spirituale sau că, în unele credințe românești, soarele apare ca divinitate a vieții sau este asimilat lui Cristos; să uiți că în descântecelor și vrăjilor pentru dobândirea frumuseții și a să-

nătații este invocat în ipostaza de autoritate tutelară. Să-ți trădezi seminția, înghețata lume a polului, pentru care lumina solara constituie visul continuu: „*La lampi de gheață, supt zăpezi,/ Tot polul meu un vis visează./ Greu taler scump, cu margini verzi,/ De aur, visu-i cercetează.*” Ca să treci cu binele de probele ce-ți ies în cale, trebuie să așezi în locul aspirației spre lumină, curajul de a privi și în fântâna din tine însuși pentru că sufletul care *nu e fântână decât la om, fiară bătrână*, semnifică și capacitatea de a te accepta cu umbrele care țâșnesc uneori din adâncuri și de a învăța de la toți din jurul tău, de la clevețirile ghiocilor și toporașilor, de la vrăjitoarea-mânărcă, de la măselărița-mireasă și mai ales, de la marele Maestru Inițiator, Crypto, care pentru a fi sigur că lecția lui a fost bine asimilată, trebuie el însuși să se sacrifice și doar sacrificiul este cea mai de preț dovadă a iubirii pentru semenii sau ne-semenii noștri... *Nebunia* lui Crypto mi-a arătat că orice aspirație ce trece de limitele firești, ale cuiva ce-și supralicitează drepturile existențiale, sfârșește tragic, supraviețuind într-o altfel de nuntă, grotescă, cu măselărița devenită o mireasă horror într-un decor su-

prerealist, doar pentru cei orbi, cei surzi, cei ne-inițiați care nu văd că în spatele acestui tablou pictat de un Menestrel magician, se ascunde un regizor desăvârșit care și-a instruit bine protagonistul, pe Crypto, cel care se dovedește un factor esențial în devenirea mea, astfel încât i se potrivesc replicile lui Faust, „*Sunt o parte a puterii care, vrând/ să facă Răul, face doar Binele, oricând.*”

Dar eu nu uit și toată viața mea va fi de acum încolo sub semnul întâlnirii cu un Rigă, fie el chiar cu o existență hermafrodită, fie el chiar o ființă inferioară, că această întâlnire m-a salvat pe mine de mine însami și m-a ajutat să mă regăsesc, să exclam și eu: *ca să pot muri liniștit, pe mine mie, redă-mă!*, exclamație ce n-o poate rosti Crypto care se pierde pe sine. Eu mă regăsesc, el se pierde, eu mă îmbogățesc, el sărăcește, eu iau ce-mi oferă indirect chiar Soarele ce-l transformă în altceva, eu nu rămân, el nu rămâne ci regresează pentru ca eu să pot urca, să mă pot înălța spre Soare puternică, nu vulnerabilă și plâpândă în spirit cum eram când m-ai întâlnit tu, Crypto.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
George Sandulescu

Contemporary Literature Press

Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură

The online Publishing House of the University of Bucharest

William Shakespeare

Sonnets. Sonete

Parallel Texts

Translated into Romanian by
Radu Ștefănescu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

The University of Bucharest, 2015

Publicăm o traducere inedită a **Sonetelor**, făcută de un inginer, care este și debutant pe deasupra. **Radu Ștefănescu** traduce sonetele cu rimă, ritm și sens. Desigur, orice traducere este în același timp o extindere a textului către cultura altei limbi, dar și o limitare a lui la felul în care înțelege traducătorul ceea ce traduce. Radu Ștefănescu traduce și rescrie. Sonetele lui în românește sunt un act de cultură, dar și unul de creație. Invităm cititorul să decidă singur dacă ele sunt în primul rând o traducere și abia după aceea creație de poezie - sau invers. Sau, poate, în egală măsură, și una și alta.

Volumul **Sonetele lui William Shakespeare**, traduse în limba română de Radu Ștefănescu, s-au lansat oficial luni 9 martie 2015, iar volumul poate fi consultat și la adresa de internet:

<http://editura.mttlc.ro/shakespeare-sonete-stefanescu.html>

Sonet 1

Îi vrem pe cei frumoși rodind, am vrea
Un trandafir, când toamna îl apleacă,
Dar încă-i viu, să lase-n urma sa
Parfum, culori, în muguri noi să treacă.
Dar tu, ce doar în ochii-ți dulci privești
Și lași doar focul lor să te desfete
Îți ești dușman... Bogat te crezi? Nu ești,
Comoara-ți furi de unul singur, biete.
Tu, hărăzit acestei lumi podoabă
Ești solul unei primăveri ce minte.
Păcat de rodul risipit cu grabă
Și ars cu lăcomie înainte.
Trezește-te, nu te lăsa-ngropat
Cu tot cu har, cât nu te-ai semănat.

Sonet 2

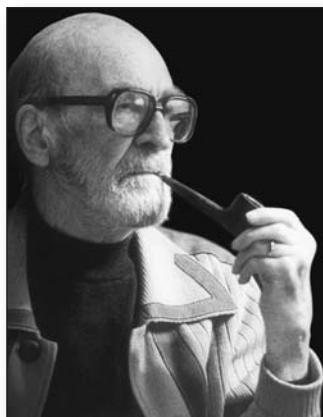
Când patruzeci de ierni te vor brăzda
Și-ți va apune fala juvenilă,
A tinereții haină-ți va părea
O vechitură: ai să-ți plângi de milă.
Vei fi-ntrebat: "Averea unde-o ții?",
Vor da răspuns adâncile găvane
Ce-ți îngropară fruntea: "Chiar aci!"
Dar îți va fi rușine, o, sărmăne.
Cu mult mai lesne bătrânețea ta
Va fi iertată, dacă vei răspunde:
"Privește-acest copil, mă va purta:
Acolo sunt, pe el întreabă-l unde."
Și sânge cald prin venele-nghețate
Va curge-atunci când moartea-ți râde-n spate.

Conjugarea trecutului la timpul viitor

Pe 13 martie a.c. se împlinesc 108 ani de la nașterea lui **Mircea Eliade**, motiv de a rememora câteva adevăruri despre *cine* și *ce* suntem, așa cum au fost ele exprimate într-un articol apărut în **Vremea** (nr. 505), din 19 septembrie 1937.

Dincolo de unele anacronisme și limite istorice, inevitabile de altminteri, având în vedere faptul că încă nu se produsese război și holocaust, articolul lui Mircea Eliade sesizează ceea ce - și atunci, și acum - reprezintă un pericol mortal pentru națiunea română: **pierderea instinctului statal și disoluția formelor instituționale**.

În ceea ce privește formula actuală, *politically correct*, credem că autorul explică limpede sensul afirmațiilor sale: „Pe mine nu mă supără când aud evreii țipând: «antisemitism», «fascism», «hitlerism»! Oamenii aceștia, care sunt oameni vii și clarvăzători, își apără primatul economic și politic pe care l-au dobândit cu atâta trudă risipind atâta inteligență și atâtea miliarde. Ar fi absurd să te aștepti ca evreii să se resemneze de a fi o minoritate, cu anumite drepturi și cu foarte multe obligații - după ce au gustat din miera puterii și au cucerit atâtea posturi de comandă. Evreii luptă din răspuț să-și mențină deocamdată pozițiile lor, în așteptarea unei viitoare ofensive - și, în ceea ce mă privește, eu le înțeleg lupta și le admir vitalitatea, tenacitatea, geniul.”

Mircea Eliade

PILOȚII ORBI

Imoralitatea clasei conducătoare românești, care deține „puterea” politică de la 1918 încoace, nu este cea mai gravă crimă a ei. Că s-a furat ca în codru, că s-a distrus burghezia națională în folosul elementelor alogene, că s-a năpăstuit țărâniea, că s-a introdus politicianismul în administrație și învățământ, că s-au desnaționalizat profesiunile libere - toate aceste crime împotriva siguranței statului și toate aceste atentate contra ființei neamului nostru, ar putea - după marea victorie finală - să fie iertate. Memoria generațiilor viitoare va păstra, cum se cuvine, eforturile și eroismul anilor cumpliți 1916 - 1918, lăsând să se aștearnă uitarea asupra întunecatei epoci care a urmat unirii tuturor românilor. Dar cred că este o crimă care nu va mai putea fi niciodată uitată: acești aproape douăzeci de ani care s-au scurs de la unire. Ani pe care nu numai că i-am pierdut (și când vom mai avea înaintea noastră o epocă sigură de pace atât de îndelungată?! - dar i-am folosit cu statornică voluptate la surparea lentă a statului românesc modern.

Clasa noastră conducătoare, care a avut frânele destinului românesc de la întregire încoace, s-a făcut vinovată de cea mai gravă trădare care poa-

te înfiera o elită politică în fața contemporanilor și în fața istoriei: pierderea instinctului statal, totala incapacitate politică. Nu e vorba de o simplă găinărie politicianistă, de un milion sau o sută de milioane furate, de corupție, bacșișuri, demagogie și șantaje. Este ceva infinit mai grav, care poate primejdui însăși existența istorică a neamului românesc: oamenii care ne-au condus și ne conduc nu mai văd.

Într-una din cele mai tragice, mai furtunoase și mai primejdioase epoci pe care le-a cunoscut mult încercata Europă - luntrea statului nostru este condusă de niște piloți orbi. Acum, când se pregătește marea luptă după care se va ști cine merită să supraviețuiască și cine își merită soarta de rob - elita noastră conducătoare își continuă micile sau marile afaceri, micile sau marile bătălii electorale, micile sau marile reforme moarte. Nici nu mai găsești cuvinte de revoltă. Critica, insulta, amenințarea - toate acestea sunt zadarnice. Oamenii aceștia sunt invalizi: nu mai văd, nu mai aud, nu mai simt. Instinctul de căpetenie al elitelor politice, instinctul statal, s-a stins.

Istoria cunoaște unele exemple tragice de state înfloritoare și puternice care au pierit în mai puțin de o sută de ani fără ca nimeni să înțeleagă de ce. Oamenii erau tot atât de cumsecade, soldații tot atât de viteji, femeile tot atât de roditoare, holdele tot atât de bogate. Nu s-a întâmplat nici un cataclism între timp. Și deodată, statele acestea pier, dispar din istorie. În câteva sute de ani după aceea, cetățenii fostelor state glorioase își pierd limba, credințele, obiceiurile - și sunt înghițiți de popoare vecine.

Luntrea condusă de piloții orbi se lovise de stânca finală. Nimeni n-a înțeles ce se întâmplă, dregătorii făceau politică, negutătorii își vedeau de afaceri, tinerii de dragoste și țărâni de ogorul lor. Nu-

mai istoria știa că nu va mai duce multă vreme povara acestui stârv în descompunere, neamul acesta care are toate însușirile în afară de aceea capitală: instinctul statal. Crima elitelor conducătoare românești constă în pierderea acestui instinct și în înfiorătoarea lor inconștiență, în încăpățânarea cu care își apără „puterea”. Au fost elite românești care s-au sacrificat de bună voie, și-au semnat cu mâna lor actul de deces numai pentru a nu se împotrivi istoriei, numai pentru a nu se pune în calea destinului acestui neam. Clasa conducătorilor noștri politici, departe de a dovedi această resemnare, într-un ceas atât de tragic pentru istoria lumii - face tot ce-i stă în putință ca să-și prelungească puterea. Ei nu gândesc la altceva decât la milioanele pe care le mai pot agonisi, la ambițiile pe care și le mai pot satisface, la orgiile pe care le mai pot repeta. Și nu în aceste câteva miliarde risipite și câteva mii de conștiințe ucise stă marea lor crimă, ci în faptul că măcar acum, când încă mai este timp, nu înțeleg să se resemneze.

Să amintim numai câteva fapte și vom înțelege de când ne conduc piloții orbi. Cel dintâi lucru pe care l-au făcut iugoslavii după război a fost să colonizeze Banatul românesc aducând în masă de-a lungul frontierei cele mai pure elemente sârbești. Iugoslavii, atunci ca și acum, erau departe de a avea liniștea și coeziunea politică pe care am fi putut-o avea noi: problema croată izbucnise cu violență. Cu toate acestea, știind că *adevărată graniță nu e cea însemnată pe hărți, ci limita până unde se poate întinde un neam* (Nae Ionescu) - au făcut tot ce le-a stat în putință ca să deznaționalizeze județele românești. Și se pare că au reușit. În orice caz, acum, la granița Banatului, stau masive colonizări sârbești, sate care nu existau la conferința păcii....

La „plebiscitul” din 1918-1919, toate satele șvabești au votat alipirea la România Mare. S-au obținut astfel o impresionantă majoritate. Nici un guvern român n-a făcut, însă, nimic pentru aceste elemente germanice, singurii aliați sinceri pe care i-am fi putut avea ca să contrabalansăm elementele maghiare. Dimpotrivă, de la unire încoace sașii și șvabii au fost neconținut umiliți - iar ungurii favorizați. (Ce imbecil complex de inferioritate am dovedit, fiindu-ne teamă de unguri!)

În 1918 sașii nu se înțelegeau cu șvabii. Am fi putut profita de aceste neînțelegeri. N-am profitat. Dimpotrivă, am făcut tot ce ne-a stat în putință ca să accelerăm unirea tuturor elementelor germanice. Și astăzi, sașii și șvabii sunt uniți - și sunt împotriva noastră.

Ungurii au colonizat granița încă din 1920, deși și astăzi se găsesc înapoia acestei centuri de fier nu știu câte sute de mii de români. Noi n-aveam ne-

voie de colonizări, pentru că toate satele de pe frontieră sunt românești. În schimb, am stat cu mâinile în sân și am privit cum se întărește elementul evreiesc în orașele din Transilvania, cum Deva s-a maghiarizat complet, cum Țara Oașului s-a păraginit, cum s-au făcut colonizări de plugari evrei în Maramureș, cum au trecut pădurile din Maramureș și Bucovina în mâna evreilor și maghiarilor etc., etc.

Cei 10.000 de țărani români veniți din Ungaria continuă să moară de foame. Am luat sate de români din Banat și am colonizat Cadrilaterul - în loc să păstrăm pe bănățeni acolo unde sunt și să aducem la frontiera bulgară numai macedoneni, singurii care răspund la cuțit cu toporul și la insulte cu carabina. Astăzi româncele bănățene cerșesc în Balcic...

Dintre toate minoritățile noastre, în afară de armeni, numai turcii erau cei mai inofensivi; i-am lăsat să plece. Pământurile lor, în bună parte, au intrat în stăpânirea bulgarilor. Bazargicul este complet bulgarizat. Ceva mai mult. Am lăsat pe bulgari să-și cumpere și să cultive pământ până la Gurile Dunării.

Piloții orbi s-au făcut unealta celei mai înspăimântătoare crime împotriva ființei statului românesc: înaintarea elementului slav din josul Dunării spre Deltă și Basarabia. N-a fost un singur om politic român care să înțeleagă că ultima noastră nădejde, așa cum suntem înconjurați de oceanul slav, este să ne împotrivim cu toate puterile unirii slavilor dunăreni cu slavii din Basarabia. În loc să alungăm elementul bulgăresc din întreaga Dobroge - noi am colonizat pur și simplu Gurile Dunării cu grădinari bulgari.

În același timp, piloții orbi au deschis larg porțile Bucovinei și Basarabiei. De la război încoace, evreii au cotoplit satele Maramureșului și Bucovinei și au obținut majoritatea absolută în toate orașele Basarabiei. Ceva mai grav: rutenii s-au coborât de-a lungul Basarabiei și astăzi mai au foarte puțin să-și dea mâna cu bulgarii care au suit pe Dunăre. Reni este punctul de unire a celor două populații slave - pe pământ românesc.

Imediat după război, în Basarabia românii reprezentau 68% din populație. Astăzi, după statisticile oficiale, ei sunt numai 51%. Elitele politice românești, în loc să se intereseze de aproape de problema Ucrainei prin încurajarea agitațiilor separatiste - așa cum au făcut guvernele austriece până la război, încurajând sistematic pe ruteni ca să lovească în români și în poloni - s-au mulțumit să tolereze întinderea ucrainenilor nu numai în Bucovina, dar și în Basarabia.

În anul 1848, rutenii din Galiția revendicau o parte din Bucovina pentru provincia lor (Galiția), care ar fi trebuit să devină semi-autonomă în reor-

ganizarea Austriei pe baze federale (planul Palacki). Românii bucovineni de atunci au știut să se apere (în Constituanta austriacă de la Kremsir). Dar rutenii, după războiul cel mare, au găsit un neașteptat aliat în piloții orbi ai României care, în loc să lupte pentru revendicările ucrainiene dincolo de Nistru (crearea statului-tampon Ucraina) și-au arătat prietenia față de acești slavi lăsându-i să se înmulțească peste măsură în Bucovina și să coboare cât mai jos în Basarabia. Astăzi, un savant ucrainean de la universitatea din Varșovia, refugiat politic, expune la seminarul de geografie din Berlin hărți ale viitorului stat ucrainean în care se găsesc înglobate Bucovina și Basarabia. Nădăjduiesc că la ceasul când știu lucrurile acestea, prietenul care mi-a atras atenția asupra hărților profesorului ucrainean (profesor la universitatea din Varșovia) a izbutit să le fotografieze pe toate - pentru ca să facem amândoi dovada, dacă va fi nevoie.

Inutil să mai continui.

Și am fost stăpânit de acest înspăimântător sentiment al inutilității în tot timpul cât am scris paginile de față. Știu foarte bine că ele nu vor avea nici o urmare. Știu foarte bine că evreii vor țipa că sunt antisemit, iar democrații că sunt huligan sau fascist. Știu foarte bine că unii îmi vor spune că „administrația” e proastă - iar alții îmi vor aminti tratatele de pace, clauzele minorităților. Ca și când aceleași tratate au putut împiedica pe Kemal Pașa să rezolve problema minorităților măcelărind 100.000 de greci în Anatolia. Ca și când iugoslavii și bulgarii s-au gândit la tratate când au închis școlile și bisericile românești, deznaționalizând câte zece sate pe an. Ca și când ungurii nu și-au permis să persecute fățis, cu închisoarea, chiar satele germane, ca să nu mai vorbesc de celelalte. Ca și când cehii au șovăit să paralizaze, până la sugrumare, minoritatea germană!

Cred că suntem singura țară din lume care respectă tratatele minorităților, încurajând orice cucerire de-a lor, preamărindu-le cultura și ajutându-le să-și creeze un stat în stat. Și asta nu numai din bunăvoință sau prostie. Ci pur și simplu pentru că pătura conducătoare nu mai știe ce înseamnă un stat, nu mai vede.

Pe mine nu mă supără când aud evreii țipând: „antisemitism”, „fascism”, „hitlerism”! Oamenii acestia, care sunt oameni vii și clarvăzători, își apără primatul economic și politic pe care l-au dobândit cu atâta trudă risipind atâta inteligență și atâtea miliarde.

Ar fi absurd să te aștepti ca evreii să se resemneze de a fi o minoritate, cu anumite drepturi și cu foarte multe obligații - după ce au gustat din mielea puterii și au cucerit atâtea posturi de comandă.

Evreii luptă din răspuțeri să-și mențină deocamdată pozițiile lor, în așteptarea unei viitoare ofensive - și, în ceea ce mă privește, eu le înțeleg lupta și le admir vitalitatea, tenacitatea, geniul.

Tristețea și spaima mea își au, însă, izvorul în altă parte. Piloții orbi! Clasa aceasta conducătoare, mai mult sau mai puțin românească, politicienizată până-n măduva oaselor - care așteaptă pur și simplu să treacă ziua, să vină noaptea, să audă un cântec nou, să joace un joc nou, să rezolve alte hârtii, să facă alte legi. Același joc și același lucru, ca și când am trăi într-o societate pe acțiuni, ca și când am avea înaintea noastră o sută de ani de pace, ca și când vecinii noștri ne-ar fi frați, iar restul Europei unchi și nași. Iar dacă le spui că pe Bucegi nu mai auzi românește, că în Maramureș, Bucovina și Basarabia se vorbește idiș, că pier satele românești, că se schimbă fața orașelor - ei te socotesc în slujba nemților sau te asigură că au făcut legi de protecția muncii naționale.

Sunt unii, buni „patrioți”, care se bat cu pumnul în piept și-ți amintesc că românul în veci nu pieire, că au trecut pe aici neamuri barbare etc. Uitând, săracii, că în Evul Mediu românii se hrăneau cu grâu și pește și nu cunoșteau nici pelagra, nici sifilisul, nici alcoolismul. Uitând că blestemul a început să apese neamul nostru o dată cu introducerea secarei (la sfârșitul Evului Mediu), care a luat pretutindeni locul grâului. Au venit apoi fanarioții care au introdus porumbul - slăbind considerabil rezistența țăranilor. Blestemele s-au ținut apoi lanț. Mălaiul a adus pelagra, evreii au adus alcoolismul (în Moldova se bea până în secolul XVI bere), austriei în Ardeal și „cultura” în Principate au adus sifilisul. Piloții orbi au intervenit și aici, cu imensa lor putere politică și administrativă. Toată Muntenia și Moldova de jos se hrăneau iarna cu pește sărat; căruțele începeau să colinde Bărăganul îndată ce se culegea porumbul și peștele acela sărat, uscat cum era, alcătuiă totuși o hrană substanțială. Piloții orbi au creat, însă, trustul peștelui. Nu e atât de grav faptul că la Brăila costă 60-100 lei kilogramul de pește (în loc să coste 5 lei), că putrezesc vagoane întregi de pește ca să nu scadă prețul, că în loc să se recolteze 80 de vagoane pe zi din lacurile din jurul Brăilei se recoltează numai 5 vagoane și se vinde numai unul (restul putrezește), grav e că țăranul nu mai mănâncă, de vreo 10 ani, pește sărat. Și acum, când populația de pe malul Dunării e secerată de malarie, guvernul cheltuiește (vorba vine) zeci de milioane pe medicamente, uitând că un neam nu se regenerează cu chinină și aspirină, ci printr-o hrană substanțială.

Nu mai vorbiți, deci, de cele șapte inimi în pieptul de aramă al românului. Sărmanul român, lup-

tă ca să-si păstreze măcar o inimă obosită care bate tot mai rar și tot mai stins. Adevărul e acesta: neamul românesc nu mai are rezistența sa legendară de acum câteva veacuri. În Moldova și în Basarabia cad chiar de la cele dintâi lupte cu un element etnic bine hrănit, care mănâncă grâu, pește, fructe și care bea vin în loc de țuică. Noi n-am înțeles nici astăzi că românul nu rezistă băuturilor alcoolice, ca francezul sau ca rusul bunăoară. Ne laudăm că „ținem la băutură”, iar gloria aceasta nu numai că e ridiculă, dar e în același timp falsă. Alcoolismul sterilizează legiuni întregi și ne imbecilizează cu o rapiditate care ar trebui să ne dea de gândit.

...Dar piloții orbi stau surâzători la cârmă, ca și când nimic nu s-ar întâmpla. Și acești oameni, conducători ai unui popor glorios, sunt oameni cumsecade, sunt uneori oameni de bună-credință, și cu bunăvoință; numai că, așa orbi cum sunt, lipsiți de singurul instinct care contează în ceasul de față - instinctul statal - nu văd șuvoaiele slave scurgându-se din sat în sat, cucerind pas cu pas tot mai mult pământ

românesc; nu aud vaietele claselor care se sting, burghezia și meseriile care dispar lăsând locul altor neamuri... Nu simt că s-au schimbat unele lucruri în această țară, care pe alocuri nici nu mai pare românească.

Uneori, când sunt bine dispuși, îți spun că nu are importanță numărul evreilor, căci sunt oameni muncitori și inteligenți și, dacă fac avere, averile lor rămân tot în țară. Dacă așa stau lucrurile nu văd de ce n-am coloniza țara cu englezi, căci și ei sunt muncitori și inteligenți. Dar un neam în care o clasă conducătoare gândește astfel, și-ți vorbește despre calitățile unor oameni străini - nu mai are mult de trăit. El, ca neam, nu mai are însă dreptul să se măsoare cu istoria... Căci piloții orbi s-au făcut sau nu unelte în mâna străinilor - puțin interesează deocamdată. Singurul lucru care interesează este faptul că nici un om politic român, de la 1918 încoace, n-a știut și nu știe ce înseamnă un stat. Și asta e destul ca să începi să plângi.

Martine Gilhard

Dragostea va învinge

În oroarea astor zile ale vieții-n lumea dată
Unde strălucește ochiul negru, rău și arțăgos,
Din măcelăria tristă, insalubră și spurcată,
A tășnit ca din tenebre-un mare animal hidos:

E scâlâmb și are membre și tentacule duium
Răbufnind la suprafață de sub țara bombardată;
I se cântă osanale dezmățate ca și cum
Nu i-ar fi împărăția la pământ deja culcată.

Frica pare să conducă în acest moment suprem
O mulțime curajoasă până-atunci doar agitată;
Ea nu poate să câștige în acest adânc poem
Unde noi și noi intenții la lumină se arată.

În momentele acestea de război și nebunie,
Rezistența îndârjită ne e unic lucru bun,
Spre a întregi o țară cum ar trebui să fie
Dragostea de glie-apare drept liantul oportun.

Libertate e cuvântul ce-ntru totul se exprimă,
Libertate în credință, libertate-n sensul pur,
A popoarelor pe care potențații le suprimă
Cât nu-i obligăm să facă grabnic stânga împrejur.

Prin desene, schimb de vorbe, atitudine și scris,
Ori prin arii anarhiste, ca și prin caricatură,
Prin ce Arta ne oferă când avem ceva de zis
Să trezim și corp și suflet, cu aplomb și tevdură.

Nu ratați nicicum prilejul pentru breșa necesară
Timpului ce numai astfel se va depăși pe el,
Și să dăm precum profeții veste în întreaga țară
Că unirea solidară ni-i și pavază și țel.

O ferventă umilință se consumă în tăcere
Ca stindard purtăm în inimi dorul păcii infinit
Și-armonia, dar și ura îndreptată spre Putere,
Vom învinge numai dacă ne iubim necontenit,

Doar iubirea invadează tainic sufletul de frate,
Chiar și pe a celui care s-a dedat la un păcat,
Asasinul și brigandul ori lipsitul de dreptate,
Norocosul, bogătașul ori mofluzul înșelat,

Doar iubirea ne adună laolaltă ne-ncetat
Ca de-a pururi de oriunde mojiția să dispară,
Strâns ținându-ne de mână să pornim

un dans curat

Spre a regăsi elanul nostru pur de-odinioară!

Traducere - Ion Roșioru

Joan Gelu Crișan

„ADICĂ, DA!”

Trecuseră unsprezece ani de când Radu nu mai călcase pe străduțele acelea întunecoase, ca niște labirinturi ciudate, șerpuind printre clădirile bătrâne de câteva secole. Terminase facultatea în oraș, iar acum i se derulau prin minte imagini, ca-ntr-un film pe calculator întrerupt de scurte pauze de buffering. Venise într-o delegație, trimis de firma de I.T. la care lucra. Intră în parcul care îi picura în suflet o nostalgie și niște trăiri de care nu se mai credea capabil; își amintea de clipele petrecute cu Maria pe acele alei...

O cunoscuse târziu, el mai avea câteva luni de facultate, iar ea era în anul al treilea. N-a fost o dragoste mare, dar putea deveni. S-a stins încet, încet, după ce el a obținut un contract de doi ani în străinătate, iar când s-a întors, ea era plecată la o specializare. În capătul parcului era o stație de troleibuz. Acolo se întâlneau cândva, pentru că ea locuia în apropiere. Se așeză pe aceeași băncuță ca pe vremuri și parcă nu-i mai venea să plece, îl cuprinsese o lene așa de plăcută, dar trebuia să ajungă la o întâlnire de serviciu. Se îndreptă spre stradă ca să ia un taxi și atunci se produse minunea. Prin învălmășeala de oameni a văzut-o coborând dintr-un alt taxi. A vrut să o strige, dar din mulțime a ieșit un bărbat care a îmbrățișat-o, a sărutat-o pe frunte și au plecat la braț râzând.

Da, asta era...

Mergera absent la ce se întâmplă în jurul lui, când cineva îl prinse de mână și-i zise:

– Măi, da' ce mândru te ții, nu mai bagi în seamă muritorii de rând!

În fața lui se afla o femeie, care ținea o fetiță de mână și râdea. Deși acum era mai durdulie, o recunoscuse pe Oana, prietena Mariei. Au stat puțin de vorbă, pentru că Oana se grăbea, a întrebat-o în treacăt de Maria și i-a dat fetei un pliant publicitar de la expoziția pentru care venise.

Prezentarea de a doua zi a avut succes. Ra-

du își luase o cafea de la automat și privea mulțimea satisfăcut. Dintr-o dată tresări și era să împrăstie cafeaua pe jos - undeva într-un colț al sălii o văzu pe Maria cu un pliant în mână. Porni spre ea și ajunsese în același timp cu George, un fost coleg de facultate care apăruse și el tocmai atunci.

– Maria!

– Maria!

– Salut, băieți!

Au pâlăvrăgit puțin și Maria a spus că trebuie să plece. Când au rămas singuri George i-a spus râzând:

– Trebuia s-o iei de nevastă atunci, dar nici acum nu e târziu.

– Și pe soțul ei îl iei tu de bărbat, izbucni Radu.

– Care soț, mă! Ai înnebunit?

– Păi, am văzut-o ieri... era cu...

– Era cu fratele ei, s-a-ntors ieri din Olanda, ea nu e măritată, îi zise George, gata să se împrăstie de răs.

– Păi, atunci... băigui, Radu...

– Răspuns corect! Păi, atunci, șterge-o, îi spuse George printre hohote de răs.

Radu a rupt-o la fugă și când a ajuns-o din urmă pe Maria, a-ntrebat-o gâfâind:

– De ce, nu te-ai măritat? Adică vreau să zic... Nu te-ai măritat? Adică...

– Să nu-mi spui, că vrei să mă iei de nevastă, îi zise Maria râzând.

– Nu, adică, da, adică...

– Auzi, măi *adică*, haide să intrăm undeva, să bem o cafea!

AMINTIRI PROLETARE

Într-o după-amiază frumoasă de toamnă, am mers împreună cu Horațiu și încă doi prieteni, Sandu și Șoșoiu, să-l ajutăm pe nea Bălușă, un coleg de muncă mai în vârstă, care locuia într-un sat din apropiere, să culeagă prunele dintr-un petic de livadă care a scăpat ca prin minune de colectivizare. Seara, după ce am terminat munca, ne-a invitat la masă și-a încălzit niște vinars, ne-a spus că livada din care am cules prunele fusese de trei ori pe-atâta, dar cea mai mare parte i-au luat-o la colectiv. Împreună cu aceasta, mai băgase în C.A.P. cinci hectare de teren arabil, un cal și două vaci.

– Păi, de ce te-ai înscris, îl întrebă Horațiu.

– Da' ce-a fost după mine, am făcut-o eu pe cocoșul la-nceput dar m-au înmuiat ei repede. Prima dată a venit la mine unul negricios, despre care oa-

menii din sat auziseră că fusese legionar, iar acum era mare comunist. Ăsta a sărit dintr-un GAZ, s-a apropiat trăgând dintr-o țigară și mi-a strigat peste gard:

– Bă, te-nscii în colectiv?

– Ba, îi zisei eu, văzându-mi de treabă. A scuipat chiștocul din colțul gurii și-a mârâit:

– O să te-nscii tu până la urmă, că doar nu oi fi tu mai dat dracului ca alții.

– Ba, io nu, îi spusei hotărât.

– Mai vorbim noi, zise el și plecă nervos către mașină.

De-atunci tovarășul Horvat, că așa îl chema, se ținu de capul meu și-al nevestei, amenințându-ne, pe unde ne întâlnea, cu tot felul de rele. Într-o zi, am mers la coasă și cât vedeai cu ochii eram doar eu și Lăbuș, câinele meu. La amiază mâncăm la umbra unui copac de la marginea unui drum de căruțe și-i aruncam lui Lăbuș, câte-o bucătică de pâine. Atunci a apărut, într-un nor de praf, zgâlțâindu-se din toate încheieturile, GAZ-ul „de la regiune” cu tovarășul Horvat. Când m-a văzut a coborât din mașină, s-a apropiat de mine, l-a lovit cu cizma pe Lăbuș care lătra la el și mi-a zis privind-mă urât:

– Leagă-ți, mă, câinele că ți-l împușc. Ți-ai băgat mințile în cap, te înscii în colectivă?

– Ba, i-am răspuns eu.

Atunci a luat o pușcă de vânatoare din mașină și-a început să mă lovească și să mă injure, spunând că din cauza ăstora ca mine își pierde el vremea pe colclauri, după care m-a pus să mă cațăr într-un copac și mi-a zis:

– Te dai jos de-acolo când îți vine mintea la cap și semnezi, că te înscii.

M-a ținut așa două ceasuri, stând întins la umbră cu pușca lângă el. Mă gândeam că aproape tot satul se înscisese în colectivă, că degeaba ne mai împotriveam noi, câțiva și cine știe ce-or să-mi mai facă ăștia, așa că l-am strigat pe Horvat și i-am spus că semnez.

– Mult ți-a mai trebuit, grijania cui te-a făcut și s-a dus la mașină să ia cererea de înscriere. Așa am ajuns eu în colectivă.

După ce-a ascultat cu gura căscată povestea intrării lui nea Bălușă în C.A.P., Șoșoiu zise:

– Bă, ai dracului mai erau.

– Ai dracului sunt și-acum, dar și mai șmecheri, izbucni Sandu.

Văzând că ne-am înfierbântat, nevasta lui nea Bălușă ne-a sfătuit:

– Măi copii, aici puteți spune ce vreți, dar, afară să vă țineți gura că ăștia au urechi peste tot și-i păcat de voi să pățiți ceva, că sunteți tineri.

Am plecat spre casă târziu și în dreptul pos-

tului de miliție din sat ne-am întâlnit cu un plutonier gras, cu un nas mare roșu-vinețiu, care duhnea a vinars ieftin și doi paznici de noapte. Când ne-a văzut a strigat la noi:

– Bă, ia veniți încoace! De ce faceți gălăgie prin sat, bă? Buletinele la control!

– Păi, nu...

Am avut noroc cu Șoșoiu, căruia, deși era mai tânăr decât noi, i-a mers mintea și l-a-ntrebat pe milițian, dacă îl lasă să dea un telefon de la post.

– Unde să dai telefon, bă? l-a-ntrebat.

– La unchiu-meu, ca să-mi aducă buletinul și banii pentru amendă.

– Cu ce să vină acum, tăntălăule, că nu mai sunt autobuze dinspre oraș, se răsti plutonierul.

– Păi, cu mașina, îl informă Șoșoiu.

– Da' ce, unchiu-tău are mașină, se-ndoi milițianul.

– Nu, dar vine cu mașina de la serviciu.

– Așa deci, se folosește de bunul obștesc, în interes particular. Ia spune, unde lucrează?

– La partid, îl minți Șoșoiu.

Crezând că unchiul lui Șoșoiu e șofer pe mașina de la partid, care se afla la dispoziția tovarășului Grigore, șeful de post se mai îmblânzi și întrebă:

– Și zici, că unchiu-tău e șoferu' lu' tovarășu' Grigore?

– Nu, unchiu-meu e... tovarășul Grigore.

Auzind acestea, plutonierul își schimbă total atitudinea, ba chiar ne opri o mașină care mergea spre oraș și-i zise șoferului, să ne ia și pe noi.

Omul ne-a întrebat dacă suntem prieteni cu șeful de post și când i-am povestit întâmplarea, aproape că nu putea să mai conducă de răs. După ce s-a potolit, ne-a povestit o pățanie de-a lui...

– Directorul combinatului nostru avea obiceiul să meargă prin secții îmbrăcat în salopetă, ca să nu fie recunoscut și să pândească ce se întâmplă. Într-o zi am vrut să scot din combinat o antenă pentru televizor, printr-o spărtură a gardului. Când să ies, am dat nas în nas cu directorul. Prefăcându-mă că nu-l cunosc i-am zis: „Tovarășe, ai grijă, te rog, de antena asta, până mă duc eu să mai aduc ceva. Directorul, bucuros că o să mă prindă cu toată „marfa” la un loc, a luat antenă și mi-a spus să merg liniștit, că are el grijă de ea. Scăpând din capcană, am ieșit pe poartă și nu m-am oprit până la primul birt, ca să mă tratez de sperietură. În timpul ce directorul mă aștepta nerăbdător, plimbându-se cu antena-n mână, de undeva de sus, de pe niște schele, s-a auzit o voce răgușită, urmată de un hohot de răs:

– Pune-o pe sârbi, tovarășe director! Pune-o pe sârbi!

Revista revistelor culturale

RĂSFORI

Lumina Lină

Revistă de spiritualitate și cultură românească

Gracious Light

Review of Romanian Spirituality and Culture

LUMINĂ LINĂ

Anul XX, nr. 1, ianuarie 2015

Revista editată de **Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel**, din New York (Director: Pr. Prof. Dr. **Theodor Damian**, redactor-șef **M. N. Rusu**), este o insulă de cultură românească în oceanul diversității americane. Mai mult decât atât, felul în care sunt sărbătoriți acolo Eminescu, sau Grigore Vieru, sau Nichita Stănescu etc., felul cum sunt promovate valorile românești și ținuta intelectuală a publicației ar trebui să ne facă să... roșim.

♦ Iată și un remediu, pentru noi, cei din țară, sugerat de Pr. Prof. Dr. Theodor Damian în meditația la anul 2015 (**Despre credință și înnoire**): „...înnoirea gândirii este ca un fel de temelie a oricărui alt tip de înnoire pe care am dori-o. E bine de menționat aici și acum faptul că Sfinții Părinți definesc păcatul ca pe o eroare de gândire. (...) Gândim greșit, acționăm greșit, suportăm consecințele, lucru absolut logic și absolut firesc. Deci este nevoie de o înnoire a gândului ca să ne schimbăm viața.”

♦ Scriind despre felul în care este receptat de critica literară **Vasile Andru**, un scriitor care „și-a depășit generația”, **Theodor Codreanu (Călătorii în hristosferă)** pune în discuție „Păcatul cvasigeneral al criticii și istoriei literare românești”, care „se lasă sedusă de «complexele de cultură», ratând pe cele de profunzime.”. „Se explică - continuă distinsul critic și eseist - de ce, în pofida atâtor texte critice care i-au fost dedicate, el continuă să rămână un scriitor cvasicunoscut, atunci când n-a fost ocultat, pur și simplu, ca în **Istoria critică a literaturii române**, de Nicolae Manolescu, unde nu figurează nici măcar pe lista «autorilor de dicționar». Este evident că lui Nicolae Manolescu scrisul lui Vasile Andru nu i-a spus nimic, criticul fiind prizonierul unei forme canonice care i-a interzis să aibă organ pentru o personalitate ca aceea a autorului **Păsărilor Cerului** (1999).”

♦ Despre eseu lui **Constantin Amărieuței**, Eminescu sau lumea ca substanță poetică, **Dan**

Anghelescu notează: „Dintr-o ameziore adâncime de gând Constantin Noica scria: «Cu un singur volum de versuri - e drept răscolitoare la culme - și cu unul sau două volume de proză neîmplinită, cititorul român crede a ști ce este fenomenul Eminescu și ce ne este el.» Din nefericire, astăzi, printre noi, românii se conturează tot mai întunecata întrebare: Chiar știm, oare chiar mai știm, ce ne-a fost și ce ne mai este El?”

♦ **Antonia Bodea (Fascinația autodepășirii)** face o reverență critică în fața poetei **Passionaria Stoicescu**, comentând volumul **Fluturi mutanți** apărut la Editura TipoMoldova, Iași - 2012: „Pentru poeta **Passionaria Stoicescu**, scrisul e însăși substanța vieții, e lut și foc, e aer și apă, este duhovnicul care-i mântuiește frica, e «blestemul» căutării luminii, a intuirii esențelor, e «Iisus al meu», al tuturor, cel răstignit pe hârtie, închipuind o altă viață, aceea care ne salvează de uitare. Tulburătoare precum chemarea mării, poezia rămâne «o rană vie», alimentându-i «monstrul preasimțitor», un destin purtat cu încăpățănare, un suflet care «o sută de suflete tămăduiește»”

♦ Din bogatul conținut liric al revistei (semenază, printre alții, **Liviu Ioan Stoiciu** și **Gellu Dorian**) ne-am oprit la poemul slovacului **Milan Richter** (traducere **Muguraș Maria Petrescu**): „- Mergi la cimitir, doctore?/ - Da, vecine, fac și eu o vizită pe la morminte./ Aici o avem pe mama și/ fratele meu e acolo, nepoata soției/ e îngropată și ea de anul trecut,/ avea doar șaptesprezece ani,/ ziceau că ar fi avut leucemie. Dar tu, vecine?/ - Merg spre casă. Acum se întunecă repede./ De aia îmi place să stau acasă.../ - Deci ai fost deja pe la morminte?/ - Eu nu am morminte. Soția m-a părăsit de mult,/ știi, nu? Fiii mei trăiesc,/ dar departe, foarte departe, tocmai în Canada,/ da, da, în Canada... / Eu nu am morminte.../ - Dar pe ai tăi, mama, tatăl, frații,/ bunicii, unde i-ai înmormântat?/ - Sus în aerul lagărului de la Auschwitz, acolo sus,/ ei sunt înmormântați în aer” (**Rădăcinile în aer**)

OGLINDA LITERARĂ

Anul XIV, Nr 157/ ianuarie 2015

♦ Ștefania Oproescu ne propune să fim părtași la o lansare de carte, din tot mai îndepărtata provincie culturală românească: „Ce mai vreau să spun în legătură cu gustul amar al lansărilor noastre. A venit din lipsa publicului, deși evenimentul a fost anunțat în presa locală, dar, mai mult, din lipsa multora dintre cei apropiați cuvântului scris. Consider lipsită de eleganță și păguboasă nu atât ierarhizarea valorică alcătuită din păreri personale,

cât lipsa de susținere a unei manifestări organizată cu bună intenție. Să mai vorbim de tineri și de apetența lor pentru lectură? Mai are valoare exemplul? Poate n-ar fi rău să ne amintim măcar din când în când de **Citadela** lui **Exupéry**: «A crea, înseamnă a greși, poate, un pas în timp ce dansezi... Operele... se nasc atât din munca celor care-și ratează mișcărilor, cât și din a acelor care le reușesc. Căci nu poți împărți omul... Iar dansul frumos se naște din fervoarea dansului. Iar fervoarea dansului cere ca toți să danseze, chiar cei care dansează prost, căci astfel nu există fervoare ci academie pietrificată și spectacol fără înțeles».

♦ Vorbind despre **Luca Pițu**, criticul literar **Theodor Codreanu** nu se sfiește să facă, în numele adevărului, câteva afirmații care, probabil, nu pică tocmai bine în anumite sfere înalte: „Puțini esești, în cultura noastră, îndeplinesc la o așa cotă **estetică și est-etică**, deopotrivă, condiția eseului, doldora de cărturărie, de inteligență, de **esprit de finesse**, de rară capacitate de a se juca cu limba română și cu cea franceză, fără să le bruscheze vreodată naturalețea, încât **semnul celor aleși** (Măiorescu) se arată la el, ca la orice creator veritabil, printr-un idiom stilistic inconfundabil. Asta poate să incomodeze pe neinițiți, pe cei nededați cu deliciile umorului, dar, cu siguranță, pe cei fixați de Luca Pițu, cu aciditate inconturbabilă, într-un insectar al mutanților etici, căci umorul scapă de sub frâiele bonomiei față de bietele figurine omenești, devenind secerătoare, ca în finalul **Doinei** eminesciene. Nu e de mirare că Luca Pițu lipsește cu desăvârșire din **Istoria critică a literaturii române** a lui Nicolae Manolescu, unde, în schimb, se răsfață eseistul serios și încruntat Horia-Roman Patapievici, fiziologizat, prin intermediar pușdinulescian, în cartea care ne-a prilejuit aceste glose: **Prolegomene la o teorie a cumetrialității universitare** (Editura Opera Magna, Iași, 2014). În amintita Istorie, Patapievici este noul geniu eseistic al Carpaților, «cel mai remarcabil al generației '80» (p. 1403), care a rezistat vitejește prin cultură, nepublicând nimic până în 1989! Într-adevăr, vrednic disident «autocronic» (vorba lui Goma), stând, struțeste, în «clandestinitate» (vorba lui Manolescu), având capul vârât în nisip (vorba Nicoletei Sălcu-

deanu), pentru ca după 1989 să țâșnească dezlănțuit meteoric, beneficiind, cu strălucitoarea-i aură a «disidenței», de toate deliciile Epocilor de Argint, de Bronz și de Fier, cum le spune Luca Pițu anilor prezidențiali (ai Iliescului, Constantinescului, Băsescului) din sfertul de veac de după Epoca de Aur.»

Anul XIV, Nr 158/februarie 2015

♦ Ciudata viață de familie a lui **Cioran** a avut o temelie tainică și ocrotitoare în **Simone Boué**. Această femeie, care i-a fost tovarăș și partener, a acceptat să trăiască în umbra geniului românului, de foarte puține ori acceptând să ridice vâlul intimității. Iar atunci când a făcut-o, în 1996, la un an după dispariția lui Cioran, acordându-i un interviu profesorului universitar **Norbert Dodille** (pe vremea aceea director al Institutului Francez de la București), dezvăluirile sale - mai ales cele legate de caietele personale ale filozofului, pe care scria „à détruire” („de distrus”) - au fost copleșitoare: „Ce scrie e de o tristețe sfâșietoare. Revine constant sentimentul eșecului existențial. E foarte dureros pentru mine să citesc așa ceva, să-mi dau seama că a fost atât de adânc locuit de nefericire. În viața de zi cu zi, Cioran nu era deloc o ființă sinistă. Era un om vesel, cu umor. Și așa spune că nu-i scăpau bucuriile și frumusețea lumii. Dar nu scria decât atunci când era trist, în accesele lui de disperare, totdeauna noaptea. A și zis-o cândva: «Dacă sunt sinistre cărțile mele, e pentru că nu scriu decât atunci când îmi vine să-mi trag un glonț în cap». (...) Avea ideea fixă că mai bine să fii necunoscut, decât celebru. Disprețuia gloria. Nu accepta să apară la televizor și pentru că nu voia să fie recunoscut pe stradă. Dacă era întrebat: «Sunteți Cioran?», răspundea «Nu!». Mă tulbură să-mi amintesc, dar mai târziu, când era foarte bolnav și avea deja pierderi de memorie, cineva l-a oprit pe stradă și l-a întrebat dacă e Cioran. El a răspuns: «Am fost!»».

♦ **Magdalena Albu** semnalează o deturnare semantică devastatoare pentru conjugarea existențială contemporană (**Noua conjugare a verbului «a fi» la timpul prezent al antivalorilor**): „... conjugarea auxiliarului «a fi» și-a modificat între timp structura. Acum se spune corect «eu am, tu ai, el are, noi avem, voi aveți, ei au». E un transfer de ordin semantic, după cum lesne se poate constata, iar asta se întâmplă tocmai din motivația șubredă a post-modernității de a propune un sistem de semnificații actual completamente schimbat. Torontul de agresivitate feroce manifestată împotriva veritabilelor valori născute până acum în spațiul cultural munden ocupă în momentul de față un loc de prim rang. De aceea nici nu ar mai putea constitui o prea mare

mirare pentru nimeni dacă muzica lui Johan Sebastian Bach sau inegalabila creație literar-ziaristică eminesciană ar fi înlocuite definitiv cu răgetul inferior al instinctualizării decadente, plecând în analiza curentă de la faptul că axiologia timpului porno-istoric ocult, pe care îl parcurgem cu atâta înrâncenare și nesiguranță, își clădește cu insistență temelia (...) pe solul semanticii puternic restrictive a verbului «a avea»”.

SINTAGME LITERARE

Nr. 2 (12), februarie 2015

Revista din Dudeștii Noi, localitate înscrisă pe harta culturii de înrâncenarea poetului **Geo Galetaru**, publică - în preajma zilei de 8 martie - o antologie a vestalelor liricii actuale. Și, pentru că nu putem nedreptății pe nimeni, vom condensa citatele, atât cât să ningă, din fiecare cer, câte un fulg de zăpadă:

♦ **Adi Filimon**: „să mai cadă o dată luna pe casă/ lanul de grâu să se prăjească/ șobolanii să-și deschidă ulițele de sub pământ/ să stau cu moartea de vorbă pe treptele de la intrare/ s-o descos despre cum i-a crescut piciorul cel nou/ și despre alte lucruri bizare/ ea nu-mi va spune desigur despre mine nimic/ dar eu știu că atunci când plec la plimbare prin lanul de grâu/ e semn de penibilă rătăcire când nordul nu mai e nord/ ci doar sud uneori sud-est și luna devine amnezică/ și răsare din mare ca o căldare plină cu ochi negri de pești” (**m-am tot rugat și m-am rugat**);

♦ **Alina Marieta Ion**: „Eu sunt, în curând, doar un timp măsurat în mii de secunde, în care/ din spațiul albastru se-ntoarnă înspre nemaivăzut o suflare.”;

♦ **Amelia Stănescu**: „oh, cai din Perugia,/ cailor de cobalt/ au împlântate în carne copitele/ zeilor morți/ și aleargă/ aleargă cu sete/ până când din respirația lor zgomotoasă/ se va desprinde/ în noaptea/ ultimul geamăt. (**Fără titlu**);

♦ **Ana Dragu**: „e liniște/ și iese frig din perne./ vino, s-ascuți ceva ce nu se poate spune/ decât cu gura plină de vin roșu,/ cu buzele lipite de coapsă”... (**Hipnotica**);

♦ **Anca Mizumschi**: „Nu mă mai recunosc/ și prin pasărea topită din dreptul ochilor mei, mă

întreb cum pot fi de fiecare dată în același loc:/ în timpul care există în mine/ și într-un timp care moare” (**Dedublarea fluturilor**);

♦ **Florina Huzoaița**: „dumnezeu dă de mâncare la câini/ de aceea se înmulțesc pe străzi ca iepurii/ el are grijă & de șobolani/ îi acoperă cu pleoapele lui atunci când/ ploaia se transformă în sentiment (**Postmortem**);

♦ **Gabriela Crețan**: „Ora toridă a amiezei, când nu mai știu ce să fac/ cu mâinile mele uriașe, stângace voi ciopli poate cu dragoste/ o pasăre frumoasă de lemn/ să mă închidă în trupul ei cald, omenesc,/ o corabie/ navigând fără cârmă și fără busolă/ o casă de lemn lustruită-ndelung, plutitoare/ cu șase deschideri prin care/ îmi voi scoate aripile negre începând să vâslesc/ pe sinuoasele ape, de tine, de voi/ aproape,/ departe...” (**Amiază cu păsări**);

♦ **Lia Faur**: „e amurg și peste noi se-alintă pescărușii/ bat din aripi ca niște aeroplane uriașe/ ai putea crede ca suntem pe o plajă fericiți în arșița verii/ ai putea crede că ne-a acoperit nisipul divin/ din cap până-n picioare/ și că dragostea acum se inventează cu baloane de săpun/ în loc de cuvinte” (**Peisaj marin**);

♦ **Magda Mirea**: „trezește-te, îți spun,/ începe să ne crească/ umbra crucilor din pământ/ hai să înfiem și noi un animal/ să ne poarte spaimile/ să ne ducă inimile din când în/ când/ la înălțimi” (**N-am murit nici de data asta**);

♦ **Mariana Codruț**: „vai înfricoșătoarea noastră/ libertate – efortul amintirii/ unei vieți netrăite.” (**Dacă vesel se trăiește**);

♦ **Monica Rohan**: „Flămândă ca moartea, privirea din lucruri/ vânează clipă de clipă, ochiul de cer/ devorează lanțul fântâni” (**Întâmplări adevărate**);

♦ **Silvia Bîtere**: „afară plouă de secole/ în inimi și mai mult/ cu fiecare apăsare de resuscitare/ a corpurilor căzute din cer -/ urechea ochiul tălpile/ mâinile rugii/ cât să îndurăm/ prea negru prea dintr-o dată” (**Nu vrem**);

♦ **Silvia Goteanschi**: „Nimic nu durează mai puțin decât o iubire,/ o iubire e atât de puțin/ de nici nu te vezi/ în ea./ nu te vezi pe tine iubind și nici pe ceilalți/ iubindu-te și asta te face să crezi că iubirea/ e moarte./ devine absurd pentru că moartea/ nu e deloc puțină, ne iubește mult și pe toți/ împreună.” (**Ziua ca noaptea**);

♦ **Simona Grazia Dima**: „Un copil nenăscut se zbugiumă/ în marele trup./ Nu și nu, spune el și rupe cu dinții/ pânzele în care stă./ Nu și nu, și se zbate vântat la față,/ nu și nu, și n-are răbdare să se nască.” (**Marele trup**).

CONVORBIRI LITERARE

Nr. 1 (229), ianuarie 2015

♦ **Nicolae Silade** semnează un grupaj de poezie, în tonalitățile calme și profunde cu care ne-a obișnuit în anii din urmă: „întîlnire cu zeul glasul său mai puternic ca tunetul/ m-a trezit de din somnul cel negru al morții/ și fulgerul său o clipă mi-a luminat/ în depărtare calea// atît cît să văd cum se înalță la ceruri/ sufletul și cum se pogoară/ solie spre o lume pierdută// vai mlaștina-n care stăruie omul și vai/ pentru multele sale păcate// dragostea mea tănuită eu ție mă rog/ du-mă departe departe departe// dincolo de rîul ce se cheamă uitare/ am visat o cîmpie-nflorită cu crini/ o întindere mai albă ca spuma/ mării ce urcă-n înalturi// acolo dragoste du-mă și sună de înviere/ să se deștepte îngerii și sună de întîlnire cu zeul hai sună” (eon I)

♦ Comentariul lui **Adrian Alui Gheorghe** la volumul **Cobalt**, semnat de **Claudiu Comartin**, începe cu evocarea primei lecturi a poetului la **Cenaclul Euridice**, exemplificată prin poemul („e tîrziu, e vremea să îmi înfrunt spaimile/ în casa asta în care telefonul sună/ o dată la cîteva decenii/ mă ascund printre țevi sparte/ cu ferestrele intrîndu-mi în carne/ și/ descresc/ așteptînd imposibile transformări/ un cal nechează la ușă/ și dă să intre/ copitele lui îmi zdruncină patul/ dar aici nu sunt decît eu/ sub un soare fosforescent/ îngrijind fiara ce plînge în mine/ cu aceeași prudență ieșită/ cu care noaptea cobor în infern”). După care cronicarul se întreabă, retoric: „Cum se prezintă poezia lui **Claudiu Komartin** la mai bine de un deceniu de la acel debut absolut?” Răspunsul: „Poezia lui **Claudiu Komartin** de azi, conform etichetărilor făcute la acea vreme de **Traian T. Coșovei**, este (și) cerebrală și impregnată de un fior elegiac, așa cum îi stă bine poeziei dintotdeauna. (...) Nu risc prea mult spunînd că avem în **Claudiu Komartin** unul dintre valabilii poeți tragici ai vremii noastre. Poezia sa e o drojdie de viață, un substrat stoic mișcă imaginația poetică. O sinteză de suprarealism și existențialism se manifestă entropic, schimbul de tensiune dintre lume și individ se produce la **Komartin** pe terenul destul de animat al poemului”

♦ Sub genericul **Un englez în istoria României** revista publică dialogul care a avut loc pe scena Ateneului Român, la 20 decembrie 2014, între **Ana Blandiana** și istoricul englez **Dennis Deletant**.

Iată câteva păreri ale invitatului, legate de România: „Diplomații noștri cei din cadrul Foreign Office-ului, știau foarte bine ce înseamnă impunerea comunismului în România de către Uniunea Sovietică. Pentru că, chiar după septembrie '44, cînd Anglia a făcut parte din Comisia aliată de control, deci a trimis o echipă de ofițeri să ancheteze, să vadă, să scrie ce se întîmplă în România în perioada respectivă, de altfel și americanii au făcut la fel, era clar că erau conștienți pe deplin de situația din România și de ceea ce va urma probabil după ce se termină războiul. (...)

În legătură cu contactele britanicilor cu Maniu, încă din '41, Foreign Office, Ministerul nostru de Externe, a avut rezerve față de Maniu, pentru că era un om deseori nehotărît. El trăgea de timp. El de două ori a fost invitat să vină la Londra, în ideea ca să se formeze un guvern în exil la un moment dat, și de două ori a refuzat. Și de aceea englezii au început să se îndoiască de el ca om politic. Plus că era - îmi permit să spun citind foarte multe documente pe tema aceasta - destul de naiv în politică, adică în realpolitik. El credea, și la un moment dat le spunea englezilor, că nu vrea să se țină alegeri în România decît atunci cînd se retrag trupele sovietice. Și englezii și americanii i-au spus că acest lucru se va întîmpla probabil abia peste 10 - 20 de ani, dacă România are norocul acesta. (...) Maniu era un om, după părerea mea, care a fost într-un fel trădat de epoca în care trăia. Era o figură demnă de considerație, oferea un reper moral într-o epocă în care erau foarte puține repere și reprezintă pentru noi un simbol etern al importanței morale și al victoriei morale asupra politicii. Englezii, sau unii dintre englezi, n-au înțeles acest lucru și această lipsă, acest efect al diplomației britanice a avut consecințele pe care le cunoaștem cu toții și de aceea putem să facem o asemănare între situația de astăzi și situația de la sfîrșitul războiului, cînd Rusia reprezintă un pericol pentru stabilitatea în zonele acestea. (...)

Se vorbește despre art. 5 din Tratatul NATO, dar art. 5, de apărare colectivă oferită de statele NATO, nu oferă o protecție împotriva mijloacelor subversive îndreptate către un stat membru. Și aici mă refer la manipularea mass-media, la cumpărarea unor politicieni și la arma economică. Gazprom este o armă mult mai eficientă decît armata rusească. (...) În România, în 2000, 80% din pîrghiile economice erau deținute de foști ofițeri de Securitate sau de membri ai familiilor lor. Aproape același procentaj exista în Polonia. În Bulgaria și astăzi există aproape 80%. Asta ne ajută să înțelegem ce se întîmplă în ziua de astăzi, pe plan politic și economic, în fiecare dintre țările din fostul lagăr socialist. (...)

Ceea ce lipsește în România, văzînd lucrurile din afară (și ceea ce spun eu este bazat pe conversațiile mele particulare cu diverși oameni din Statele Unite și din Anglia), este lipsa de profesionalism, deci o anumită incompetență și lipsă de consecvență. Sigur că aceste defecte nu se pot repara imediat, dar, dacă, și cînd, odată conștientizate, se iau măsuri ca aceste fenomene să fie mai puțin pregnante în societatea românească, atunci economia românească ar avansa mult mai repede decît avansează în momentul de față și cred că și nivelul de trai s-ar îmbunătăți.”

Ana Blandiana a încheiat întîlnirea, spunîndu-le celor prezenți: „Doamnelor și Domnilor, vă mulțumesc că în această zi din ajunul aniversării unui sfert de secol de istorie, plătită atît de scump și încărcată de noi speranțe, și în preajma Sărbătorii Nașterii, în care încercăm să ne naștem mereu din nou, ați fost alături de noi în acest periplu...”

ATENEU

Anul 52, nr. 545, ianuarie 2015

♦ Seara, poetului **Dan**

Dănilă i se face teribil de frumos și foșnitor, toamnă, copilărie sau tristețe: „iar vin ploile de toamnă, nopțile/ sunt negreșe printre care te ascunzi,/ ecouri monotone, egale cu sine,/ umbre străvechi intrate în pietre.” (om seara); „magazin de jucării, inima ta generoasă,/ niște copilării pentru ceva mai târziu -/ din toate cutiile urcă o mare tristețe,/ azi nu le mai deschid, nu mai știu” (joc); „cuvintele nu au mîntuit pe nimeni,/ singurătatea e un vechi pol magnetic.” (magnet)

♦ Plină de savoare lumea anglo-saxonă a **Elenei Ciobanu**. De data acesta protagonistul este Jonathan Swift, un om care „are un mod de a fi sucit și aspru pe care străinii îl consideră, în mod greșit, răutate”, după cum spune poetul Alexander Pope, nu mai puțin celebrul său contemporan. Sarcasmul autorului Călătoriilor lui Gulliver, scrie Elena Ciobanu: „avea rădăcini adânci în dezamăgire și dezluzie, după cum el însuși mărturisește într-o scrisoare adresată Lordului Bolingbroke, în 1729: «Nu mă trezesc niciodată fără a găsi viața un lucru și mai insignifiant decît era în ziua precedentă... Îmi amintesc, cînd eram copil, cum am simțit un pește mare prins în undiță și cum, în timp ce îl ridicam și-l aduceam la mal, a scăpat în apă, iar această dezamăgire mă amărăște pînă în ziua de astăzi și cred

că a fost tipul tuturor dezamăgirilor mele viitoare.»“

♦ Tânărul critic băcăuan **Marius Manta** mărturisește: „...eram decis ca anul acesta să nu scriu deloc despre Eminescu, fiind pentru încă o dată convins că singurul lucru „cu cap“ ar fi fost acela de a-l reciti, de a-i redescoperi armoniile înalte ale unui cînt ce, adevărat, nu îl poți pricepe pînă la capăt.”

Încălcarea promisiunii vine odată cu apariția cărții profesorului, criticului literar și reputatului eminescolog **Theodor Codreanu**, avînd un titlu mai mult decît incitant - **Eminescu incorect politic**, titlu ce combate, de fapt, nătînga și mecanica formulă a globalizării: *politically correct*. „Theodor Codreanu - scrie redactorul revistei Ateneu - pare a fi decis să ne amintească de la început, pe șleau, câteva adevăruri cu rol de lege. În mod clar, realitățile eminesciene rămân să acopere sintagma «poet național», așa cum de aceeași formulă se bucură, în Anglia, Shakespeare ori, în Germania, Goethe. În acest grup select ar incorecților-politic vor mai fi făcînd parte și Mihai Viteazu, Ștefan cel Mare, Ion Antonescu ori cărturari precum Iorga, Eliade, Noica. Autorul constată existența a două Europe: pe de o parte, Europa hipercorecților, a celor care propagă libertăți de orice natură, culminînd cu libertatea totală a erosului și care își sprijină programele pe nesănușosul principiu al «minoritarismului la rang de lege», iar pe de altă parte avem bătrîna Europă, a unui creștinism parțial amorțit, o Europă a marilor tradiții culturale care mizează pe o firească interdependență și interferență a omogenului cu eterogenul (...) Theodor Codreanu ne oferă toate argumentele pentru a convețui mai departe cu Eminescu...”

CAFENEAUA LITERARĂ

Anul XII, nr. 2 (145), februarie 2015

♦ **Mircea Handoca**, în eseu **Mircea Eliade – Autografe (I)**, reamintește cît de greu se cucerește Hymalaya spirituală: „La 18 septembrie 1930, Dasgupta, aflînd de legăturile lui Eliade cu fiica sa - Maitreyi - îi cere oaspetelui să-i părăsească imediat locuința. Timp de șase luni, Eliade trăiește într-o peșteră din Hymalaya. Îmbrăcat în splendida robă portocalie, făcîndu-și rituala baie în Gange, se mulțumește cu o hrană frugală. Își consacră timpul

meditației, exercițiilor yoga și lecturilor din textele sanscrite. India a clarificat în gândirea lui Eliade concepția de autenticitate, ideea de libertate trezindu-i interesul pentru yoga și tantrism. Șederea în India a fost hotărâtoare pentru formarea lui spirituală.”

♦ **Alex. Ștefănescu**, cu harul său de a spune adevărul zâmbind, pune la locul lui, în raftul bibliotecii, romanul lui **Petru Popescu - Supleantul** în paginile căruia este reconstituită povestea de dragoste, reală, dintre Petru Popescu și Zoia, fiica lui Nicolae Ceaușescu, de la începutul anilor '70, notând: „Invidia îi împiedică pe comentatori să recunoască succesul lui Petru Popescu (...) care o prezintă pe Zoe Ceaușescu ca pe un om, nu ca un personaj istoric, încercând mereu să o păstreze în regimul firescului. Acest dureros joc al dragostei nu are legătură cu «epoca», s-a jucat și se va juca întotdeauna, în nenumărate variante. Tocmai de aceea romanul lui Petru Popescu prezintă interes dincolo de caracterul lui istoric. În fiecare pagină a lui pulsează viața. Lectura îți dă, înainte de toate, o senzație de prospețime, ca aceea pe care ți-o dă frunzișul pomilor după o ploaie de vară.”

♦ Sub titlul inspirat - **Matei Vișniec. Mitologia măștii și dimensiunea tragică a ființei - Daniel Corbu** le propune cititorilor o (re)întâlnire cu poetul devenit un dramaturg de forță al literaturii universale contemporane: „O realizare cu totul ieșită din comun, grefată pe un discurs ademenitor, este fragmentul referitor la cuvinte. Spune poetul: «Vai, doamnă, câteodată cuvintele sunt adevărate târfe. Și le-am spus, de altfel, pentru că nu mi-e teamă, le-am spus cuvintelor cu care vă vorbesc ați devenit adevărate târfe. Niște târfe care se dau soldaților, târfe de doi bani, care se culcă pentru oricât cu oricine.// Iată cuvântul patrie, care se culcă cu absolut toată lumea, pentru bani sau pur și simplu pentru promisiuni de tandrețe./.../ Cuvântul iubire, de exemplu... Ați observat cum cuvântul iubire este întotdeauna îndrăgostit de cuvântul totdeauna? Și totuși, ce cuplu nefericit, cuvântul iubire și cuvântul totdeauna.// Dar târfa cea mai abjectă, cea mai libidinoasă, cea mai josnică și totodată cea mai in suportabilă... e moartea.»

Creator al unei formule lirice originale și al unui univers poetic propriu, inconfundabil, de «marcă» Matei Vișniec, actualmente cel mai jucat dramaturg român în lume, dar și un spectaculos poet și prozator, onorează cu asupra de măsură galeria panteonică a literaturii române.”

ARGES

Anul XV , nr. 2 (392), februarie 2015

♦ **Liviu Ioan Stoiciu** se alintă, prefăcându-se că se sărbătorește singur: „Sunt scriitori cărora li se dedică pagini întregi de revistă (mai ales dacă au funcții în lumea literară, dacă sunt iubiți de colegi de pahar) când împlinesc «o vârstă rotundă», la 55 sau 60 de ani. Eu mă voi serba singur, că nu se împiedică nimeni de mine, prietenii preferă discreția, știu ei de ce. De fapt este și poetul un... **cel mai iubit dintre pământeni**” Doamna Doina Popa, soția poetului, știe de ce!

În materialul autofestiv (**Un destin, de bine, de rău**) LIS face o scurtă și rapidă recapitulare a unei nebuni numită viață: cu eșecuri, răzvrătiri, beții (dulcea beție din ochii femeilor!), exerciții de supraviețuire, sinucideri și, bineînțeles, poezie. Și, vorba distinsului autor: **Îți poți permite luxul să faci pe nebunul la 65 de ani...**

♦ **Dumitru Augustin Doman**, privind **Caruselul cu hamsteri** (ultima carte a criticului băcăuan Adrian Jicu) din perspectiva literaturii române notează: „Caruselul cu hamsteri este o culegere de cronici, recenzii și medalioane exemplară pentru lansarea unui critic tânăr, cultivat și obiectiv, în sensul în care un critic își expune opiniile frust și argumentat, indiferent de numele autorilor și de poziția lor socială. Cunoscător al mersului criticii și ideologiei literare de la Maiorescu până-n zilele noastre, cu un simț evident al axiologiei, aflat și într-o ascensiune în cariera universitară, sunt de așteptat de la Adrian Jicu și viitoare lucrări de sinteză.”

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC
Anul V, nr. 3 (42), martie 2015

♦ În editorial (**Mirajul Americii**), **Florentin Popescu** se întreabă, ușor nedumerit, ce e cu avalanșa de ediții bilingve ale unor volume, semnate de scriitori de toată mâna de pe plaiurile mioritice: „Este vorba despre confrății noștri care țin cu tot dinadinsul să-și vadă textele publicate în versiuni bilingve. Și nu numai în limbi de circulație (engleză, franceză, germană, italiană sau spaniolă), ci și în altele cu arie de răspândire destul de redusă: albaneză, bulgară și chiar... chineză. (...)

Așa cum ardelenii (și nu numai ei) care visau la America precum la un tărâm al prosperității și îmbogățirii, la fel mulți dintre cei ce scriu poezie astăzi nădăjduiesc să se facă cunoscuți și apreciați. În acest context, găsindu-și un traducător sau o traducătoare de ocazie, până și autori pe care critica literară i-a ignorat/ îi ignoră dau la iveală volume bilingve în mici tiraje, pe care tot ei sunt nevoiți să și le difuzeze de vreme ce librăriile nu prea mai primesc versuri nici în limba română, dară-mi-te bilingve. Orgoliu de scriitor? Naivitate? Dorință de a ieși în evidență în fața colegilor de scris, a familiei și a prietenilor? Tot ce se poate...”

Adăugăm și noi o nedumerire la cele de mai sus: dacă scri în România, cartea apare și se difuzează tot pe aici și n-o citește nici un anglo-franco-chinez, cui îi folosește traducerea?

♦ Din pagina muzelor primăverii am ales și noi trei petale de floare, mulțumindu-le Doamnelor Poete pentru desfătarea lirică: „...Îngerul ce ne apropie/ de vis și de aura Lunii, fără să știm/ gândul lui, pentru că El este cel/ ce veghează, să nu cazi, iar/ de se-ntâmplă să/ luneci pe/ frunzele/ reci, lăcrimând uneori,/ El întinde o aripă și te înalță/ încet, lângă inimă, pentru că știe/ cum treci, ca un cântec pe ape sau/ pe țărmul de aur; unde El, numai El/ te cuprinde într-o privire albastră/ și te poartă în taină sub/ pleoape!...” (**Iuliana Paloda-Popescu, Într-o privire albastră**); „Detest să-mi spună Kierkegaard/ ce complicat e femeie să fiu.../ De când m-am născut,/ de când am născut,/ pe pielea, pe sufletul,/ pe existența mea știu!/ Toate predicatelor lumii se contrazic/ unindu-se în trupul meu viu,/ în libertatea din care-mi sui gard/ coborându-mă ca să mă ridic,/ stingându-mă ca să ard...” (**Passionaria Stoicescu, Femeie**); „de zeci de mii de ori mi-am tăiat părul, unghiile/ aruncându-le în furtună/ de zeci de mii de ori te-am îmbrățișat spunându-ți/ atât de multe cuvinte dulci sau amare/ ce viață lungă am avut/ parcă nici n-am trăit printre oameni/ parcă nici n-am trăit printre stele...” (**Victoria Milescu, O viață lungă**)

♦ O secvență - lucidă și memorabilă - din jurnalul d-lui Theodor Codreanu (**Numere în labirint, ianuarie – decembrie 1988**): „Dacă maghiarii au dat greș în Ardeal, rușii n-au de gând să rateze, mai ales că sunt atât de aproape de țintă. Mancurtizarea este cea mai diabolică invenție a stepei răsăritene. Iar noi, românii, continuăm să ducem politica struțului. Inventăm fel de fel de pericole, numai pentru a întoarce spatele românilor basarabeni. Și asta deoarece țara a fost adusă la sapă de lemn, cum n-a fost nici sub fanarioți. Și ce cumplită prostie, dacă nu nebunie, să împopoțonezi dezastrul de azi cu firma «Epoca de aur», când, în realitate,

firma adevărată e cea pusă de Marin Preda: «Era ticăloșilor». Pentru asta a și murit prozatorul. Pentru același lucru care i-a adus lui Eminescu nebunia și moartea. Marin Preda este, de aceea, cea mai credibilă conștiință românească din țară. El a trăit ca să vadă profeția sumbră a lui Eminescu împlinită. Poetul se temea că urmașii lui C.A. Rosetti vor împlini testamentul tatălui fanariot: republica. Au proclamat-o tot cu ajutor străin, se-nțelege, în 1947. Cândva, această zi va fi de doliu național. Ea este și acum așa în inimile unui întreg neam. Republica a deschis calea mancurtizării și a uciderii ultimului stâlp de rezistență românească țăranul. Eminescu l-a apărut pe țăran din toate puterile. Marin Preda a povestit istoria ultimului țăran. Dar străinii, insinuând în sângele ființei naționale, l-au biruit și pe țăran, și pe scriitor.”

VATRA VECHE

Anul VII, nr. 3 (75), martie 2015

♦ Revista se deschide cu un poem, al căutării de sine: „E, Doamne, târziu/ sau încă-i devreme,/ secunde nu se desprind/ din ceas,/ timpul rămâne în urmă —/ Tu unde-ai rămas?// E, Doamne, devreme/ sau e prea târziu,/ ora e încă atlas —/ minutul unde rămâne,/ Tu unde-ai rămas?// E, Doamne, târziu,/ e devreme.../ umbra e singurul ceas —/ eu nu mai am umbră,/ Doamne,/ Tu unde-ai rămas?” (**Tu unde a-i rămas? - Nicolae Băciuf**)

♦ **Dumitru Hurubă**, în **Literatura bună moare (?)**, dar nu se predă!, sesizează, pe bună dreptate, un mare rău pe care literatura română, prin profesioniștii ei cei mai autorizați și-l face sieși: „Ce a ieșit și ce au prevăzut unii prooroci, mai buni de gură decât de comentarii docte, a început să se vadă și să se simtă. Arealul postdecembrist al criticii literare a fost și continuă să fie populat cu inși transferați peste noapte din zona anonimatului în cea a comentatorilor «avizați», astfel că, într-un timp relativ scurt, rafturile s-au umplut de producții literar-maculatoare, autorașii s-au emancipat în autori care de care mai „celebru” pe plan local, în vreme ce numărul iubitorilor de literatură stupefiați de noua literatură evolua invers proporțional cu fenomenul.”

♦ În ziua de 15 martie a.c., actorul **Eusebiu Ștefănescu** a plecat să se întâlnească cu marele lui prieten, Nichita Stănescu.

FOTOREPORTAJ CULTURAL BUZOIAN

Măști, 24 martie a.c., la **Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” din Buzău** au fost re-luate, după o întrerupere de un an, manifestările locale (a opta ediție) prilejuite de **Festivalul francofon „Primăvara poeziei”**, eveniment legat, calendaristic și nu numai, de Ziua Internațională a Francofoniei (20 martie) și Ziua Mondială a Poeziei (21 martie - sărbătoare UNESCO).

Chiar dacă *oficialitățile* au lipsit (ca de obicei!), prezența doamnei **Denisa Comănescu**, unul dintre numele cele mai strălucite pe care le-a dat Buzăul în cultura națională, a fost reconfortantă pentru numeroșii iubitori de poezie prezenți în sală. (În fotografie, de la stânga la dreapta, poeții: **Nicolai Tăicuțu**, **Laurențiu Belizan**, **Gina Zaharia** și **Tudor Cicu**)

Lucrări de Florin Menzopol

Poeta Denisa Comănescu, Director general al Editurii **Humanitas Fiction** și cordonator al colecției „Raftul Denisei”

În deschiderea evenimentului a fost vernisată expoziția artistului plastic **Florin Menzopol**, care - în preajma zilei sale de naștere (28 martie) - a ținut să expună 13 tablouri realizate în ultima perioadă.

Nicolai Tăicuțu

Florin Menzopol

A urmat desemnarea celor mai bune cărți de poezie ale creatorilor buzoieni, editate în anul 2014, pe trei categorii de autori (membri USR, autori nemembri USR cu mai multe cărți publicate și debutanți) câștigătorii premiilor fiind: **Nicolai Tăicuțu** (USR) - pentru volumul **Aripi de ploaie**, **Petrache Plopeanu** (nemembri USR) - pentru volumul **Sonete cu fete morgane** și **Alexandru Bolache** (debut) - pentru volumul **Hamal în portul visurilor**.

În încheiere *premiianții* și poeții prezenți la manifestare au citit din creațiile proprii, iar cantautorul **Dan Manciulea** a susținut un minirecital de muzică folk. (F.U.)

Vavila Popovici

Carolina de Nord (S.U.A.)

Vina, „bat-o vina”!

„Caracteristica vinovaților este neliniștea.”

Seneca

Abaterea de la ceea ce este considerat a fi drept, bun se definește ca vină; ea nu se hotărăște doar în justiție, implicând și o pedeapsă mai mult sau mai puțin concretă. Sentimentul pe care îl înțelege cel vinovat poate fi simțit cu intensități diferite, sau poate chiar lipsi. Este o stare emotivă negativă și dureroasă, se manifestă în mai multe feluri, având și cauze diferite: omul simte că a încălcat un cod moral sau anumite valori etice, a rănit pe cineva, nu a făcut ceva ce trebuia făcut etc., se analizează, ajunge la concluzia că este vinovat și se autopedește, sau este învinuit și pedepsit. Dacă nu-i pasă, adică nu simte îndeajuns, va trece peste aceste emoții și va fi dispus și altădată să treacă tot cu atâta ușurință peste ele. Sau, săvârșește o altă vină - minte! Normal ar fi să se pornească de la adevărul că oamenii sunt supuși greșelilor, că se poate ceva învăța din ele, că trebuie să fim moderați în concluzii și acțiuni, deoarece sentimentul de culpabilitate neliniștește sufletul. Ne victimizăm sau suntem victimizați și suferim. Vinovăția strică echilibrul energetic al organismului, afectează judecata și repercusiunile sunt uneori dramatice.

Într-un articol al doctorului și psihologului austriac Alfred Adler (1870-1937) intitulat **Vina și sentimentele de vinovăție**, se specifică că „vina este atrasă de comiterea unui act interzis de către legile societății, legi stabilite pentru a proteja indivizii de acțiunile semenilor lor”, menționând totodată că „ele au fost notate în Cele 10 Porunci, care reglementează punctele esențiale ale comportamentului dintre oameni. Caracterul de «liber arbitru» imanent în conceptul de responsabilitate, face individul răspunzător pentru alegerea comportamentului său; dacă această alegere contravine legilor traiului în comun, dacă este o alegere antisocială, atunci efectul unei asemenea acțiuni poate conduce la facerea persoanei vinovată de o infracțiune, delincvență sau păcat”. Este momentul de a ne aminti din Decalog, porunca VI-a - „Să nu ucizi”; porunca VIII - „Să nu

furi”; porunca IX - „Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău”; porunca X-a - „Să nu poftesti nimic ce este al aproapelui tău”.

Omul trăiește după două feluri de legi: legi dumnezeiești și legi omenești. Legile dumnezeiești sunt veșnice, date tuturor fapturilor înzestrate cu judecată. Despre legea veșnică ne vorbește **Sfânta Scriptură**: „Eu am fost din veac întemeiată de la început, înainte de a se fi făcut pământul” (Pilde 8, 23). Deci, fiecare om are o lege interioară, naturală, universală, nescrisă dar înscrisă în minte și inimă. Există și legi obligatorii de conduită în societate, ele nefiind veșnice ci temporare, se schimbă și evoluează odată cu societatea „pentru a-și păstra valoarea practică”. Conștiința morală fiind o componentă existențială a omului, ea emite judecăți și îl îndeamnă să se conformeze legii morale. „*Limitele interioare sunt nespuse mai dureroase, ca cele exterioare*”, ne spune filozoful român Constantin Noica; și peste ele nu putem trece, fiindcă rănim conștiința, care acționează în hotărârile noastre și tot ea ne judecă ulterior. Cu alte cuvinte ne aparține, ne îndeamnă, dar nu ne obligă. Alegerea este a noastră, cu repercusiunile ei. Opțiunea de a trăi o viață interioară echilibrată, poate fi doar o decizie personală, ea însumându-se deciziilor unei societăți. Regele României Mihai I a afirmat un mare adevăr: „*Lumea de mâine nu poate exista fără morală, fără credință și fără memorie*”.

Vinovăția, se spune, a fost prima emoție dăunătoare simțită de om, comportamentul lui Adam și al Evei schimbându-se imediat după comiterea păcatului: „*Ei s-au ascuns de Fața Domnului Dumnezeu printre pomii din grădină*” (vers. 8). A fost sentimentul fricii și al rușinii. Pe lângă frică și rușine, ei au simțit și tristețe, mai ales după ce au conștientizat consecințele neascultării lui Dumnezeu. Cauză și efect! Cuvintele folosite de Adam au fost: „*Femeia, pe care mi-ai dat-o ca să fie lângă mine*”, cele folosite de Eva: „*Șarpele m-a amăgit...*”. Iată cum vinovăția generează mecanismul de aruncare a responsabilității asupra altuia sau de justificare a comportamentului prin argumente. Învinovățirea altora nu duce la ispășire, vina trebuie asumată pentru a ne putea elibera de vinovăție. Psihiatrul vienez Sigmund Freud (1856-1939), întemeietorul psihanalizei, a folosit termenul de „proiecție” ca un mecanism de apărare, susținând că oamenii pun vinovăția lor pe seama altora sau găsesc argumente pentru a-și ușura sentimentul de vină. El a introdus conceptele de *Sine* - componenta guvernată de principiul plăcerii -, *Ego-ul* - principiu al realității care înfrânează impulsurile Sinelui și care spune stop!, nu acum! și *Super ego-ul* - instanța supremă, valoarea morală.

Deci conștiința este o reflectare psihică a realității, păstrând un echilibru între cerințele etice și morale. Kant spunea că etica se fondează în jurul răspunsului: „*ce trebuie să fac?*”, ulterior reformulată ca: „*ce trebuie să știu despre ce trebuie să fac?*”. Conflictul se ivește în cazul egocentrismului și al egoismului, situații în care omul or se simte a fi centrul universului și atunci nu simte nici o vină care i se atribuie, or ascunde vina, mințind, pentru a-și putea satisface în mod egoist plăcerile; are liberul arbitru de a alege atitudinea, comportamentul, relația cu lumea exterioară.

Scriitori de seamă ai lumii au scris despre acest sentiment al vinovăției, au analizat stările conflictuale, încercând să facă lumină în înțelegerea suferințelor omenesc.

Dacă ne gândim la dramaturgul și poetul William Shakespeare (1564-1616), considerat cel mai mare scriitor de literatură engleză, exemplară este tragedia Hamlet, în care prințul Danemarcei, pus în fața dovezilor că unchiul său - Claudius - i-a omorât tatăl, în mod egoist, crud și fără remușcări, devine obsedat să dovedească vinovăția acestuia și să-și răzbune părintele. Având un deosebit simț pentru cinste și corectitudine, Hamlet este revoltat de purtarea nevrednică a mamei sale Gertruda, de faptul că nu a simțit îndeajuns durerea pentru moartea tatălui său și a comis rușinoasa căsătorie. Prințul e cuprins de o adâncă tristețe, își pierde toată bucuria, veselia și obișnuința pentru lectură, jocuri și sporturi potrivite tinereții sale; lumea-i pare o grădină părăginită în care florile sunt năpădite de buruieni. Nu-l frământă faptul că a fost înlăturat de la tron - moștenirea sa de drept -, ci faptul că mama sa a uitat așa de repede pe tatăl său care fusese pentru ea un bărbat bun și iubitor și se măritase cu fratele bărbatului, o căsătorie împotriva legii din pricina înrudirii, precum și graba necuviincioasă cu care se făcuse această căsătorie. Sufletul lui era sfâșiat și mintea întunecată. Shakespeare aduce în prim plan povestea stranie cu fantoma tatălui care apare la miezul nopții, văzută de ostași și de Horațiu, fapt ce îl determină pe tragicul erou să dorească să vadă, și el, apariția spiritului. La *întâlnire* află cum s-a produs moartea tatălui său, fratele trădător vărsându-i în ureche un suc otrăvitor. Hamlet nu poate accepta situația din propria-i familie, sentimentul rușinii este copleșitor, considerând că imoralitatea se poate repercuta asupra țării sale, și chiar asupra lumii întregi. El acționează grăbit și impulsiv. Este alegerea lui. Iată cum, în funcție de alegerea personală, pedeapsa vinovăției poate avea și partea ei distructivă. Groaza îi cuprinde simțurile, chipul său ia o înfățișare sălbatică, purtare e anacronică, dragostea din suflet pentru

Ofelia dispare, adoptă un aer de nebun și o dojeneste. Tristețea accentuată este vecină cu nebunia reală, plănuiește aflarea adevărului, darea lui în vileag, răzbunarea, punând în scenă o piesă de teatru cu o acțiune asemănătoare, la care asistă familia regală, pentru a urmări reacțiile făptașului. Adevărul iese la suprafață, el neputând fi îngropat. Răzbunarea însă aduce numai nenorociri: moartea Ofeliei, moartea reginei, moartea chiar a lui Hamlet - prințul bun, iubitor și care ar fi putut fi un vrednic și desăvârșit rege al Danemarcei... Tragedia shakespeariană te fac să discerți binele de rău, să dorești o viață morală acestei lumi, pentru a nu strica armonia ei.

Despre Feodor Dostoievski (1825-1881), unul dintre cei mai importanți scriitori ruși, veșnic în căutarea armoniei sociale și umane, Deborah Martinsen, profesor de literatură rusă la Universitatea din Columbia, spune: „*Scriitorul transmite mesaje nu doar pentru mințile și inimile noastre, el stârnește un amalgam de emoții - de la vinovăție până la respect și iubire?*”. Vorbește de faptul că în scrierile lui există o bază morală profundă, reușind să imprime imagini de neuitat în mințile și inimile cititorilor: „*Rușinea în opera lui Dostoievski, de exemplu, ține de experiența noastră comună a izgonirii din paradis. Cu toții suntem căzuți, suntem înstrăinați față de noi înșine, față de ceilalți și față de Dumnezeu. Cu toții luptăm să înfruntăm acest sentiment de înstrăinare și să ne întoarcem la starea de comuniune?*”. În **Frații Karamazov**, de exemplu, dacă fiecare dintre frați are o personalitate aparte interesantă: Dmitri - pasional, senzual, Ivan - lucid, rațional, aparent ateist, Aleoșa - simbol al trăirii spirituale și al apropierei de Dumnezeu, tatăl, în schimb - Feodor Pavlovici - este un „*exponent pur al sadismului karamazovian?*”, constituind nucleul și simbolul acestei lumi descompuse, om imoral care duce o viață desfrânată, lipsit de ideal, „*animalul rapace fără acces la remușcare, ultima expresie a înstrăinării de umanitate?*”, după cum îl caracterizează eseistul român Ion Ianoși. Feodor Pavlovici nu face altceva decât să-și savureze viața, într-un mod instinctual, propriu individualismului, eliberat de orice norme și rețineri morale, plăcerea fiind unicul scop al existenței sale, de dragul ei fiind gata să distrugă pe oricine, chiar și pe proprii săi copii. El nu-și asumă nici o vină, nu are nici un fel de remușcări. Conform viziunii lui Freud, el rămâne la stadiul sinelui dezvoltat și precumpănit. Dar, iată, lumea nu este constituită numai din acești indivizi, ci și din acei pentru care ego-ul și super ego-ul își au intervenția lor binefăcătoare și Dostoievski știe să sară de la o gândire imorală, la una morală îmbrățișată de iubire, precum în romanul **Crimă și pedeapsă**: diabolicul

Raskolnikov are simptome de grandomanie, considerându-se persoană înzestrată cu calități deosebite, își simte justificată decizia de a ucide, după crimă sentimentul remușcării îl macină; este salvat prin dragostea pentru o tânără curată sufletește, obligată să se prostitueze pentru a-și salva familia și care ajutată de credință, găsește energia necesară pentru a-l călăuzi, în ciuda propriei sale suferințe. Este tema preferată a lui Dostoievski, cea a salvării prin suferință.

Toate emoțiile negative dăunează organismului fiecăruia în parte, dar și întregii societăți: vinovăția, ura, furia, mânia, răzbunarea, teama, toate sunt sentimente opuse compasiunii, iubirii, acceptării, iertării, încrederii, iubirea fiind sentimentul cel mai puternic pozitiv care poate redresa totul. De aceea atât de frumos ne găsește Biblia: „Dacă iubire nu e, nimic nu e!” și „Cel ce nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire” (Ioan 4,8). Religia care propovăduiește binele acestei lumi, trebuie apreciată. Dar ca să înțelegem o religie, ea trebuie cunoscută cu adevărat, pentru a-i vedea acel sâmbure de omenie și de iubire, care trebuie găsit, apreciat și nu denaturat. Oamenii au dreptul să aibă credința în religia aleasă de sufletul lor și să respecte valorile ei. Dacă respecti, vei fi la rândul tău respectat.

Vinovăția este o stare implantată parcă în mințile oamenilor de astăzi, când valorile morale sunt date la o parte, consecințele fiind dezastruoase. Tineri fără experiență de viață, în absența unor explicații logice a binelui, devin încrâncenați, au o singură idee în cap, un drum periculos și distrugător al armoniei pentru care ne naștem și pe care trebuie să o cultivăm. Egocentrismul cuprinde ființa, cel din afară este vinovatul, tu ești cel integru, neștiind că remușcarea pândește și că ea poate duce la dărâmarea ființei. O vinovăție imaginară sau reală induce dorința de răzbunare cu cele mai crude mijloace, uitând complet de sentimentele umane, pentru care oamenii s-au străduit atât amar de vreme să și le însușească. Pentru unii oameni politici, cocoțați în funcții de decizie, nu mai contează ce este moral, lăcomia pentru satisfacerea propriilor plăceri, propriilor interese primează și nu interesează cât de mult îi afectează pe cei din jur atitudinea și acțiunile lor. Când sunt învinuiți, se folosesc de acea „proiecție”, ca mecanism de apărare, în loc să-și recunoască vina. A recunoaște vina înseamnă a ține cont, măcar în ultimul ceas, de legile morale, atât cele veșnice cât și cele elaborate la momentul respectiv de către societatea în care trăim, adică a face un pas spre maturizarea conștiinței, a aduce lumină în suflet. A trece peste linia de demarcație a binelui, înseamnă a fi vinovat, iar vinovăția atribuită cuiva trebuie bine cân-

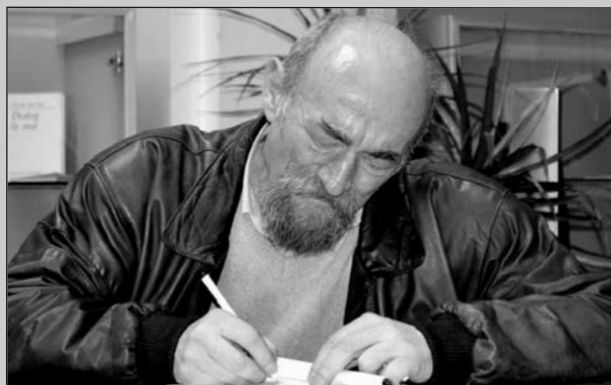
tărită bine, după aceleași legi, pentru a nu avea vinovați fără vină.

Cuvintele poetului latin Plaut (195 î. Cr.) „*Homo hominis lupus*” (Omul este lup pentru om) au ajuns vestite; ele au arătat lăcomia sălbatică ce îi transformă pe unii oameni în fiare față de semenii lor, egoismul naturii umane. Filozoful roman Seneca (4 î.Hr.-65 d.Hr.) a formulat replica: „*Homo res sacra homini*” (Omul e ceva sfânt pentru om).

Ar trebui să fie!

ULTIMA ORĂ

Lansare de carte

Joi, 26 martie a.c., la **Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu”** din Buzău, a avut loc lansarea volumului de poezie **Vanitas levantina**, (editat recent de Societatea Scriitorilor Militari) semnat de scriitorul și istoricul literar **Emil Niculescu**, redactor al revistei noastre.

Despre carte au vorbit, printre alții, **Viorel Frâncu** (amfitrionul manifestării), criticul literar **Tudor Cicu**, poetul **Dumitru Pană** și arhitectul **Aurelian Mareș**.

A fost subliniată aplecarea devoratorului de cărți, care este Emil Niculescu spre șlefuirea cuvântului, nu pentru a-i da strălucire ci pentru a-i pune în evidență patina arhaică, acea noblețe mată a timpului ce dă farmec zădărniceii de la *curtea veche* a crailor lui Mateiu Caragiale.

„**Emil Niculescu** - scrie pe coperta volumului poetul Gheorghe Istrate - *face parte din stirpea celor rari, din tagma poezilor „nocturni”, din evantaiul amurgic matheian. De o artificialitate savantă și cu o seducătoare arhitectură barocă, poezia lui Emil Niculescu cultivă un livresc rafinat, prin draperiile căruia transpare ironia lucid-amară dimoviană*”

Desigur, vom reveni asupra evenimentului și asupra cărții, în numerele noastre viitoare.

LM

Lecturi în cenaclul „Agatha Grigorescu Bacovia”

Geta Stanciu

Eu sunt Ion

Asezați-vă capul pe umărul timpului și aduceți-mă aproape... Eu sunt Ion și răspund nepusei întrebări *Tu ce mai faci Ioane?* Închid visul în pumnul alcătuit din degete-frați și îmi scriu viața cu braze de plug. Amar mi-e gândul și tot pe prund colind să-mi spăl chipul cu ploaie de lumină...

Nu am moșii, doar zăvoiul și prisma de unde citeșc cerul. Arunc sămânța gândului, dintr-o margine de nor, primăvara, pe la răsăritul grâului. Și-mi spăl graiul cu muguri. Mi-e dor de cei ce au plecat. Aș vrea să le sărut mâinile, care caută în inima lemnului cruci.

Și ce mai faci Ioane?

Socotesc omul la sfatul vetrei mele și am un legământ pentru tot cerul vieții: să lucrez acest pământ până cad în glie și când voi fi poveste, rog țărâna să mă nască mereu. Găsesc, din ogradă pe prund, și port cu mine o casă cât veacul ce veșnicește. Privirea-mi cuprinde întinderile. Am rămas aici, nu vreau să fiu de ocară! Apa în stâncă își află putere... De la o vreme îmi apar în vis păduri cu picioare ude, care și-au pierdut copacii. Sprijin cerul și apăr învelișul de țărâna brăzdat de plugul dureros al ursitei mele. Eu, Ion și Nae, Petre, Mitru, Ilieș toți cei ca noi cunosc semnele înaltului, cunosc semnele adâncului și strivesc cu genele suferința. Mă întorc la mine și mă așez pe pragul casei.

Un glas se rostogolește și mă întreabă: *Ți-au dat pădurea, dar unde sunt copacii?*

În sudoarea mea nu mai e lumină. Maria, ai cărei pași s-au înfrățit cu pașii mei de toată viața, poartă ulciorul și de atâta amar izvorul seacă. Mi-e dor!

Stăpîn pe un hectar de sărăcie, îmi port sufletul de piatră prin râuri de nesomn. S-au așezat anii pe vremurile când eram candelă de luminat, iar sură-

su-mi nu rămânea nedăruit. Cu un gând nerostit îi cer iertare nemuncitului pământ. Nu am vale, nu am deal, îmi duc crucea către un munte de răbdare și-mi strig dorul:

Dă-mi voie, Doamne, să rămîn țăran!

Andreea Aprödu

Fotografii în lacrimi

– Povestește-mi! Ce te-a adus aici? Îți amintesti?

– Dar nu văd. Cine ești? Am orbit?...

– Nu! Ochii tăi încă nu s-au obișnuit cu lumina. Încearcă să-mi povestești și pe parcurs vei putea să deschizi ochii.

– Nu știu unde sunt sau cum am ajuns aici. Îmi amintesc doar că m-au pus să merg pe o frânghie, pe care erau fotografii prinse cu cârlige. M-au pus să merg pe frânghie și să calc în picioare imaginile, care îmi pătrundeau în carne... Am trecut peste unele, altele s-au rupt, le-am lăsat să cadă, le priveam micșorându-se, tot mai jos, tot mai jos. Erau mulți oameni pe multe frânghii și deasupra și sub mine. Toți aveau trupurile torturate de forme și contururi voalate. Cerul era numai frânghii suprapuse, paralele, perpendiculare, întortocheate. Nici nu știu dacă mai exista alt cer în afara acelui colaj imens și trist...

M-am oprit în fața unei fotografii ce semăna cu o lacrimă... Nu am putut să o calc, să trec peste ea. Am șovăit, am făcut un pas înapoi. Am vrut să o privesc mai bine, să o trăiesc înainte de a merge mai departe și atunci... Da! Atunci am căzut!

Cădeam împreună cu celelalte fotografii, cu alți oameni și cu amintiri necunoscute. Cădeam la nesfârșit până m-a cuprins somnul... cineva mi-a închis ochii! Am ajuns în camera cu mult întuneric, îi auzeam pe ceilalți strigând, lovind pereții. I-am întrebat: „Și pe voi v-au pus să mergeți pe frânghie?” dar nu mă auzeau. Eu eram oarbă, ei surzi. Sau, poate, cu toții eram doar amintiri. Am petrecut mult timp acolo, zgâriind zidul camerei întunecate... Acum sunt aici. Aici m-a adus frânghia? Dar ceilalți? I-ai văzut pe ceilalți?

– Privește-mă! Acum mă poți vedea?

– Da! Te văd! Cred că tu ai întins frânghiile... Tu m-ai pus să-mi calc fotografiile în picioare? Tu erai de fiecare dată? Erai și în mine? De ce până acum doar tu ai pus întrebările? De ce atâta chin pentru o neajutorată privire în oglindă? De ce?...

– Deee ceee?

Codrina Bran

MERII JAPONEZI

La o vreme după ce blocul de locuințe de la marginea orașului s-a umplu de suflete, la baza acestuia, la poala unui morman de moloz un bun gospodar a plantat doi meri japonezi. Nu știu dacă se numeau chiar așa, dar putem conveni asta. Erau doi pomi decorativi cu frunze mici de un roșu stins, iar ramurile pline de flori dese de un roșu aprins, flori care durau în total mai bine de o lună, pentru că cei doi pomi înfloreau la o săptămână - două diferență. Lumina lor roșie care se revărsa în casa mea dura așa cum am spus.

Mai la început, în copilăria lor, erau niște lujeri înfloriți, mai apoi două imense buchete înflăcărâte, care au crescut cu timpul de-o seamă cu etajul meu. Îmi imaginam că erau doar ai mei pentru că îmi umpleau tot spațiul de vedere al balconului. Ne-am petrecut împreună vreo cincisprezece ani cu o seamă de întâmplări ale vieții. Întâmplările lor erau cele ale anotimpurilor sau întâmplările vizitatorilor din crengi. Ca de exemplu cuibul de turturele făcut prea devreme și prea neglijent, astfel că o rafală de rest de iarnă venită dintr-un cotlon de vreme rea l-a spulberat cu tot cu ouă sub privirile mele neputincioase. Când pasărea s-a întors totul era risipit cu furie, cu ciudă. După ce a țopăit pe acolo nedumerită

și-a luat zborul spre un colțișor mai ferit să ia lucrarea de la capăt.

Ieșeam pe balcon să privesc cerul de mai, dureros de albastru, pe care explodau numeroasele umbreluțe roșii. Dacă la început înfloririle acelea erau ca niște modeste sărbători de aprilie - mai, pe măsură ce au crescut și s-au dezvoltat îmi năvălea în casă lumina lor roșie și impuneau o sărbătoare copleșitoare. Întregul apartament parcă lua foc.

Povestea cu merii japonezi s-a încheiat așa că într-o iarnă, cu crengile supraîncărcate de zăpadă primul dintre ei s-a prăbușit peste cel de al doilea, care și el abia mai susținându-și propria încărcătură de zăpadă a căzut. Când am ieșit pe balcon pomii nu mai erau, nu mai îmi privegheau casa, zăceau la pământ culcați cuminți unul peste altul ca doi soldați disciplinați la sfârșit de misiune. Începând din primăvara următoare n-am mai văzut ramuri înflăcărâte decât în vise. În luna mai nu mai era sărbătoare.

Cei cincisprezece ani au fost și anii mei și anii noștri cei mai fericiți, dar nu mi-am dat seama de asta decât la sfârșit când am văzut copacii doborâți și geamul meu orfan, gol și parcă lipsit de speranțe. Și cuibul meu era gol. Trăisem într-o sincronicitate și, iată, nu se mai putea face nimic. Fericirea este inconștientă, nici nu știe că o cheamă așa decât după ce a trecut.

Ce sărbători, ce înfloriri, ce bucurii, ce risipiri !

Redacția revistei FEREASTRA

Director: Emil Proșcan; **Redactor-șef:** Lucian Mănăilescu

Adresa: Strada Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13 A

Telefoane: 0244251144; **Director:** 0722653808; **Redactor-șef:** 0769210763.

E-MAIL: lmanailescu@gmail.com; revista.fereastr@gmail.com

Redactori: Emil NICULESCU, Florin URSULEANU
(Tehnoredactare) Mihai LOVIN-CAȘOCA, Maria Cornelia TOMA,
Nicoleta TUDORACHE (Correspondență, difuzare)

Număr ilustrat de Florin Menzopol. Portretul lui Nichita Stănescu (pag.7) a fost realizat de Leonard Tulea.

TIPAR EXECUTAT DE EDITGRAPH BUZĂU

Buzău, fdt. Filantropiei, nr. 37

Tel.: 0720 144348; 0724 534329; Fax: 0238 727520

E-mail: editgraph@gmail.com; office@editgraph.ro

ISSN 1844 - 2749

Festivalul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

REGULAMENT

♦ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organi-zează Ediția a IX-a a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: **POEZIE** și **PROZĂ**. Pot participa creatori de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă și afiliere la U.S.R. sau alte asociații profesionale. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele 3 premii la ultimele 3 edițiile ale festivalului, (cu excepția celor cărora li s-a retras premiul în bani, pentru neprezentarea la festivitățile de premiere).

♦ Lucrările vor fi expediate la adresele de e-mail:

lmanailescu@gmail.com sau **revista.fereastr@gmail.com**.

Materialele pot fi trimise și prin poștă, tot în format electronic (CD) la adresa: *Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13 A, Mizil, județul Prahova*, până la **10 septembrie 2015**.

♦ Textele vor fi culese cu Times New Roman, corp 14 (obligatoriu diacritice) - cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză (una sau două proze scurte) sau 15 poezii. Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm. (pentru a permite reproducerea ei în revistă, în cazul publicării). Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscriserea textelor la jurizare)

Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

♦ Juriul, prezidat de poetul *Nicolae Băciut*, redactorul-șef al revistei Vatra Veche, format din 5 scriitori, membri ai U.S.R., va acorda următoarele premii:

Marele Premiu Ahata Grigorescu Bacovia.

La secțiunea POEZIE: *Premiul „George Ranetti” (I); Premiul Spirea V. Anastasiu (II); Premiul revistei Fereastră pentru poezie (III).*

La secțiunea PROZĂ: *Premiul Gheorghe Eminescu (I); Premiul Leonida Condeescu (II); Premiul revistei Fereastră pentru proză (III).* De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, instituții de cultură sau sponsori.

Jurizarea se va face astfel: Fiecare membru al juriului va alege și va nota primele 15 texte, la fiecare secțiune, în ordine valorică, (cel mai valoros text primind 15 puncte, cel de al cincisprezecilea un punct). În final punctele se vor cumula, întocmindu-se clasamentul, în funcție de care se acordă premiile. Pentru premiile revistei FEREASTRA, redacția va acorda o bonificație concurenților care au trimis colaborări valoroase în anul 2015. Premiile acordate de celelalte reviste și sponsori vor fi jurizate de către reprezentanții acestora. Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2015, urmând să confirme prezența.

În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

I.S.S.N. 1844 - 2749